

1
ОБЩИНА ВЪРБИЦА, ОБЛАСТ ШУМЕН
ОБЩНСКИ СЪВЕТ ВЪРБИЦА

9870 гр. Върбица, ул. Септемврийско въстание № 40 ; тел. 05391/ 21-

Препис извлечение от Протокол №28
от проведеното на 30.11.2021 година заседание

ДНЕВЕН РЕД

1. Докладна записка с вх. №132/10.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**,
относно: Предоставяне на общински имоти с начин на трайно ползване – полски пътища, включени в Заповеди на директора на ОД „Земеделие” – Шумен по реда на чл.37в, ал.4 от ЗСПЗЗ за стопанската 2021-2022год.
2. Докладна записка с вх. №133/10.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**,
относно: Отправено предложение от Началника на Общинска служба „Земеделие”- гр.Върбица във връзка с предоставяне на земи от ОПФ за обезщетяване наследниците на Шабан Ахмедов Мехмедов.
3. Докладна записка с вх. №135/18.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**,
относно: Приемане на Доклад за последваща оценка на изпълнението на общински план за развитие на община Върбица 2014-2020г.
4. Докладна записка с вх. №136/19.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**,
относно: План за действие на Община Върбица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация за периода 2021-2023 г.
5. Докладна записка с вх. №138/24.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**,
относно: Одобряване на ПУП-план схема за елементи на техническата инфраструктура – водопровод, в границите на урбанизираната територия, на с. Ловец, общ. Върбица, засягащ имоти общинска публична собственост.
6. Докладна записка с вх. №139/24.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**,
относно: Изменение на ПУП на осн. пар.8, ал.2, т.1 и ал.3 от ПР на ЗУТ относно общински имот и УПИ III кв.25а по плана на с.Менгишево, общ. Върбица, собственост на ЕТ „Мелиса-Реджеб Реджебов-Джемал Мустафов и продажба от общината на ЕТ на придадена реална част от общинския имот.

МОТИВИ: Молба за купуване на придаваемо общинско място към гореописаният имот вх.№ 26-00-231/09.11.2021г. от ЕТ „Мелиса-Реджеб Реджебов-Джемал Мустафов. Това придаваемо общинско място няма самостоятелен характер, не може да бъде самостоятелен обект на разпореждане и е налице законно основание за удовлетворяване на молбата на ЕТ.

7. Докладна записка с вх. №140/24.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на Община Върбица, *относно:* Одобряване на ПУП-план схема за елементи на техническата инфраструктура – водопровод, в границите на урбанизираната територия, на с. Ловец, общ. Върбица, засягащ имоти общинска публична собственост.
8. Докладна записка с вх. №141/24.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на Община Върбица, *относно:* Разрешаване изработване на подробен устройствен план /ПУП/ - план за регулация /ПР/, одобрен със Заповед №448,1442/1927г., частичноизменена със Заповед №769/09.06.2017г., на Кмета на община Върбица, в обхват УПИ VI – за пионерски дом, VII – парк, културен дом и партиен дом, VIII – здравен дом, X– народен съвет и поща, прилежащото площадно пространство (площад) заключено между о.к. 48- о.к. 5 – о.к. 1 и съседните им УПИ, в кв.41 по плана на село Иваново, общ. Върбица.

9. Питания.

Препис!

РЕШЕНИЕ:№1

по протокол №28 от 30.11.2021 г. на заседание на Общинския съвет

ОТНОСНО: Докладна записка с вх. №132/10.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на Община Върбица, *относно:* Предоставяне на общински имоти с начин на трайно ползване – полски пътища, включени в Заповеди на директора на Од „Земеделие” – Шумен по реда на чл.37в, ал.4 от ЗСПЗЗ за стопанската 2021-2022год.

Резултати от поименно гласуване.

за - 16

1. Кадир Хасан
2. Бирсен Елманов
3. Мехмед Юсуф
4. Руфи Чуфадар
5. Мехмед Юсуфов
6. Севдалин Алдинов
7. Ердинч Исмаилов
8. Мустафа Хюсеинов
9. Исуф Газинов
10. Мехмед Мехмед
11. Енвер Исуф

12. Емил Димов
13. Стоян Димитров
14. Мустафа Еминов
15. Басри Басриев
16. Радослав Чалъков

против - 0;

въздържали се - 0, предложението се приема.

Общ брой присъстващи общински съветници – 16,

На основание с чл.21, ал.1, т. 8, ал. 2 чл.27, ал. 3, 4 и 5 от ЗМСМА

Общински съвет Върбица прие следното:

РЕШЕНИЕ:№1

На основание чл.21, ал.1, т.8 и ал.2 от ЗМСМА, чл.37в, ал.16 от ЗСПЗЗ Общински съвет - Върбица:

1. Дава съгласие да се предоставят на ползвателите за стопанската 2021/2022 година имотите – полски пътища и напоителни канали, попадащи в масивите за ползване, включени в заповедите на директора на ОД „Земеделие” – Шумен, издадени по реда на чл. 37в, ал. 4 от ЗСПЗЗ за землищата на територията на Община Върбица, по цена в размер на средното годишно рентно плащане за съответното землище, както следва:

№	Населено място	площ в дка	Ср.рентна цена лв/дка	Общо задължение в лв.
1	Върбица	152,537	33,00	5033,72
2	Бяла река	137,184	30,00	4115,52
3	Божурово	13,702	17,00	232,93
4	Иваново	87,895	30,00	2636,85
5	Кьолмен	28,175	53,00	1493,28
6	Ловец	61,939	39,00	2415,62
7	Маломир	52,497	32,00	1679,90
8	Менгишево	29,884	33,00	986,17
9	Методиево	236,187	25,00	5904,68
10	Станянци	42,209	16,00	675,34
11	Сушина	63,267	36,00	2277,61
12	Тушовица	27,481	39,00	1071,76
13	Конево	18,057	33,00	595,88
		951,014	общо	29119,27

2. Ползвателите, на които се предоставят полските пътища, са длъжни да осигуряват достъп до имотите, посочени в заявленията за ползване в реални граници през стопанската 2021/2022 година съгласно чл.37в, ал. 17 от ЗСПЗЗ.

3. В 7-дневен срок от влизането в сила на решението кметът да издаде заповед за предоставяне на ползвателите за стопанската 2021/2022 година на имотите – полски пътища и канали, попадащи в масивите за ползване, включени в заповедите на директора на ОД „Земеделие” – Шумен, издадени по реда на чл. 37в, ал. 4 от ЗСПЗЗ за посочените земища, която да се публикува на интернет страницата на общината.

4. В едномесечен срок от издаване на заповедта ползвателите да внесат по банкова сметка на община Върбица сумата за определените за ползване полски пътища и канали и да сключат договори за 2021/2022 стопанска година с кмета на Община Върбица.

МОТИВИ: Съгласно чл. 37в, ал. 16 от ЗСПЗЗ Директорът на областна дирекция „Земеделие” отправя искане до кмета на общината за предоставяне на имоти –полски пътища, включени в заповедта по ал. 4, по цена на имотите в размер на средното годишно рентно плащане за земището. Кметът се произнася след Решение на Общинския съвет. Когато в едномесечен срок от искането общински съвет не е взел решение, директорът определя в заповедта по ал.4 цена на имотите в размер на средното годишно рентно плащане за земището. Въз основа на заповедта в едномесечен срок от издаването и, ползвателите внасят сумите по банкова сметка на общината.

Препис!

РЕШЕНИЕ:№2

по протокол №28 от 30.11.2021 г. на заседание на Общинския съвет

ОТНОСНО: Докладна записка с вх. №133/10.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на Община Върбица, *относно:* Отправено предложение от Началника на Общинска служба „Земеделие”- гр.Върбица във връзка с предоставяне на земи от ОПФ за обезщетяване наследниците на Шабан Ахмедов Мехмедов.

Резултати от поименно гласуване.

за - 16

1. Кадир Хасан
2. Бирсен Елманов
3. Мехмед Юсуф
4. Руфи Чуфадар
5. Мехмед Юсуфов
6. Севдалин Алдинов
7. Ердинч Исмаилов
8. Мустафа Хюсеинов
9. Исуф Газинов
10. Мехмед Мехмед
11. Енвер Исуф

12. Емил Димов
13. Стоян Димитров
14. Мустафа Еминов
15. Басри Басриев
16. Радослав Чалъков

*против - 0;
въздържали се - 0, предложението се приема.*

Общ брой присъстващи общински съветници – 16,

На основание с чл.21, ал.1, т. 8 и ал.2 чл.27, ал. 3, 4 и 5 от ЗМСМА

Общински съвет Върбица прие следното:

РЕШЕНИЕ:№2

Приема отправеното предложение от Началника на ОСЗ „Върбица“ Вх.№ 122/ 12.10.2021г., като дава съгласие да бъдат предоставени на Общинска служба „Земеделие“- гр.Върбица за постановяване на решение за възстановяване правото на собственост на наследниците на Шабан Ахмедов Мехмедов следните земеделски земи от ОПФ находящи се в землището на с.Иваново:

- ПИ № 32113.3.32 - с площ от 0,674дка., местност „Поскилек”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.3.34 - с площ от 0,258дка., местност „Поскилек”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.3.39 - с площ от 0,636дка., местност „Поскилек”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.3.42 - с площ от 0,837дка., местност „Поскилек”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.7.97 - с площ от 1,185дка., местност „Банята”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.9.42 - с площ от 1,945дка., местност „Сюлиян”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.9.43 - с площ от 3,706дка., местност „Сюлиян”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.14.12 - с площ от 4,053дка., местност „Чукур тарла”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.18.15 - с площ от 1,150дка., местност „Сърйолу”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.25.24 - с площ от 2,756дка., местност „Вичова воденица”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.30.4 - с площ от 1,389дка., местност „Куза”, НТП –Нива;
- ПИ № 32113.30.52 - с площ от 1,406дка., местност „Миля”, НТП –Нива.

Посочените имоти се предоставят във връзка с Решение по в.гр.д. № 736/1997г. по описа на Шуменски окръжен съд относно признаване правото на възстановяване на собственост върху земеделска земя.

Решението да се връчи на заинтересованите лица по реда на АПК и служебно – на ОСЗ – гр.Върбица.

Приложение: Предложение от Началника на Общинска служба „Земеделие“- гр.Върбица с Вх.№122/12.10.2021г., заедно с приложенията;

МОТИВИ: Съгласно предложението, на основание чл. 45ж, ал.1 и ал.2 от ППЗСПЗЗ във връзка с параграф 27, ал.2, т.2 от ПЗР на ЗИДЗСПЗЗ, ОСЗ-гр.Върбица предлага на Общински съвет-гр.Върбица наследниците на Шабан Ахмедов Мехмедов, на които по силата на съдебно решение, постановено по в.гр.д. № 736/1997г. по описа на Шуменски окръжен съд е признато правото на

възстановяване на земеделски земи, находящи се в землището на село Иваново, община Върбица, да бъдат обезщетени с конкретно посочени в Предложението земеделски имоти /имоти по чл. 19 от ЗСПЗЗ/.

Съгласно чл.10б (1) от ЗСПЗЗ Собствениците или техните наследници, притежавали земеделски земи преди образуването на трудовокооперативни земеделски стопанства или държавни земеделски стопанства, независимо от това, дали са били включени в тях или в други, образувани въз основа на тях, селскостопански организации, намиращи се в границите на урбанизираните територии (населени места) или извън тях и са застроени или върху тях са проведени мероприятия, които не позволяват възстановяване на собствеността, имат право на обезщетение по тяхно искане с равностойни земи от държавния или от общинския поземлен фонд и/или с поименни компенсационни бонове.

(2) Когато лицата по ал.1 са поискали обезщетение с равностойни земи, обезщетяването е:

1. със земи от общинския поземлен фонд, определени от общинския съвет въз основа на мотивирано предложение на общинската служба по земеделие - когато земите, върху които собствеността не може да се възстанови поради обстоятелствата, посочени в ал. 1, са застроени с обекти, които са общинска собственост;

Съгласно § 27 (1) от ЗСПЗЗ Неприключилите производства по обезщетяване със земеделски земи от общинския поземлен фонд се приключват по досегашния ред.

(2) Общинските съвети предоставят земи от общинския поземлен фонд, включително пасища и мери по [чл. 19](#), при наличие на едно от следните условия:

1. установяване на границите на земеделските имоти, за които е издадено решение на общинската служба по земеделие за признаване на правото на възстановяване на собствеността в съществуващи или възстановими стари реални граници;

2. изпълнение на съдебни решения за признато право на собственост;

3. обезщетяване на собствениците, чиято собственост не може да бъде възстановена.

В конкретния случай предложените имоти не са застроени и не са провеждани мероприятия, които не позволяват възстановяване на собствеността върху тях.

Предложените за обезщетение земи са част от ОПФ (земи по чл. 19 от ЗСПЗЗ). За имотите не са съставени актове за общинска собственост, към настоящия момент с тях не са извършвани разпоредителни сделки.

Препис!

РЕШЕНИЕ:№3

по протокол №28 от 30.11.2021 г. на заседание на Общинския съвет

ОТНОСНО: Докладна записка с вх. №135/18.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на Община Върбица, *относно:* Приемане на Доклад за последваща оценка на изпълнението на общински план за развитие на община Върбица 2014-2020г.

Резултати от гласуването:
за - 16
против - 0;
въздържали се - 0, предложението се приема.

Общ брой присъстващи общински съветници – 16,

На основание с чл.21, ал. 2, ал. 1, т.12 и т. 24 от ЗМСМА

Общински съвет Върбица прие следното:

РЕШЕНИЕ:№3

Предвид изложеното на основание чл. 21, ал.2 във връзка с ал. 1, т.12 и т. 24 от Закона за местното самоуправление и местната администрация (ЗМСМА), с чл. 34, ал.1 от Закона за регионалното развитие и чл.26, ал.1 от Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие, Общински съвет Върбица приема Доклад за последваща оценка на изпълнението на общински план за развитие на община Върбица (2014-2020 г.).

ДОКЛАД
ЗА ПОСЛЕДВАЩА ОЦЕНКА НА
ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА
ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ
НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА
2014-2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ

I. Методология

II. Оценка на общото въздействие на плана върху развитието на общината

III. Оценка на степента на постигане на целите, приоритетите и устойчивост на резултатите

IV. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси

V. Обобщени изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът представя резултатите от извършената последваща оценка (ПО) на Общинския план за развитие (ОПР) на община Върбица за периода 2014-2020 г., изготвена в изпълнение на нормативните изисквания на чл. 34 от Закона за регионалното развитие (ЗРР) и чл. 26 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие.

Планът за развитие на община Върбица за периода 2014 – 2020 г. е средносрочен планов документ, съобразен с националната политика за регионално развитие и бюджетните планове на Европейския съюз. Той е основополагащ, стратегически, динамичен документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в посочената територия. Документът очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината.

Общинският план за развитие за периода 2014 – 2020 г. е приет от Общински съвет – Върбица с Решение №1 по Протокол №7 от 30.10.2013 г., на основание чл.21, ал.1, т.12 от ЗМСМА във връзка с чл.13, ал.3 от Закона за регионалното развитие и чл.37, ал.1 от Правилника за неговото прилагане. Планът не е допълван и изменян в рамките на програмния период и няма приет Актуализиран документ за неговото изпълнение.

Последващата оценка на изпълнените общински планове за развитие е заключителния етап в комплексната система за оценяване реализацията на основните управленски документи, предхождан от предварителна и междинна оценки. Чрез последващата оценка се прави обобщение на цялостното изпълнение на плана, качеството на получените резултати и нивото на постигнатите очаквани и неочаквани ефекти за общинската територия.

Последващата оценка е анализ на въздействието на определен брой проекти, дейности и инициативи посредством сравняване на резултатите с поставените цели и с използваните ресурси и средства. Тя е част от триадата оценки – „предварителна – междинна – последваща“, като всяка от тях се стреми да подобри качеството на съответния стратегически документ, както и резултатността в постигане на целите му. Предварителната оценка е изготвена при разработването на плана през 2014 г. В началото на 2018 г. е извършена Междинна оценка за изпълнението на ОПР на община Върбица за периода 2014–2017 г.

В настоящата последваща оценка обект на изследване, ще бъде изпълнението на Общинския план за развитие за периода 2014-2020 г., както по степен на постигане на заложените цели и приоритети, така и по оказано въздействие и устойчивост на резултатите, на база индикаторите за мониторинг.

Съгласно нормативните изисквания на ЗРР, настоящата Последваща оценка включва:

1. оценка на степента на постигане целите и устойчивостта на резултатите;
2. оценка на общото въздействие;
3. оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. изводи и препоръки относно политиката за регионално и местно развитие.

Първите три елемента са свързани с анализ и оценка на различните аспекти от изпълнението на ОПР, докато финалният включва изводи и препоръки, относно стратегическото планиране за следващия програмен период.

Първият елемент е свързан с общ преглед на проектите и инициативите с принос към плана – реализирани или в процес на реализация в рамките на отчетния период. Систематизирани са различни проекти и инициативи и е определена тяхната принадлежност към приоритетните области. Първата преценка завършва с идентифициране на неизпълнени ключови проекти и мерки, които не са подплатени с конкретни реализации.

Вторият компонент оценява степента в изпълнението на целите и приоритетните области, като надгражда оценката на първоначалните резултати. Стойностите на систематизираните проекти и инициативи са обобщени в обща финансова оценка за изпълнението на ОПР. В този елемент са сравнени актуалните и целевите стойности на индикаторите от плана.

Преценката на ефективността и ефикасността на изпълнението се аргументира от съотношението между направените разходи и постигнатите ползи в рамките на целите и приоритетните области на ОПР. Този трети компонент синтезира информацията за проектите и индикаторите от предните части и добавя обзор на предприетите действия по изпълнението и наблюдението на ОПР – основна предпоставка за ефикасност и ефективност в управлението.

Четвъртият елемент отразява най-важните констатации относно идентифицираните проблемни области и ограничители на развитието на местно ниво, попречили на

изпълнението на ОПР. Изводите са ориентирани спрямо трите основни теми в оценката: проекти и инициативи; индикатори; действия по изпълнението и наблюдението на плана.

Конкретните препоръки са базирани на изводите и са насочени към процеса на планиране на следващия програмен период 2021-2027 г. Съизмеримостта на постигнатите резултати с първоначално формулираните цели води до търсене на обяснение за отклоненията, т.е. до изследване на причините за идентифицирани дефицити и извличане на поуки, които да бъдат полезни за следващия програмен период.

Последващата оценка има за цел да установи как са използвани обществените ресурси, каква е ефикасността на извършените интервенции, в каква степен са потвърдени предвидените резултати и постигнати заложените цели. Тя проучва факторите за регистрирания успех или неуспех на намеренията за промяна, прави обобщени изводи за устойчивостта на резултатите и осигурената продължителност на въздействията. В идеалния случай тази оценка следва да се изготви по време на следващото програмиране, т.е. препоръките от отчетените грешки и слабости да намерят отражение в новия План за интегрирано развитие на общината. Последващата оценка е част от различните механизми за контрол на публичните действия.

Целта на настоящата последваща оценка е да осигури независима и актуална информация за постигнатите резултати от прилагането на Общинския план за развитие на община Върбица през периода 2014-2020 г., да направи препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие и за подобряване на управлението и координацията през новия програмен период 2021-2027 г.

За постигането на тази цел са изпълнени следните задачи:

- Изследване на резултатите от изпълнението и общото въздействие на ОПР върху социално-икономическото развитие на общината;
- Актуален преглед за изпълнение на заложените цели и приоритети в плана;
- Изводи и препоръки за подобряване на политиката за регионално и местно развитие през новия програмен период.

Основните критерии, които са използвани при изготвяне на последващата оценка на ОПР са: приложимост, обоснованост, ефективност, ефикасност, въздействие и устойчивост.

В изготвянето и обсъждането на проекта на настоящия Доклад за последваща оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Върбица за периода 2014-2020 г. участваха представители на Общинската администрация и различни заинтересовани страни.

I. МЕТОДОЛОГИЯ

Последващата оценка на изпълнението на Общинския план за развитие на община Върбица за периода 2014-2020 г. се фокусира върху аналитичния обзор и сравнителния анализ на резултатите и въздействието от прилагането на ОПР при отчитане на настъпилите социално-икономически и политически промени на местно, регионално и национално ниво, в светлината на промените в регионалната политика на ЕС и регистрираните резултати от прилагането на оперативните програми за България.

Предмет на настоящата разработка е многостранното развитие на община Върбица, свързано с изпълнението на проекти и инициативи с принос към стратегията и програмата за реализация на ОПР. Докато общинският план анализира и оценява състоянието и тенденциите на развитие в общината, междинната оценка обхваща социално-икономическото развитие от гледна точка на изпълнението на ОПР, то последващата оценка анализира и оценява пълния обхват на изпълнение на ОПР до 2020 г. с натрупване от междинната оценка и извежда констатации за следващия програмен период 2021-2027 г. Оценката разглежда инвестициите по определените в плана приоритети, като направените анализи акцентират върху проектните дейности и не разглеждат резултатите от изпълнението на основните и регулярни дейности на общинската администрация. За целите на оценката е разработена методика, която определя методите и съответните източници на информация, както и критериите за оценка на изпълнението на ОПР. Избраната методика е насочена към постигане на обективност на оценката относно изпълнението на ОПР, стратегията и мерките за координация на документа. Последващата оценка преминава през следните основни етапи: проучване, анализ и оценка, съгласуване и приключване.

Методиката за осъществяване на последващата оценка се основава на структуриран и систематичен процес на събиране, анализиране и представяне на информацията и може да бъде обобщена по следния начин:

1. Избор на логика на интервенцията. Избраната методика за оценка насочва вниманието върху изпълнението и подобряването на качеството на планирането. Фокусът върху изпълнението се постига чрез оценка на ефикасността и ефективността, докато фокусът върху подобряването на качеството и съотнесеността на планирането се постига чрез:

- актуален преглед на изпълнението на ОПР;
- изследване на промените в контекста на плана за развитие;
- извършване на необходимите промени, за да се оптимизира въздействието на ОПР.

2. Разработване на оценителна методика. Методическият инструментариум на последващата оценка включва използването на определени критерии за оценка, които характеризират потенциала за реализация и

качеството на резултатите при изпълнението на Общинския план за развитие на община Върбица 2014–2020 г.:

- Стратегическо съответствие и хармонизация с целите и приоритетите на политиката за регионално и местно развитие за текущия планов и програмен период;
- Нормативно съответствие с принципите, правилата и стандартите за планиране на регионалното развитие, залегнали в националното законодателство за регионалното развитие;
- Отразяване и влияние върху състоянието и промените в социално-икономическия профил на общината за наблюдавания период след 2014 г.;
- Постигнати резултати, въздействие и изпълнение на целите и приоритетите на ОПР;
- Ефективно и ефикасно използване на ресурсите за развитие на общината;
- Политическа и социална ангажираност, административен и институционален капацитет за прилагане на политиката за устойчиво интегрирано регионално и местно развитие;
- Устойчивост на постигнатите желани ефекти – ще продължат ли те да съществуват и отвъд времевия хоризонт на ОПР.

Количествените индикатори за наблюдение на ОПР, определени в самия план за развитие, не осигуряват достатъчна база за изготвяне на обективна последваща оценка.

В резултат, екипът предварително разработи критерии за оценка, които да допълват количествените параметри. Основната им цел е да определят качеството и степента на изпълнение на целите и приоритетите, да допринесат за поставянето на обективна оценка на развитието на общината и сравнение на постигнатите резултати и ефективно планиране на следващите действия.

3. Набиране на данни – първични и вторични. Методите за набиране на информация за изпълнение на последващата оценка са:

- Консултации с представители на Общинска администрация - Върбица;
- Работа с документи и статистическа информация – подбор, съпоставяне, анализ, оценка и екстраполация, синтез.

На този етап беше създадена организация за събиране на статистическа информация и проучване на основните планови и стратегически документи - Общински план за развитие (ОПР) на община Върбица 2014-2020 г., Междинна оценка на изпълнението на Общински план за развитие (ОПР) на община Върбица 2014-2020 г., Областната стратегия за развитие на област Шумен 2014-2020 г., Регионален план за развитие на Североизточен район и др.

При изготвянето на доклада е обработена и анализирана статистическа информация, публикувана официално от Националния статистически институт и Агенция по заетостта. Проследени са конкретните приноси на отделните оперативни програми за изпълнение на всеки от

приоритетите на ОПР, като е направена количествена експертна оценка (в %) и са използвани данни от Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на Европейския съюз - ИСУН. Анализирани са напредъкът по всички приоритети на ОПР, като избраният подход на качествено оценяване позволява да бъдат направени изводи и заключения в сравнителен план за степента на изпълнение на приоритетите на ОПР.

Събрана е базова информация и статистически данни за нуждите на анализа и оценката от Общинска администрация - Върбица. За целите на проучването бяха използвани справки, въпросници и събирана информация в Интернет. Проведени са консултации със служители на Общинска администрация - Върбица и заинтересовани страни.

4. Обработка и анализ на събраната информация. Използваните методи за анализ на събраната информация са: сравнителен анализ; причинно-следствен анализ; аналогия; екстраполация; критериална оценка; експертна оценка; синтез; индукция; дедукция; селекция.

5. Приложение на оценителната методика – Този етап включва обобщаване, анализ и оценка на събраните данни, факти и информация. Последващата оценка обхваща времеви период 2014 - 2020 г., като анализите, констатациите и експертните преценки ще се отнасят до тенденции или ключови и характерни за периода факти и данни, без да се достига до детайли по години или по отделни компоненти на икономическите, социалните и екологичните сектори.

Последващата оценка включва анализ и оценка и на изпълнението на целите и приоритетите, релеванността на ОПР и капацитета за координация на отговорните за неговото прилагане органи. Направени са съответните изводи, обобщения и препоръки за разработването и подобряване на работата по изпълнение на плановия документ за новия програмен период.

6. Формулиране на изводи и препоръки.

За изготвяне на последващата оценка са използвани следните методи:

- Наблюдение – пряк метод за събиране на данни и информация;
- Проучване - проучване на документи, информация и данни от различни източници;
- Описание – описват се факти, данни, резултати, констатации, препоръки и изводи;
- Анализ и синтез – анализира се базовата входяща информация и данни и се обобщават резултатите за нивото на изпълнение на ОПР;
- Оценка – оценява се степента на изпълнение, степента на постигане на заложените цели, ефективност и ефикасност на използваните ресурси и други;
- Сравнение – сравняват се данни, факти, показатели и резултати. На база на сравнението се правят изводи и препоръки;

- Работа в екип – съгласуваност, разпределение на задачите и пълен синхрон в действията на екипа за изготвяне на последващата оценка за изпълнение на ОПР;
- Индексен метод - изравняване равнището на даден показател, заложен в ОПР към неговото равнище в минал период или време, прието за база;
- Графичен метод – за изобразяване на данни, факти, тенденции чрез геометрически изображения на функционална зависимост с помощта на линии на равнината.

Изводите и препоръките по отношение на изпълнението на ОПР за изминалия програмен период и насоките за следващия са базирани на:

- Експертност при разработването на последващата оценка;
- Актуална, достоверна и пълна количествена и качествена информация;
- Адекватни методи и за анализ;
- Обективна система от критерии за оценка;
- Ясно очертани и описани тенденции за развитие на общината;
- Обективни критерии за оценка на изпълнението, на стратегията и на координацията.
- Фактологически и методически обосновани оценки и препоръки за разработване на плановия документ на общината за следващия програмен период.

Източници на информация - ОПР се реализира главно чрез ефективната реализация на проекти и програми за местно развитие в рамките на общината, изпълнявани от публични и частни организации. Важно е да бъдат отчитани постигнатите резултати по проекти, получили безвъзмездно финансиране по ОП, както и такива с междурегионален характер.

Информационното осигуряване на последващата оценка се базира на следните по-важни източници:

- Официални страници на УО на оперативните програми;
- Регионална статистика на Евростат;
- Данни, анализи и публикации на НСИ и АЗ;
- ИСУН - Информационна система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България;
- Официалната страница на Европейския съюз;
- Официални справки от Община Върбица.

За събиране на информация бяха разработени въпросници, които бяха предоставени за попълване на Общинска администрация – Върбица, структурите на гражданското общество и представители на бизнеса на територията на общината. Проведени бяха и срещи- консултации с представители на администрацията и заинтересовани лица.

Изследвани и анализирани документи в процеса на изготвяне на последващата оценка:

- ОПР на община Върбица за периода 2014 – 2020 г.;
- ОСР на област Шумен за периода 2014 – 2020 г.;
- Междинна оценка от 2018 г. за изпълнение на ОПР на община Върбица;
- Годишни отчетни доклади за изпълнение на ОПР на община Върбица;
- Регионален план за развитие на Североизточен район 2014-2020 г.;
- Официални справки и доклади за изпълнени проекти на територията на общината;
- Бюджети на община Върбица за периода 2014-2020 г.;
- Планове и отчети за разходите по Капиталовите програми на Община Върбица за периода 2014-2020 г. и др.

Настоящата Последваща оценка е изготвена с натрупване на всички проекти, обекти и дейности, реализирани на територията на община Върбица от 2014 г. до 2020 г. и включва и резултатите от Междинната оценка, извършена през 2018 г. По този начин констатациите на настоящия Доклад са неразделна част от общата оценка на общинското управление и реализация на Общинския план за развитие между 2014 и 2020 г. Констатациите на Последващата оценка са основа за стратегическото планиране и подобряване на местното и регионално развитие през програмен период – 2021-2027 г.

II. Оценка на общото въздействие на плана върху развитието на общината

1. Сравнителна характеристика

Като цяло, идеята на Последващата оценка за изпълнението на Плана за развитие е да обобщи с изводи, какви са постиженията, на основата на придобитите ползи (резултати) от предприетите действия и получените ефекти (въздействия) от реализираните цели, довели до промяна в средата и условията на живот на местната общност.

При анализиране и проследяване на условията за изпълнение на ОПР в настоящия доклад са отчетени настъпилите промени в условията на живот, оказващи въздействие върху социално-икономическото развитие на община Върбица, като е направено сравнение на стойностите на ключови показатели през 2014 г. и през 2020 г.

Община Върбица е една от 10-те в област Шумен. Тя е на второ място по територия и на пето място по население в областта.

Таблица 1: Сравнителна характеристика на община Върбица и останалите общини в област Шумен към 31.12.2014 г. и 31.12.2020 г.

Район, област, община	Територия кв. км.	Население брой 31.12.2014	Гъстота на населението за 2014 г. (души на кв. км.)	Население брой 31.12.2020	Гъстота на населението за 2020 г. (души на кв. км.)	Населени Места 2014 г. (брой)	Населени Места 2020 г. (брой)
Република България	110372	7202198	65.3	6916548	63.0	5266	5256
Североизточен район	14645	949957	64.87	922230	62.97	720	719
Област Шумен	3393	176925	52.14	171781	50.63	151	151
Велики Преслав	275	12868	46.79	12148	44.17	12	12
Венец	209	7055	33.76	7145	34.19	13	13
Върбица	458	10177	22.22	10412	22.73	16	16
Каолиново	294	12490	42.48	12888	43.84	16	16
Каспичан	275	7708	28.03	7478	27.19	9	9
Никола Козлево	265	6084	22.96	6310	23.81	11	11
Нови Пазар	318	16571	52.11	15799	49.68	16	16
Смядово	355	6338	17.85	6109	17.21	10	10
Хитрино	288	6424	22.31	7105	24.67	21	21
Шумен	657	91210	138.83	86387	131.49	27	27

Източник: Национален статистически институт

Във Върбица към края на 2020 г. живеят 10 412 души или 6,06% от населението на област Шумен (171781 души) и 1,12% от населението на СИР. Средната гъстота на населението в община Върбица (22,73 души на кв. км. за 2020 г.) е по-ниска от средните стойности за област Шумен (50,63) и под средната гъстота за СИР (62,97) и за страната (63).

По брой населени места (16), община Върбица се нарежда на трето място в областта. Броят на населените места в общината се запазва непроменен в рамките на програмния период 2014-2020 г. и селищната мрежа като цяло е устойчива. За периода 2014-2020 г. община Върбица запазва позициите си в регионален план по отношение на териториалния обхват, броя на населението и населените места сред общините в област Шумен.

Според Националната концепция за пространствено развитие 2013-2025 г. (Актуализация 2019 г.), община Върбица попада в групата от 5-то йерархично ниво. Това са малки градове и села, центрове със значение за територията на съответните общини.

Към 2020 г. община Върбица е с по-ниска степен на урбанизация спрямо тенденциите в областта, в Североизточен район и в страната. Относителният дял на градското население в общината е 32,19%, което показва небалансирано разпределение на населението в града и селата. За сравнение равнището на урбанизация в област Шумен за 2020 г. е 59,89%, в Североизточен район – 72,69%, а за страната – 72,91%.

Селищната система на община Върбица е добре изградена. В границите на общината са включени 16 населени места - 1 град – административен център - Върбица и 15 села.

Общинският център - гр. Върбица се намира в югоизточната част на територията на общината. На запад от гр. Върбица под балкана са разположени селата Крайгорци, Чернооково, Божурово и Станянци. На север от р. Камчия, която преполовява територията на общината от запад на изток, са разположени селата Менгишево, Конево, Кьолмен, Ловец, Сушина, Иваново и Методиево. На изток от общинския център в подножието на Стара планина са разположени като във верига с.Маломир, Нова Бяла река, Бяла река и Тушовица.

Съгласно §1 от Допълнителните разпоредби на Наредба №7/22.12.2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони, урбанистичната класификация на община Върбица включва следните категории: 1 много малък град – Върбица (до 10 хил. жители) и 1 средно село с население от 1000 до 2000 д. – Бяла река. Към малките села с население от 250 до 1000 жители се отнасят 12 села (Божурово, Иваново, Конево, Ловец, Маломир, Менгишево, Методиево, Нова бяла река, Станянци, Сушина, Тушовица и Чернооково). Останалите 2 са много малки села с до 250 жители (Крайгорци и Кьолмен). Селищната система на общината е устойчива. Няма застрашени от обезлюдяване села.

2. Демографска характеристика

Демографският фактор, броят и структурите на населението са ключов показател за оценка на социалното въздействие на изпълнението на ОПР върху целевата територия. Демографските ресурси с техните образователни и квалификационни характеристики са един от решаващите фактори за местното развитие и растеж.

Община Върбица не е засегната от общата демографска криза и тенденциите на трайно намаляване на населението. Броят на населението в общината се запазва сравнително постоянен, а през програмния период 2014-2020 година нараства с 2,31%.

Таблица 2: Население в община Върбица 2014 – 2020 г.

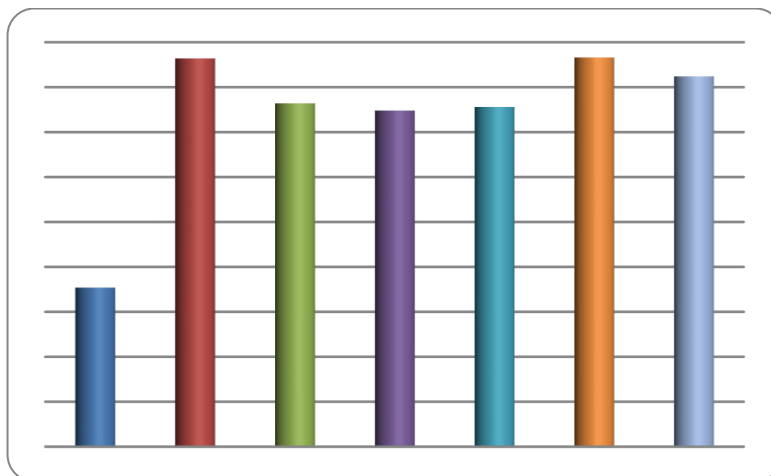
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Всичко	10177	10432	10382	10374	10378	10433	10412
Мъже	5121	5265	5247	5234	5257	5252	5237
Жени	5056	5167	5135	5140	5151	5181	5175
В градовете	3301	3294	3300	3320	3343	3379	3352
В селата	6876	7138	7082	7054	7035	7054	7060

Източник: Национален статистически институт

През 2020 г. в общината живеят 10412 души, 50,3% от които мъже и 49,7% жени. Градското население (на гр. Върбица) е 32%, а в селата живеят 68% от жителите на общината. Общината не е засегната от процесите на силна урбанизация, характерни за повечето райони на страната. Съотношението в половата структура на населението и ниската степен на урбанизация (32% при

средно за страната 73% в полза на градското население) се запазват почти без промяна през анализиранияте седем години.

Графика 1: Динамика на населението в община Върбица 2014-2020 г.

Данните в Таблица 3 показват, че населението в общинския център – град Върбица се увеличава с 1,5% за периода 2014-2020 г. или с 51 човека. Най-големите села в общината по брой население през 2020 г. са: Бяла река – 1309 жители, Тушовица - 775, Станянци - 666 и Чернооково – 548 души. Най-малко жители има село Кьолмен – 71, което е единственото застрашено от обезлюдяване.

Таблица 3: Население в община Върбица по населени места 2014 и 2020 г.

Община/населено място	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Община Върбица	10177	10432	10382	10374	10378	10433	10412
с. Божурово	263	285	282	282	279	271	272
с. Бяла река	1183	1303	1302	1297	1280	1304	1309
гр. Върбица	3301	3294	3300	3320	3343	3379	3352
с. Иваново	456	439	430	414	406	411	413
с. Конево	255	254	250	260	279	291	298
с. Крайгорци	211	219	221	224	219	217	219
с. Кьолмен	70	68	68	66	70	69	71
с. Ловец	412	430	426	413	413	400	399
с. Маломир	484	474	470	469	475	472	463
с. Менгишево	461	461	462	475	483	485	483
с. Методиево	360	398	382	379	376	375	371
с. Нова бяла река	502	502	511	501	488	487	486
с. Станянци	545	628	623	637	647	664	666
с. Сушина	306	304	298	296	289	289	287
с. Тушовица	810	807	799	796	787	777	775
с. Чернооково	558	566	558	545	544	542	548

Източник: Национален статистически институт

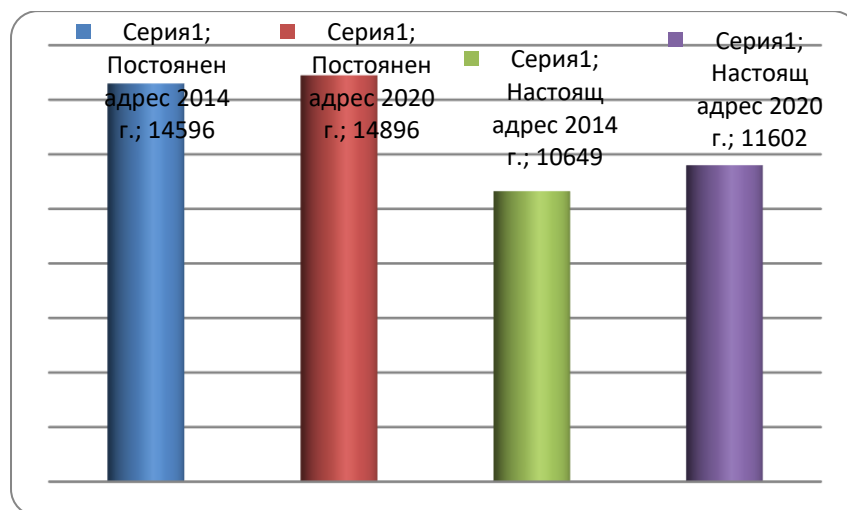
По данни на ГД ГРАО (www.grao.bg) през 2020 г. спрямо 2014 г. населението на община Върбица по постоянен адрес се увеличава с 2%, а по настоящ адрес с 9% или съответно с 300 души по постоянен и с 953 души по настоящ адрес.

Таблица 4: Население по постоянен и настоящ адрес в община Върбица към 31.12.2014 и 2020 г.

Постоянен адрес		Настоящ адрес	
2014 г.	2020 г.	2014 г.	2020 г.
14596	14896	10649	11602

Източник: Национална база данни „Население” - <http://www.grao.bg>

Графика 2: Сравнителна характеристика на населението по постоянен и настоящ адрес 2014-2020 г.

Населението на община Върбица застарява като процентното съотношение на лицата под, в и над трудоспособна възраст се променя в полза на по-възрастните генерации. През 2014 г. лицата под трудоспособна възраст са 18% от жителите на общината, а през 2020 г. са 15%. Възрастните над трудоспособна възраст през 2014 г. са 19%, а през 2020 се увеличава на 22%. Около 63% е дялът на хората в трудоспособна възраст на 15 и повече години или 3493 човека в края на програмния период.

Таблица 5: Население под, в и над трудоспособна възраст по пол 2014 - 2020 г.

	2014			2020		
	Всичко	Мъже	Жени	Всичко	Мъже	Жени
Общо	10177	5121	5056	10412	5237	5175
Под трудоспособна¹	1821	943	878	1604	840	764
В трудоспособна²	6374	3442	2932	6484	3493	2991
Над трудоспособна³	1982	736	1246	2324	904	1420

Източник: Национален статистически институт

¹ Под трудоспособна възраст - до 15 навършени години.

² В трудоспособна възраст - жени от 16 до 60 години и 8 месеца и мъже от 16 до 63 години и 8 месеца.

³ Над трудоспособна възраст - тези граници са до навършването на 60 години и 8 месеца за жените и 63 години и 8 месеца за мъжете.

Илюстрация на процеса на демографско остаряване може да се види в намаляването на абсолютния брой и относителния дял на населението под 15 години и увеличаване на дела на населението на 60 и повече години.

Таблица 6: Население по възрастови групи в община Върбица 2014-2020 г.

Години	Общо	Възраст 0-14 г.	Възраст 15-29 г.	Възраст 30-44 г.	Възраст 45-59 г.	Възраст 60-74 г.	Възраст 75+ г.
2014	10177	1715	1832	2224	2136	1707	563
2015	10432	1683	1858	2277	2271	1750	593
2016	10382	1654	1776	2276	2260	1790	626
2017	10374	1647	1744	2258	2239	1844	642
2018	10378	1607	1707	2243	2237	1925	659
2019	10433	1554	1704	2193	2291	2003	688
2020	10412	1488	1702	2144	2310	2049	719

Източник: Национален статистически институт

Към 2020 г. децата до 14 г. са едва 14% от жителите на общината, а възрастните над 60 годишна възраст – 27%. Когато възрастовата структура е деформирана не може да се осигури както възпроизводството на населението, така и възпроизводството на трудовия потенциал. За влошаването на възрастовата структура у нас съществено допринесоха мащабните емиграционни процеси предимно сред младите възрастови групи. Емигрирането на цели млади семейства (заедно с децата) обуславя ускоряването на процеса на застаряване, което поставя натиск върху публичните разходи през целия програмен период 2014-2020 г. и налага разширяване обхвата на социалните и здравно-социални услуги през периода 2021-2027 г. Броят и структурите на населението се определят от размерите и интензивността на неговото естествено и механично (миграционно) движение.

Таблица 7: Естествен прираст на населението на община Върбица 2014-2020 г.

Година	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
	Общо	Момчета	Момичета	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014	83	45	38	125	66	59	-42	-21	-21
2015	106	49	57	130	62	68	-24	-13	-11
2016	89	43	46	136	71	65	-47	-28	-19
2017	91	43	48	153	91	62	-62	-48	-14
2018	86	47	39	128	69	59	-42	-22	-20
2019	80	42	38	126	69	57	-46	-27	-19
2020	64	36	28	155	78	77	-91	-42	-49

Източник: Национален статистически институт

Естественият прираст на населението е отрицателен, средно по минус 50 души на година, като през 2020 г. достига минус 91. Средногодишният брой на живородените деца в община Върбица за периода 2014-2020 г. е 85. Средната смъртност за изследваните 7 години е 136 човека годишно. Тенденциите на ниска раждаемост и висока смъртност са трайни и са причина за отрицателния естествен прираст и задълбочаваща се демографска криза.

Таблица 8: Заселени, изселени и механичен прираст в община Върбица 2014-2020 г.

Година	Заселени	Изселени	Механичен прираст
--------	----------	----------	-------------------

	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени	Общо	Мъже	Жени
2014	150	68	82	183	101	82	-33	-33	0
2015	435	216	219	156	59	97	279	157	122
2016	168	80	88	171	70	101	-3	10	-13
2017	268	119	149	214	84	130	54	35	19
2018	257	105	152	211	90	121	46	15	31
2019	303	130	173	202	78	124	101	52	49
2020	247	103	144	177	76	101	70	27	43

Източник: Национален статистически институт

Механичният прираст на населението в общината през изследваните 7 години е предимно положителен, като за 2014 г. отчитаме минус 33 човека, а през 2016 г. минус 3-ма. За всички останали години заселените в община Върбица са повече от изселилите се. През 2015 г. отчитаме +279 човека прираст, а през 2020 г. е +70 човека. Средногодишно населението на общината за периода 2014-2020 г. се увеличава от миграция с около 110 души, което също оказва положително влияние върху демографските процеси.

Общо в резултат на естествен и механичен прираст населението в общината през програмния период 2014-2020 г. се е увеличило със 160 души. Следователно вътрешната миграция донякъде успява да преодолее ниската раждаемост и висока смъртност и да запази и увеличи абсолютния брой на населението.

Като цяло, текущата демографска картина показва, че изпълнението на Общинския план за развитие (ОПР) на община Върбица през периода 2014-2020 г. е успяло да повлияе положително върху негативните тенденции и процеси. Перспективите за демографското развитие на общината в средносрочен и дългосрочен план показват, че при равни други условия (при непроменени политики) тези фактори ще компрометират възможността на икономическата система да генерира висок и устойчив растеж и ще понижава ефективността на икономическата политика, насочена към осигуряването на (предпоставки за) такъв растеж. Политиката за преодоляване на демографската криза в района през новия програмен период 2021-2027 г. трябва да е насочена към подобряване на инвестиционната среда, защото инвестициите са тези, които създават работни места и доходи, като по този начин привличат и задържат млади хора за живот и работа в общината.

3. Заетост и безработица

Важен показател, който характеризира влиянието на ОПР върху социално-икономическите процеси в целевата територия е равнището на заетост и безработица.

Равнището на безработица в община Върбица намалява значително – с 31,3 пункта за периода 2014-2020 г. Средногодишният брой на регистрираните безработни лица към 2020 г. е 549 (с 973 души или с 36% по-малко спрямо 2014 г.). Равнището на безработица през 2020 г. достига най-ниските си нива за отчетния програмен период – 17,6%.

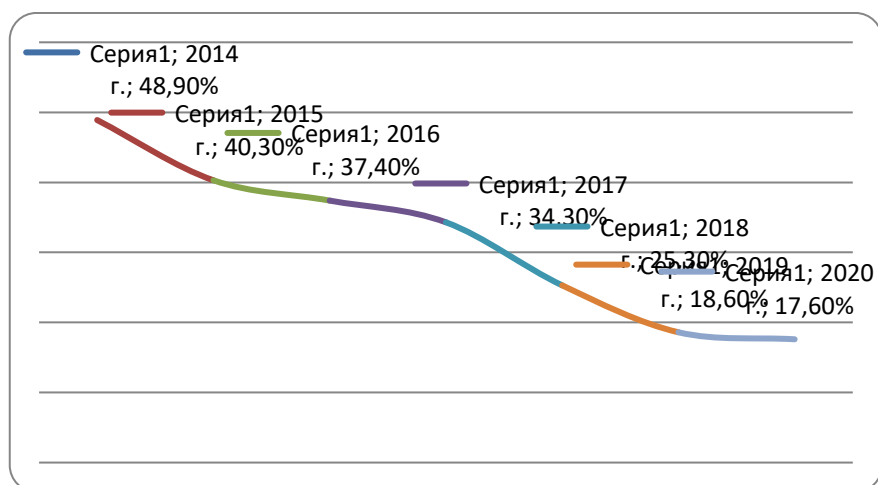
Безработицата в общината в края на отчетния период остава със стойности по-високи от средните за област Шумен (10,3%) и за страната (6,7%).

Таблица 9: Средногодишен брой на безработните лица и равнище на безработица 2014-2020 г.

	2014 г.	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Средно годишен брой регистрирани лица	1522	1255	1166	1069	788	580	549
Средно годишно равнище на безработица в %	48,9%	40,3%	37,4%	34,3%	25,3%	18,6%	17,6%

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – гр.Велики Преслав

Графика 3: Динамика на безработицата в община Върбица 2014-2020 г. (%)

Намаляването на безработицата е положителна промяна в социално-икономическото развитие на община Върбица и оказва благоприятно въздействие върху индикаторите за постигане целите на ОПР. Независимо от тези тенденции пазарът на труда се нуждае от стимулиране и допълнителни насърчителни мерки, включително за намаляване дела на трайно безработните лица, чрез обучения и преквалификация.

Разпределението на регистрираните безработни лица по пол не се променя, като в началото на отчетния период е 61% безработни жени срещу 39% безработни мъже. Към края на 2020 г. относителният дял на безработните жени намалява на 58% или 318 от регистрираните лица срещу 42% или 231 регистрирани безработни мъже. Жените остават по-силно засегнати от липсата на работни места, при тях дисбалансите между притежаваната квалификация, образование и търсенето на местния пазар на труда стават все по-големи.

Таблица 10: Сравнителна характеристика на структурата на безработицата по възраст 2014 и 2020 г.

Възраст	2014 г.	2020 г.
До 19 години	23	5

От 20 до 24 години	79	25
От 25 до 29 години	119	39
От 30 до 34 години	158	52
От 35 до 39 години	138	56
От 40 до 44 години	144	59
От 45 до 49 години	164	59
От 50 до 54 години	190	72
Над 55 години	507	182
Общо	1522	549

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Велики Преслав

Относителният дял на безработните младежи до 29 годишна възраст намалява от 15% през 2014 г. на 13% през 2020 г. от всички регистрирани лица. Към края на 2020 г. регистрираните в Бюрото по труда младежи до 29 години са 69, а в началото на програмния период са били 221. Най-много са безработните над 55 години и техният относителен дял се запазва постоянен в рамките на отчетния период - 33%.

Таблица 11: Сравнителна характеристика безработните лица по образование 2014 и 2020 г.

Образование	2014	2020
Висше образование	20	19
Средно, в т.ч. средно специално образование	348	192
Основно образование	537	172
Начално и по-ниско образование	617	166
Общо	1522	549

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Велики Преслав

Структурата на безработицата по степен на образование се променя, като през 2014 г. най-голям относителен дял имат лицата с начално и по-ниско образование – 41%, а в края на периода техният дял е 30%. През 2020 г. най-много са безработните със средно образование – 35%, следвани от лицата с основно образование – 31%. Запазва се относителният дял на безработните висшисти. В началото на програмния период в бюрото по труда са регистрирани 20 лица с висше образование, а към 2020 г. броят им е 19 или само 3% от безработните. Намаляването на дела на лицата без образование не следва да се тълкува с тяхната успешна реализация на пазара на труда, а по-скоро с факта, че в община Върбица като цяло се повишава образователното равнище на населението. В професионалната структура на безработните – 77% от регистрираните през 2020 г. лица са без специалност и професия.

Характерен за пазара на труда в общината проблем е наличието на голям брой продължително безработни лица.

Таблица 12: Брой продължително безработни лица в община Върбица за периода 2014 - 2020 г.

Показател/година	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Продължително безработни лица	818	803	694	628	415	133	182

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Велики Преслав

Броят на продължително безработните лица намалява, както и относителният им дял. Към 2014 г. с продължителна регистрация (над 1 година) в Бюрото по труда са 818 или 54% от безработните, а към 2020 г. – 182 лица или 33% от всички регистрирани. Без образование и професионална квалификация са 46% от продължително безработните. С висше образование са само 3 продължително безработно лице, а с основно образование – 53 или 29%. Относителният дял на безработните по степен на образование се запазва сравнително постоянен през отчетния програмен период. С намалена работоспособност през 2014 г. са 31 от продължително безработните, а през 2020 г. – 12 лица.

Таблица 13: Брой разкрити нови места, мерки и програми за заетост в община Върбица 2015 - 2020 г.

Показател/година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Разкрити нови работни места	154	190	124	146	69	81
Проведени активни мерки на пазара на труда	4	1	3	4	2	1
Регионални програми за заетост и брой участници	1/15	1/10	1/6	1/10	1/10	1/9
Брой програми за насърчаване на заетостта, вкл. за младежи до 29 г.	16	23	21	14	8	6

Източник: Дирекция „Бюро по труда” – Велики Преслав

За периода 2015-2020 г. в община Върбица са обявени общо 764 нови работни места. Най-много работни места са разкрити през 2016 г. – 190, а най-малко през 2019 г. - 69. Проведените активни мерки на пазара на труда варират през периода 2015-2019 г., като броят им е средно 3 на годишна база. Регионалните програми за заетост се запазват постоянни – по 1 за всяка година, като броя на участниците варира между 6 и 15 лица. По-висок е броя на програмите за насърчаване на заетостта, които през 2016 г. са 23, а през 2020 г. намаляват до 6.

На работа през отчетния 7-годишен период са постъпили на работа около 3000 безработни лица, в т.ч. на първичен трудов пазар и по програми и мерки за заетост.

Застаряването на работната сила в условия на динамичен пазар на труда с постоянно променящи се изисквания към квалификацията и професионалните умения на заетите, е процес, който поражда необходимостта от непрекъснато повишаване на общия потенциал на работната сила,

от една страна чрез учене през целия живот и, от друга, чрез активно стареене на лицата, които продължават да се трудят и в напреднала възраст.

Въпреки предприетите мерки и програми за насърчаване на заетостта през последните години, все още се наблюдава различие в заетостта между двата пола и преимущество на безработните със средно и основно образование. Наблюдава се дефицит на квалифицирана работна ръка и на регионално ниво (в райони намиращи се далеч от индустриални и административни центрове, планински райони) и на подотраслово ниво (за някои професионални тенденции и професии). Несъответствието между предлаганите и търсените квалификации е очевидно предимно в следните групи: незавършилите училище, млади хора, завършващи средно образование и тези без или с много ниско ниво на професионална квалификация. Това несъответствие се наблюдава също така в групите от хора с образование и професионални квалификации, но без стаж, както и в групата на продължително безработните. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени, информационни и комуникационни технологии. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големи градове у нас или в чужбина. Пазарът на труда изпитва недостиг на квалифицирани кадри, а безработицата сред лицата без квалификация остава висока.

Като цяло изпълнението на Общинския план за развитие и прилагането на активни мерки на пазара на труда, включени и в Програмата за реализация на ОПР са повлияли положително върху пазара на труда в община Върбица. Неблагоприятните демографски тенденции и някои структурни проблеми остават основни пречки пред нормалното функциониране на пазара на труда. Нараства недостигът на квалифициран труд, което отправя допълнително предизвикателство пред активните мерки на пазара на труда.

4. Икономическо развитие

Икономическото развитие на община Върбица от 2014 до 2020 г. се характеризира с различна динамика, но като цяло отчитаме ръст, въпреки неблагоприятните макроикономически условия, включително пандемията от коронавирус в края на периода. Структуроопределящи отрасли в местната икономика са: дърводобив, дървообработка, шивашка промишленост, хранително-вкусова промишленост, селско стопанство и търговия. Земеделието е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за развитието ѝ.

Таблица 14: Брой нефинансови предприятия по основни икономически дейности 2014-2019 г.

Отраслови сектори	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Общо	206	209	203	201	202	192

Селско, горско и рибно стопанство	49	49	55	52	52	45
Преработваща промишленост	18	14	16	18	15	15
Строителство	4	5	..	7	6	5
Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети	94	93	92	84	89	87
Транспорт, складиране и пощи	8	8	6	9	7	7
Хотелиерство и ресторантьорство	15	17	13	16	14	13
Операции с недвижими имоти	3	6	5	..	..	3
Хуманно здравеопазване и социална работа	6	5	6	6	7	7
Други дейности	5	6	..	3	4	3

Източник: Национален статистически институт

Броят на предприятията във Върбица намалява със 7% или с 14 броя през 2019 спрямо 2014 г. През 2019 г. най-голям относителен дял имат предприятията, работещи в областта на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети – 87 броя или 45%.

В сектор „Селско, горско и рибно стопанство” работят 45 фирми или съответно 23%, в сектор „Преработваща промишленост” около 8%. Броят на фирмите занимаващи се с хотелиерство и ресторантьорство е 15 и съставлява 7% от фирмите във Върбица.

Таблица 15: Основни икономически показатели на нефинансовите предприятия 2014-2019 г.

Години	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица
2014	17909	33979	30084	30936	3147	424	564	389
2015	27503	40363	36917	37174	2962	..	703	517
2016	23979	37972	32773	35718	3615	1713	718	530
2017	27090	44722	39099	39957	4837	483	756	568
2018	32621	51432	46352	45835	5315	265	798	596
2019	33061	52514	45588	47576	5296	952	761	586

Източник: Национален статистически институт

Икономическото развитие на община Върбица през отчетните години се характеризира с различна динамика – ръст в някои отрасли и спад в други, но като цяло общите показатели за развитие на икономиката бележат ръст.

Произведената продукция в тях през 2019 спрямо 2014 г. се увеличава с 85% или с 15 152 хил. лева. Приходите от дейността бележат ръст от 55% или 18 535 хил. лева, а нетните приходи от продажби /НПП/ нарастват с 52% или с 15 504 хил. лева. През 2019 г. в община Върбица са реализирани едва 1,15% от НПП в област Шумен. Печалбите на местните фирми през 2019 г. са с 2 149 хил. лева повече спрямо 2014 г. и достигат 5296 хил. лева. В същото време загубите на предприятията във Върбица се променят динамично като рязко се увеличават и през 2016 г. са 1713 хил. лева, след това намаляват на 265 хил. лева през 2018 г. и отново отбелязват ръст през 2019 г., достигайки 952 хил. лева.

Броят на наетите по трудово и служебно правоотношение лица в община Върбица нараства и през 2019 г. е 586 души – със 197 повече спрямо 2014 г. Броят на заетите лица през 2019 г. е 761, отново със 197 повече от базовата година.

ДМА в нефинансовия сектор се увеличават от 9 770 хил. лева през 2014 г. на 18 900 хил. лева към 2019 г., което показва технологично обновяване и модернизация на местните фирми.

Преобладаваща част от предприятията в общината – 92% през 2014 г. и 90% през 2019 г. са микро с до 9 заети лица. Следват ги малките фирми с 10 до 49 човека - 7%. В общината няма средни и големи предприятия. Броят на микропредприятията през 2019 г. е общо 173.

Таблица 16: Сравнителна характеристика на средната брутна годишна работна заплата в лева

Година	Лева
2014	5915
2015	6183
2016	6690
2017	7472
2018	7995
2019	8928

Източник: Национален статистически институт

Средната брутна годишна работна заплата в община Върбица за 2019 г. е 8928 лева, което е с 51% повече спрямо 2014 г. Най-високи са заплатите в сектор „Образование“ – 13 576 лева, следва „Селско, горско и рибно стопанство“ – 9 873 лева и сектора на търговията и услугите – 7 615 лева. Към 2019 г. възнагражденията в община Върбица остават значително по-ниски спрямо средната годишна работна заплата за страната за същия период – 15 209 лева, средна заплата за област Шумен – 12 124 лева и за Североизточен район 13 269 лева.

В община Върбица са добре развити животновъдството и растениевъдството и функционират предприятия на хранително-вкусовата промишленост. Важен фактор за развитие на местната икономика е близостта до два големи административни и индустриални центъра – град Шумен и град Търговище, което осигурява пазар за реализация на местната продукция и достъп до летище и пристанище за износ в град Варна. Икономическите дейности в общината са концентрирани предимно в гр. Върбица, който се явява и зона на локална икономическа гравитация.

Община Върбица е типична полупланинска селска община. Икономиката ѝ се развива на база наличните местни ресурси и традиционни производства. Промишлеността е сред основните структуроопределящи отрасли, но няма водещо икономическо значение. Основната икономическа активност е свързана с дърводобива, дървообработката, шивашката промишленост, хранително-вкусовата промишленост, селското стопанство и търговията.

Дървообработващата сфера е представена от малки банцигарници и работилници.

Шивашката промишленост се изразява предимно с малки цехове, които работят на ишлеме и са подизпълнители на по-големи фирми. Тези фирми работят със сравнително съвременна техника, работната ръка е нискоквалифицирана, сградния фонд е морално и физически остарял. Липсва концентрация на целия производствен процес на едно място – отделните операции се извършват в различни по-малки цехове в други населени места, което оскъпява производството.

Хранително-вкусовата промишленост е представена от няколко малки цеха за производство на закуски, хляб, хлебни и сладкарски изделия.

Колебливите тенденции в развитието на преработващата промишленост говорят за задълбочаващи се проблеми, свързани с ниската конкурентоспособност и липсата на предприемачество. Социалното изражение на тези проблеми е свързано с липсата на работни места и увеличаване на безработицата. От пространствена гледна точка, намалява търсенето на терени за развитие на промишлени производства.

За ефективното функциониране на предприятията е необходимо да се осигури подходяща инфраструктура, която да създава условия за екологично и качествено производство.

В община Върбица има традиции в промишлеността и най-вече в някои подотрасли, които могат и трябва да се използват с цел развитие на местната икономика, повишаване на заетостта и жизнения стандарт на населението.

Състоянието на местната икономика се определя и влияе от много на брой и различни по естество фактори, които биват както вътрешни, така и външни. В тази връзка е важно да се определи икономическото състояние на заобикалящите общината територии, което детерминира средата за нейното развитие, позицията на общината спрямо съседните ѝ общини, наличните ѝ сравнителни предимства и потенциали за растеж, както и основните ограничители за икономическия подем.

През програмния период 2014-2020 г. община Върбица отбелязва тенденция на изоставащо социално-икономическо развитие, въпреки минималния икономически ръст във финансовите резултати на местните фирми. В резултат на негативните процеси в икономиката, демографските характеристики на общината също се влошават. Сериозен проблем е трайната миграция на младите хора и специалистите, което допълнително утежнява възрастовата структура на населението. Ниската производителност и конкурентоспособност на местната икономика, невъзможността ѝ да създава нови работни места са основни предизвикателства, които планът за развитие трябва да отчете и съответно да потърси решения за преодоляването им през следващия програмен период 2021-2027 г.

Селско стопанство

Селското стопанство се развива динамично през целия програмен период от 2014 до 2020 г. и продължава да бъде един от водещите отрасли на общинската икономика във Върбица.

Поради полупланинския характер на терена и голямата разпокъсаност на парцелите значителен дял от земеделските земи не се обработват и пустеят. Основните отглеждани култури са зърнено фуражните – пшеница, ечемик, царевича; техническите – слънчоглед, тютюн и зеленчуци - зеле, краставици, захарно цвекло, домати, пипер и други.

Таблица 17: Баланс на териториите в община Върбица по видове собственост

№	Вид собственост	Имоти бр.	Площ в дка	Площ %
1.	държавна частна	1532	226678,241	45,787
2.	частна	10661	70108,525	14,161
3.	на религиозни организации	14	147,055	0,030
4.	общинска частна	3042	39475,004	7,974
5.	на чуждестранни лица	462	3566,997	0,721
б.	смесена	315	2521,406	0,509
7.	на юридически лица	2955	26400,237	5,333
8.	Стопанисван от общината	193	2682,084	0,542
9.	държавна публична	218	111953,769	22,614
10.	общинска публична	1842	11533,091	2,330
	ВСИЧКО	21234	495066,409	100,000

Източник: Областна дирекция „Земеделие” - Шумен

Най-голям относителен дял в община Върбица заемат териториите държавна частна собственост – 45,787%, следвани от земите, на държавна публична – 22,614%, частна – 14,161% и общинска частна собственост – 7,974%.

Таблица 18: Брой регистрирани земеделски стопани в община Върбица 2015-2020 г.

година	брой
2015	326
2016	330
2017	344
2018	335
2019	318
2020	258

Източник: Областна дирекция „Земеделие” - Шумен

Броят на земеделските стопани в община Върбица намалява през последните години и за 2020 г. е 258 или с 68 по-малко от 2014 г. (326). Обработваемата земя за периода 2015 – 2020 г. остава една и съща – 56 595,679 дка. Към 2020 г. земеделските гори, гори и земи в горски фондове на територията на община Върбица са 495 066 дка. От тях 87 926 дка. или 17,76% с начин на трайно ползване (НТП) нива. Мерите и пасищата са с обща площ 29 824 дка. или 6,02% , а ливадите са 991 дка. Овощните градини са 3 430 дка. , лозята 694 дка. , а другите трайни насаждения 3 324 дка. Комасираните селскостопански площи в общината са 67%.

Таблица 19: Основни видове отглеждани култури и среден добив 2015-2019 г.

Култура	2015	2016	2017	2018	2019	2020
---------	------	------	------	------	------	------

	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка	Площи дка	Ср.добив кг/дка
Пшеница	22900	340	23100	360	22500	350	23000	330	22500	370	21000	313
Ечемик	1620	350	1600	270	1500	300	1200	300	1600	400	760	274
Царевица	3800	400	2400	340	3100	280	3500	290	3200	300	3200	300
Маслодайна рапица	930	180	1870	150	5800	320	5280	300	6800	350	5840	360
Слънчоглед	13330	110	17500	130	16500	125	18800	130	18800	150	15300	180
Сорго	390	200	450	100	400	100	500	90	500	110	100	400
Овес	650	309	120	280	180	260	210	270	110	300	0	0
Пролетен ечемик	450	260	250	260	100	250	140	260	120	260	110	243
Картофи	12	617	13	623	14	610	11	600	11	620	25	670
Домати	49	632	30	900	36	400	32	430	33	430	30	450
Пипер	31	181	25	720	30	115	27	110	27	110	20	110
Сливи	216	310	216	300	218	300	220	310	220	310	220	310
Ябълки	163	1272	163	1147	163	1300	163	1180	163	1000	163	1100

Източник: Областна дирекция „Земеделие” - Шумен

Най-много площи през целия програмен период са засяти с пшеница (21000 дка за 2020 г.), слънчоглед (15 300 дка за 2020 г.) и маслодайна рапица (5840 дка за 2020 г.). Средните добиви от декар на основните отглеждани култури варират според плодородността и климатичните особености през годините.

Пазарът на земята в община Върбица не е много динамичен за периода 2014 – 2020 г. и броят на сделките ежегодно намалява.

Таблица 20: Развитие на пазара на земята в община Върбица 2013 – 2016 г.

Показател	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Брой сделки	272	301	263	157	110	87	65

Източник: ОСЗ - Върбица

Най-много разпоредителни сделки със земеделски земи са извършени през 2015 г. – 301 броя, а най-малко през 2020 г. – 65 броя.

Вторият подотрасъл на селското стопанство е животновъдството. Към 2020 г. водещи подотрасли на местното животновъдство са овцевъдството и говедовъдството. Регистрирани са общо 461 животновъдни обекта за едри преживни животни, предимно говеда. Броят на отглежданите говеда е 3497, а на биволите само 12. Животновъдните обекти за дребните преживни животни са 466. Броят на отглежданите овце в общината е 7197, а на козите 1307. Към 2020 г. в община Върбица са регистрирани 700 пчелни семейства.

Полупланинския характер на района и наличието на обширни площи с мери и пасища може да даде положително развитие на животновъдството и да доведе до подобряване на икономическата ситуация в община Върбица, създаване на нови работни места и сигурни източници на доходи за местното население. При изграждане на нови животновъдни обекти е необходимо същите да

отговарят на съвременните санитарно-хигиенни норми и законови изисквания, включително за управление на генерираните от фермите отпадъци.

Съществен проблем за развитието на животновъдството остават строгите хигиенни и ветеринарномедицински изисквания към животновъдните обекти след присъединяването на страната към ЕС. Не на последно място сериозна пречка пред реализацията на местна животновъдна продукция се явяват и неизгодните, често прерастващи в нелоялни и монополни, взаимоотношения между продавачи, посредници и купувачи.

Тенденциите в развитието на селското стопанство следват тези в страната, които са свързани с намаляване на производството, ниска рентабилност и ниска конкурентоспособност на сектора. Намаляването на изкупните цени и заливането на пазара с вносни стоки правят сектора все по-малко привлекателен. Възможностите за финансиране, които предлагат европейските фондове са добър начин за подкрепа на сектора и неговото възстановяване.

Горско стопанство

Горските ресурси в община Върбица са едно от най-големите ѝ природни богатства. От една страна, те са суровина за развитие на дърводобивна, дървопреработваща и мебелна промишленост, а от друга, създават условия за развитието на туризма. Именно поради тази причина, тяхната устойчива експлоатация и съхранение са от ключово значение. Горите се отличават с голямо разнообразие от широколистна и иглолистна растителност.

Горските територии в община Върбица се стопанисват от ТП „Държавно горско стопанство Върбица” към РДГ – Шумен, „Североизточно държавно предприятие” на Министерство на земеделието и храните. Горите заемат 58% от територията на община Върбица.

Таблица 21: Разпределение на общата горска площ в община Върбица по видове собственост 2019 г.

Видове собственост	Ха	%
Държавна горска територия	18730	97,75
Общинска горска територия	155,1	0,8
Частна горска територия	246,4	1,28
Собственост на други юридически лица	24,1	0,12
Собственост на обществени организации (кооперативна)	10,7	0,05
ОБЩО	19161	100

Източник: ДГС „Върбица”

Общата горска площ на територията на община Върбица към 2020 г. е 19161 ха, от които: 97,75% държавна горска територия, 0,8% общинска горска територия, 1,28% частна горска територия 0,12% собственост на други юридически лица, 0.05% собственост на обществени организации (кооперативна).

Общата лесистост на общината към 2020 г., съгласно действащ ЛУП от 2011 г. е 46%.

Таблица 22: Ползване на дървесина от територията на общината 2015-2020 г. (куб. м.)

2015		2016		2017		2018		2019		2020	
Предвидено	Осъществен	Предвидено	Осъществен	Предвидено	Осъществен	Предвидено	Осъществен	Предвидено	Осъществен	Предвидено	Осъществен
55076	44523	52560	45462	58301	50480	55069	47620	53354	45026	49090	32307

Източник: ДГС „Върбица“

Количеството на ползваната дървесина от държавния горски фонд на територията на община Върбица в началото на отчетния период нараства. През 2015 г. е 44523 куб м., през 2018 г. достига 58301 куб. м., но през 2020 г. намалява на 32307 куб. м.

Общо за периода са добити 265 418 куб. м. или по 44 236 куб. м. средно на година.

За периода 2015-2020 г. е осъществено само едно залесяване на 6 дка държавен горски фонд. Това е крайно недостатъчно за възстановяване на извършените сечи.

В общинските гори ежегодно се извършват лесоустройствени дейности като почистване, почвоподготовка, залесяване и отглеждане на култури. С цел опазване на горите е извършено разделяне на горските територии на горскостопански райони и охранителни участъци.

Стопанското значение на горите не се ограничава само с дърводобива. Ежегодно се предоставят площи на местното население, осигуряващи паша на голяма част от селскостопанските животни. При благоприятни условия се събират билки, гъби и горски плодове, но тази дейност няма стопанско значение, а е предимно за лични нужди на местното население. От голямо значение за населението в района са и защитно-водоохранните и противоерозионни функции на гората.

Горските територии изпълняват функции по отношение на: поддържане на биологичното разнообразие на горските екосистеми; производство на дървесни и недървесни горски продукти; защита на почвите, водните ресурси и чистотата на въздуха; осигуряване на социални, образователни, научни, ландшафтни и рекреационни ползи; защита на природното и културното наследство; регулиране на климата.

През програмния период 2021-2027 г. е необходимо разработването на програми за залесяване на горските територии, пострадали от бедствия и пожари. Нужно е балансирано използване на горите по начин, който няма да бъде за сметка на устойчивото развитие на туризма. Важно е да не се допуска масово изсичане на гори, което ще доведе до екологични проблеми, да се увеличи площта на горите с рекреационна цел и да се предвидят нови залесителни мероприятия. Предвид факта, че развитието на общинската икономика до голяма степен зависи от използването на горите, то от

важно значение е запазването на ресурсите от горския фонд, за да се запазят неговите екологични и социално-икономически функции.

Туризм

Туризмът не е типичен отрасъл за местната икономика във Върбица. Общината разполага с туристически ресурси и потенциал, които за съжаление все още не са усвоени и не се използват пълноценно за генериране на доходи и устойчиво местно развитие. На територията на общината няма официално регистриращи и действащи туроператори, туристически агенти и туристически сдружения.

Община Върбица е разположена на раздела между Северна и Южна България по северните склонове на главната Старопланинска верига, Предбалкана, Котленско-камчийския и Герловския район. Географското разположение и природно-климатичните ресурси благоприятстват развитието на рекреацията и туризма – екологично чиста и живописна природа (хижа по маршрута Ком-Емине), наличие на лековити минерални извори, природни забележителности (защитени зони с богата флора и фауна), язовир „Тича”, културно-исторически обекти и ресурси, местен бит, култура и традиции с туристически потенциал.

Община Върбица разполага с уникални възможности за практикуване на различни видове туризъм - здравен, балнеоложки, спа- и уелнес, рекреационен, еко-, къмпинг-, културно-исторически, приключенски, ловен, риболовен, селски, спортен, бизнес и конгресен туризъм. За съжаление потенциалът на общината не е използван пълноценно до момента и туризмът остава един от слабо развитите сектори в местната икономика. В същото време социално-икономическите данни сочат висока безработица и емиграция на населението поради липса на условия за заетост и работни места.

Таблица 23: Дейност в местата за настаняване в община Върбица 2014-2019 г.

Година	Места за настаняване ⁴	Легла	Легладе-нонощия	Брой стаи	Реализирани нощувки
2014	6	136	36498	62	4245
2015	6	134	36638	56	8977
2016	5	126	31159	52	3740
2017	6	141	27143	57	1960
2018	7	158	35846	63	2055
2019	6	128	36710	49	1928

Източник: Национален статистически институт

Към 2020 г. в курортния комплекс функционират: общински хотел „Еделвайс”, хижа

⁴ **Обект на изследване от НСИ** са всички категоризирани и функционирали през отчетния период места за настаняване с 10 и повече легла - хотели, къмпинги и други места за краткосрочно настаняване (туристически и вилни селища, хижи, частни квартири и апартаменти, почивни станции, ваканционни бунгала, къщи за гости и др. места за краткосрочно настаняване).

„Върбишки проход”, къща за гости „Дивият божур” и няколко ведомствени почивни станции.

Друга обособена зона за отдых на територията на общината е изградена при язовир „Тича”. Капацитетът там е около 550 легла, но общото състояние все още не е много добро.

- Познавателен /ученически, младежки – летни лагери и зелени училища/.

Туризмът се развива все по-успешно в община Върбица през последните години и започва да заема устойчив дял в местната икономика.

По официални Статистически данни категоризираните места за настаняване в общината към 2019 г. са 6 със 128 легла и 49 стаи. Реализираните нощувки в тях през 2015 г. достигат 8 977, но през 2019 г. намаляват на 1928. В общината функционират и други места за настаняване и подслон, които са с по-малко легла и не подлежат на задължителна категоризация. Данните в Таблица 41 обхващат само категоризираните места за настаняване и хотели с над 10 легла. Останалите по-малки обекти, хижи и къщи за гости не са включени в данните на НСИ.

Реалният брой на туристите и реализираните приходи от нощувки вероятно е по-голям. За да стимулира регистрацията им, Община Върбица е освободила хотелиерите от курортна такса.

Към 2020 г. в Община Върбица са официално регистрирани следни 16 места за настаняване и подслон:

- Общински хотел „Еделвайс” – КК „Върбица” – 8 двойни стаи и 1 апартамент - 20 места за настаняване;
- Къща за гости „Дивият божур” – КК „Върбица” - три звезди – 8 стаи – 16 места за настаняване;
- Къща за гости „Райски кът” – с. Ловец – една звезда – 3 стаи – 6 места за настаняване;
- Къща за гости „Преславски” – с. Ловец, една звезда – 5 стаи – 10 места за настаняване;
- Къща за гости „Арима” – с. Сушина – две звезди – 12 стаи – 24 места за настаняване;
- Къща за гости „Старата къща” – с. Иваново - три звезди – 6 стаи – 12 места за настаняване;
- Къща за гости „Сияние” – с. Ловец – три звезди – 5 стаи – 10 места за настаняване;
- Къща за гости „Изглед” – с. Ловец – пет спални и луксозно студио – 18 места за настаняване;
- Къща за гости „Вю” – с. Ловец – 10 места за настаняване;
- Къща за гости „Андрееви” – с. Ловец – 15 места за настаняване;
- Къща за гости „Александра” – с. Ловец – 17 места за настаняване;
- Къща за гости „Симона” – с. Иваново – 3 стаи – 10 места за настаняване;
- Вила „Маргарита” – с. Ловец – 12 места за настаняване;
- Вила „Тео” – с. Ловец – 12 места за настаняване;

- Вила „Съни” – с. Ловец – 20 места за настаняване;
- Къмпинг - Почивна база Сушина - разположен на брега на язовир „Тича” край с. Сушина. Разполага с 13 бунгала (4 големи и 9 малки).

Извън регистрите на Общината на територията функционират – хижа „Върбишки проход”, хижа на „Горско стопанство”, комплекс „Русалка”, комплекс „Тича” и няколко ведомствени почивни станции в курортния комплекс.

В общината към 2020 г. като цяло липсват много заведения за обществено хранене. В хижа „Върбица” работи ресторант, който предлага дивечови и традиционни местни специалитети, в общинския хотел „Еделвайс” също има ресторант. В центъра на курортния комплекс функционира бистро-ресторант „Бабой”, в гр. Върбица кафе-сладкарница и в селата няколко кафенета. Общината има потенциал да развие успешно рибен ресторант, дивечов ресторант, ресторант с турска кухня и ресторант за старобългарски храни и напитки.

В относително добро състояние е базата на „Шуменския лагер”, която Община Върбица има намерение да възстанови и ремонтира да функционира като място за провеждане на зелени училища, уроци на открито и летни лагери за деца и ученици.

Община Върбица разполага и с една голяма незавършена сграда, в близост до минералната вода, която при намиране на подходящ инвеститор може да се превърне в модерен спа- и балнеоложки център.

Необходимо е да се възстанови съществуващата материална база, да се обнови инфраструктурата и тя да се поддържа и стопанисва, за да могат да се привличат туристи и да се развива успешно този сектор в общината.

Изводи:

Прилагането на мерките и дейностите, включени в ОПР на общината в периода 2014-2020 г. оказва противоречиви въздействия върху икономическото развитие на община Върбица. От една страна безработицата намалява, но остава по-висока от средните равнища за областта и за страната. Средната годишна работна заплата нараства, но все още е значително под средната заплата за страната. Броят на предприятията намалява, но основните икономически показатели на отчетените нефинансови предприятия до 2019 г. се подобряват. От друга страна броят на земеделските производители намалява, обработваната земеделска земя остава без промяна, а средните добиви от декар на основните видове отглеждани култури се подобряват, но естествено зависят от климатичните особености през съответната стопанска година. Туризмът се развива устойчиво, създават се нови места за настаняване и разнообразяване престоя на туристите, но пандемията от коронавирус се отразява негативно на броя на нощувките и на приходите от този сектор като цяло.

Последната година от прилагане на Общинския план за развитие - 2020 г. е необичайна и много различна, белязана със знака на пандемията от коронавируса COVID-19. Кризата нанася непредвидени последици върху всички сектори на обществения живот и поставя на изпитание икономиката, здравните и социалните системи. Тези процеси естествено се отразиха негативно и на резултатите от изпълнението на Общинските планове за развитие. Обявеното извънредно положение за цялата територия на Република България и впоследствие - извънредна епидемична обстановка за страната, ограничи значително развитието на бизнеса, най-вече сектора на туризма, който е сред водещите за община Върбица през последните години. Пандемията възпрепятства културния, спортния, социалния живот и създава икономически и финансови рискове и неустойчивост в целия регион. Данните за състоянието на икономиката през изтеклата календарна 2020 г. не са публикувани от НСИ към момента на изготвяне на настоящия доклад и анализът за отрицателното въздействие на пандемията може да бъде извършен едва в края на 2021 г.

5. Социални дейности и услуги

Критерий за успех и устойчивост на резултатите от прилагането на ОПР е състоянието на социалните услуги в община Върбица. Предоставят се широк спектър от социални услуги, в това число услуги за деца в риск, за възрастни хора, за лица с физически и психически увреждания и др. В резултат на развитието на социалните услуги в общината, значително е намаляла потребността от настаняване в институции.

Община Върбица е добре обезпечена с квалифицирани специалисти, които имат необходимия опит за организиране и извършване на различните социални услуги. Повечето от предлаганите социални услуги се предоставят целодневно или почасово, в зависимост от нуждите на потребителя, което дава възможност за комплексно ползване на разнообразни социални услуги.

Община Върбица е реализирала напредък в областта на социалните услуги и предлага следните социални дейности:

В социалната сфера към 2020 г. в общината функционират следните услуги:

Домашен социален патронаж

В Курортен комплекс - гр.Върбица е разположен Домашен социален патронаж, в който се помещава услугата по проект „Осигуряване на топъл обяд в община Върбица” и обслужва 825 лица в неравностойно положение от следните населени места: гр.Върбица, с.Маломир, с.Нова Бяла река, с.Бяла река, с.Тушовица, с.Станянци, с.Божурово, с.Чернооково, с.Крайгорци, с.Менгишево, с.Кьолмен, с.Конево, с.Ловец, с.Сушина, с.Иваново и с.Методиево.

„Домашен помощник“, „ Социален асистент“ и Личен асистент – услуги в общността по Национални програми и проекти, предназначени за деца и лица с увреждания, за които се осигурява

грижа в домашна среда. Осигурява се заетост и за лица от семейството, които се грижат за тези хора. Финансирани са година за година и по проекти до влизане в сила на Закона за личната помощ.

На 01.01.2019 г. влезе в сила Закон за личната помощ, а предоставянето и финансирането на личната помощ реално стартира на 01.09.2019 г. Съгласно Закона, доставчик на лична помощ е Община Върбица. Личната помощ се предоставя въз основа на индивидуална оценка на потребностите, изготвена по реда на Закона за хората с увреждания и издадено направление с определени брой часове за лична помощ.

Лицата, които имат право да бъдат включени в механизма лична помощ са:

- Хората с право на чужда помощ с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност.

- Децата с право на чужда помощ, с определени 50 и над 50 на сто вид и степен на увреждане или трайно намалена работоспособност.

- Децата без право на чужда помощ с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или трайно намалена работоспособност.

Личната помощ се финансира със средства от:

- държавния бюджет, чрез бюджета на Министерството на труда и социалната политика;
- дарения, завещания, спонсорства, предоставени от физически или юридически лица;
- Европейските структурни и инвестиционни фондове;
- проекти и програми, финансирани от други международни финансови институции.

На територията на община Върбица има действащи три клуба на пенсионера, а именно в гр Върбица, с. Бяла река и с.Иваново.

Държавната политика в областта на социалното подпомагане, закрилата на детето, рехабилитацията и социалната интеграция на хората с увреждания на територията на община Върбица се провежда от *Дирекция „Социално подпомагане”* (ДСП) – Велики Преслав.

За реализиране на дейността си ДСП:

- Извършва цялостната дейност по отпускане, отказване и прекратяване на социални помощи и семейните помощи за деца;
- Извършва дейности по социалната рехабилитация и интеграция на хората с увреждания;
- Осъществява текуща и практическа дейност по закрила на детето;
- Извършва временно настаняване и прекратяване на деца при близки и роднини, приемни семейства и институции;

- Предоставя целева финансова помощ, предназначена за подкрепа на детето и семейството, с цел превенция и реинтеграция и отглеждане на детето в семейството или при близки и роднини;
- Извършва конкретна социална работа, насочена към подкрепа на рисковите групи с цел социалното им включване в общността, консултира и работи индивидуално с всеки нуждаещ се за социалната му адаптация и интеграция;
- Оказва методическа помощ и съдействие на Общинската администрация при предоставяне на социални услуги в общността и в специализирани институции;
- Съдейства и сътрудничи на физически и юридически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и социални услуги.

По данни от ДСП – Велики Преслав към 2019 г. в община Върбица са регистрирани общо 876 лица с увреждания, в това число 17 деца, от които 4 деца с психически и 7 деца с физически увреждания. За периода 2017-2019 г. технически помощни средства за получили 161 лица с увреждания. За същия период социални помощи са получили 314 лица/семейства от община Върбица. Броят на лицата получили помощи за отопление с твърдо гориво и/или ел.енергия от ДСП се увеличава ежегодно, както следва:

- 2017 г. – 1027 бр.
- 2018 г. – 963 бр.
- 2019 г. – 1023 бр.

По информация от ДСП към 31 декември 2019 г. в община Върбица е регистрирано само едно приемно семейство, но към момента няма настанени деца.

Общината има нужда от разкриване на нови и разширяване обхвата и качеството на съществуващите социални услуги.

Развитието на социалните услуги е от особена важност за осигуряване на достоен начин на живот на определени рискови групи от населението. В изпълнение на своята социална политика Община Върбица активно работи за осигуряване на по-добри и достойни условия на живот и възможности за социално включване на групите в социален риск, като мобилизира всички ресурси – човешки и материални.

6. Здравеопазване

Системата на здравеопазването в община Върбица включва: Доболнична помощ и един медицински център. Доболничната помощ се осъществява от общопрактикуващи лекари и специализирани медицински практики.

Таблица 24: Лечебни и здравни заведения в община Върбица 2015-2020 г.

Лечебни заведения	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Медицински центрове	1	1	1	1	1	1

Източник: Национален статистически институт - <https://infostat.nsi.bg>

Извънболничната помощ се предоставя от „Медицински център 1 - Върбица” и медикотехническа лаборатория, която функционира от 2018 г.

Таблица 25: Медицински персонал и население на един лекар в община Върбица 2015-2020 г.

Персонал/Години	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Лекари	4	4	4	4	4	4	4
Лекари по дентална медицина	2	2	2	2	2	3	1
Медицински специалисти по здравни грижи	5	5	5	5	5	4	4
Население на 1 лекар	2544	2608	2076	2075	1730	2087	2603
Население на 1 лекар по дентална медицина	5089	5216	10382	10374	10378	10433	10412

Източник: Регионална здравна инспекция - Шумен

Към 2020 г. първичната извънболнична помощ се осъществява от 4 индивидуални практики за първична медицинска помощ. В общината по официални статистически данни към края на програмния период са регистрирани общо 4 общо практикуващи лекари, 1 стоматолог и 4 медицински специалисти по здравни грижи (фелдшери и медицински сестри).

На един лекар в община Върбица през 2020 г. се падат 2603 души, а на един лекар по дентална медицина – 10412 души. Осигуреността от лекари на човек от населението е значително под средните стойности за страната.

Спешната медицинска помощ в община Върбица се осъществява от Филиал за спешна медицинска помощ (ФСМП) - Върбица към Център за Спешна медицинска помощ – град Шумен. Филиалът обслужват всички 16 населени места в общината с население 10412 души.

В сградата на старата болница в град Върбица ще започне да функционира нов Медицински център. В изцяло обновената и оборудвана сграда ще се разположи и филиала за спешна медицинска помощ. В Медицинския център ще функционира стационар с 10 легла, операциялна за малки интервенции, рентгеново отделение, видеозон и кабинет за лекари специалисти.

Здравна помощ се предоставя и в Здравни кабинети в детски заведения и училища. Броят на аптеките в община Върбица през 2020 г. е 2, териториално разположени в общинския център град Върбица. Затруднено е снабдяването с лекарства на населението в малките и отдалечени населени места на общината, поради липса на обществен транспорт.

Здравното и медицинско обслужване на населението в община Върбица към 2020 г. е осигурено със спешна и извънболнична помощ и базово обезпечено с лекари и медицински персонал. Детските градини и учебните заведения са осигурени с необходимите медицински специалисти, оборудвани медицински кабинети и се извършва широка профилактична дейност с цел ограничаване на рисковите фактори сред подрастващите.

Здравно-демографската характеристика очертава неблагоприятни тенденции в развитието на здравното състояние. Сериозен проблем се явява нарушената профилактика на населението, което води до влошаване на общия здравен статус. Подобряването на общата система за навременна и всеобхватна профилактика ще спомогне за снижаване на заболяемостта и много по-качествено лечение на болните.

Основните рискови фактори (тютюнопушене, употреба на алкохол, затлъстяване, небалансирано хранене и ниска двигателна активност) продължават да обхващат голяма част от населението и да застрашават здравето му. Предизвикателство пред намаляването на преждевременната смъртност е повишаването на здравната култура на населението. Осигуреността на населението в общината с медицински специалисти е относително добра, но с териториални диспропорции и с неблагоприятна перспектива, във връзка с емиграцията на квалифицирани специалисти и малък брой присъединяващи се към работната сила в системата на здравеопазването.

7. Образование

Състоянието на образованието е друг ключов фактор, с който се оценява влиянието на ОПР върху целевата територия и нейното население. Приоритетите в дейността на Община Върбица в сферата на образованието са съобразени с основните цели и принципи на промените в училищното образование и са част от основните дейности в Плана за развитие на община Върбица за периода 2014 – 2020 г.

В община Върбица има добре функционираща система за предучилищно и училищно образование, възпитание и личностна подкрепа, които се осигуряват в детските градини и училищата. Образователната система е добре организирана, обезпечена с кадри и материално-техническа база и осигурява общообразователната и професионална подготовка на учащите се.

Наличната мрежа от учебни заведения е с оптимизирана структура, съобразена с действащите законови и подзаконови документи и нормативи и с местните, държавни и европейски стратегии за развитие на образованието. развитието на демографските процеси на територията на общината се отразяват негативно върху мрежата от учебни заведения. Училищната мрежата в общината вече е достигнала предела на оптимизация.

Закриването на образователни институции, особено в малки населени места, заедно с други фактори, като социални и семейни причини, негативно отношение към учебния процес и липса на мотивация, трудности при усвояването на учебния материал и др., рефлектира и в значителен дял на преждевременно напусналите образование и обучение.

През учебната 2019/2020 г. в община Върбица функционират 4 училища: СОУ „Паисий Хилендарски” - гр.Върбица, 2 основни училища ОУ „Гео Милев” - с.Чернооково и ОУ „Васил Левски” – с. Иваново и 1 обединено училище ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“ - с.Бяла река. Средищни са средното училище в гр. Върбица и основните училища в с. Бяла река и с. Чернооково. Защитено е ОУ „Васил Левски“ – с. Иваново.

Броят на учебните заведения в общината през последните 5 години намалява от 6 на 4 училища, след като едно учебно заведение е закрито през 2016 г. и още едно през 2018 г.

Таблица 26: Сравнителни данни за общообразователните и професионални училища по учебни години

Учебни години	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Брой училища	6	6	5	5	4	4
Брой учители	84	81	91	92	80	85
Брой паралелки	43	38	38	44	41	38
Брой ученици	1056	954	935	875	836	834
в т.ч. - мъже	547	505	491	451	421	423
в т.ч. - жени	509	449	444	424	415	411

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

До учебната 2019/2020 г. се запазва се тенденцията на намаляване на учениците в община Върбица. През учебната 2014/2015 г. в местните училища и професионалната гимназия са се обучавали 1056 ученици, а през учебната 2019/2020 г. – 834. Броят им е намалял с 222 или с 21%. Паралелките в училищата също намаляват и през последната учебна година са 38. В структурата на учениците по пол съотношението е почти напълно равно - момчетата 50,72%, а момичетата са 49,28%.

Броят на учителите в местните учебни заведения се запазва относително постоянен и към 2019/2020 учебна година е 85.

Професионалното обучение в средното училище в град Върбица не е напълно съобразено със спецификата на местната икономика, но продължава да се търси по-тясно обвързване на профилираните паралелки с икономическата специализация на района и на пазара на труда. Запазването на обучение по традиционни за училищата професии, въпреки затихването или закриването на определени производства, създава трудности с намирането на работа и разминаване между придобитата квалификация и възможността за трудова реализация. Това води до известен

отлив от професионалното образование на част от младите хора и търсене на възможности за учене и реализация извън границите на общината.

Оптимизирането на училищната мрежа създава предпоставки за финансиране на професионални училища, защитени професии, съобразно потребностите на общината, както и с внедряване на обучение чрез работа (дуално обучение). В община Върбица все още не са предприети необходимите мерки за стимулиране на обучението по търсените на пазара на труда професии, степен на квалификацията, съобразно степента на развитие на местната икономика и заявените инвестиционни намерения, като продължава политиката за достъп до образование на учениците от специфични целеви групи.

Важна тема засягаща професионалното образование е дуалното обучение, интересът към тази форма на обучение с практика е изключително голям. Има тенденция за разширяване на дуалното обучение у нас, но за целта са нужни промени, най-вече законодателни. Този вид обучение засяга две групи лица – над 16 години, които са в образователната система, и тези, които са на пазара на труда над 16 години.

Организирането на обучение чрез работа (дуално обучение) е нова възможност за повторно включване на рано напусналите образователната система.

Сериозен проблем в общината е неблагоприятната тенденция за нарастване броя на напусналите образователната система ученици.

По данни на НСИ напусналите преждевременно основното образование ученици от община Върбица през последните пет учебни години са 139, разпределени, както следва:

- 2014/2015 г. – 36 ученици от I до VIII клас;
- 2015/2016 г. – 11 ученици от I до VIII клас;
- 2016/2017 г. – 34 ученици от I до VIII клас;
- 2017/2018 г. – 24 ученици от I до VII клас;
- 2018/2019 г. – 20 ученици от I до VII клас.
- 2019/2020 г. – 14 ученици от I до VII клас.

Средно по 23 деца и младежи отпадат от образователната система всяка година.

В тази връзка община Върбица е предприела следните ключови мерки за:

- Превенция за предотвратяване причините за преждевременно напускане на училище.
- Интервенция за ограничаване на преждевременното напускане.
- Компенсиране, което има за цел да подпомогне преждевременно напусналите училище

отново да се включат в образованието или да придобият квалификация.

От 2018 г. има промяна в системата на делегираните бюджети, като финансирането не зависи само от броя на децата и учениците, а и от броя на паралелките, от спецификата на региона, в който се намира училището, а в по-дългосрочен период и от качеството на образователния процес.

Структурите на предучилищното образование в общината са добре развити. Осигуреността с детски градини, преподаватели и места в детските градини е много добра.

В общината през 2019/2020 учебна година функционират 11 детски заведения.

Таблица 27: Сравнителни данни за общинските детски градини по учебни години

Учебни години	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020
Брой детски градини	12	12	12	11	11
Брой групи	20	19	19	18	18
Педагогически персонал	41	39	38	37	37
Брой деца	339	324	306	306	300
в т.ч. - мъже	167	166	151	145	149
в т.ч. - жени	172	158	155	161	151

Източник: ИНФОСТАТ - <https://infostat.nsi.bg>

Броят на обхванатите деца в детските градини намалява с 39 или 11,5% за посочените в Таблица 24 за последните 5 учебни години. През учебната 2019/2020 година детските градини в община Върбица се посещават от 300 деца, разпределени в 18 групи и обучавани от 37 души педагогически персонал. Броят на педагогическия персонал намалява с 4 души спрямо учебната 2015/2016 г.

В детските градини се приемат деца на възраст 3 – 7 години, по желание на родителите (съгласно ЗПУО, Наредба №5 за предучилищно образование и Наредба за условията и реда за записване, отписване и преместване на деца в общинските детски градини на територията на община Върбица), като групите се оформят по възрастов принцип.

Капацитетът на детските заведения в община Върбица е напълно достатъчен за да обхване всички деца от 3 до 7 годишна възраст на територията на общината. На 100 деца в общината се падат 110 места в детските градини.

Инвестирането в предучилищното образование е инвестиране в бъдещето, защото е доказано, че в периода между третата и седмата години в най-голяма степен се формират когнитивни, социални, емоционални и най-вече езикови умения и интелигентност на децата.

Всички деца на 5 и 6-годишна възраст в община Върбица, за които е задължително предучилищно образование са обхванати за учебната 2019/2020 г. и посещават подготвителните групи в детските градини.

В детските градини обучението на децата със специални образователни потребности се подпомага от ресурсен учител съобразно потребностите им. Броят на ресурсните учители се определя

от броя на децата и учениците със СОП, от вида на подкрепата и от броя часове за ресурсно подпомагане.

Сферата на образованието в община Върбица като цяло е обезпечена с квалифицирани кадри. Няма нередовни учители. Няма недостиг на специалисти по отделните дисциплини. В общината са налице достатъчен брой учители по отделните предмети, с висше и полувисше образование и съответната квалификация.

Наличието на квалифицирани преподавателски кадри в достатъчна степен е силна страна за общината, което е едно от условията за постигане на добри резултати при подготовката на учащите в системата на средното образование. Учителите имат възможност да повишават квалификацията си чрез участие в обучителни курсове и семинари.

Децата и учениците от общината участват в извънкласни форми, организирани от съответните учебни и детски заведения.

Учебно-възпитателният процес се организира в областите „Наука и технологии“, „Изкуства“ и „Спорт“.

Предвид негативните демографски тенденции за страната, нивото на образователните характеристики на населението е ключова предпоставка за качеството на човешкия ресурс. Тенденциите, които ще окажат влияние върху сектора на образованието през следващите години отразяват основните изисквания за равнопоставен достъп до качествено образование на всички равнища и за всички социални групи и по-добро обвързване на образованието с науката и бизнеса, с търсените знания и умения.

Сериозен проблем, характеризиращ квалификацията на човешките ресурси в страната и в частност в община Върбица, е ниското ниво на компютърни и цифрови умения, което пречат за широкото използване на ИКТ и базираните на тях услуги и постигането на цифров растеж. През последните години се правят опити за навлизане на модерните технологии в учебния процес, но резултатът е противоречив.

Кризата с COVID-19 принуди учителите и учениците да се пренастроят бързо към дистанционна форма на обучение. Това доказва необходимостта от интервенции на всички нива на образователната система за повишаване на цифровата грамотност на учениците и избягване на така нареченото цифрово изключване.

III. Оценка на степента на постигане на целите, приоритетите и устойчивост на резултатите

Степента на постигане на целите, приоритетите и устойчивостта на резултатите от изпълнението ще бъдат отчетени на база заложеното в Общинския план за развитие на община Върбица за периода 2014-2020 г.

В стратегическата част на ОПР са включени: визия, 1 главна цел, 3 стратегически цели, 4 приоритета, 13 специфични цели и 42 мерки.

Визията отразява желанието за достигане на определено ниво на развитие на община Върбица. Тя е консолидирана, обобщена представа/желание на една общност за стандарта на живот и качествата на средата, която изгражда, поддържа и обитава.

Визията за развитие на община Върбица, отразена в ОПР 2014-2020 г. е:

„Община Върбица - привлекателен за живот и работа екологично чист район с икономически растеж и заетост, развити селско, горско стопанство и туризъм, основани на ефективно използване на ресурсите, осигуряваща качествено образование, здравни и социални услуги на своите граждани.“

Дългосрочната политика на община Върбица, очертана във визията играе ключова роля за постигането на устойчивото и балансирано местно развитие в различни аспекти - икономически, социален, екологичен и териториален. Във визията на ОПР е заложена прогнозата, че ще бъде оползотворен и развит специфичният потенциал на общината, ще бъде повишена степента на икономическо развитие и ще бъдат подобрени условията за живот.

Главната цел за развитието на община Върбица до 2020 г. е формулирана така:

Устойчиво местно развитие, подобряване на техническата инфраструктура, преодоляване на демографската криза и бедността, основани на потенциала и ресурсите на общината за постигане на общ икономически напредък и подобро качество на живот с високи равнища на заетост.

Устойчивото развитие на района е свързано най-вече с преодоляване на безработицата и бедността, чрез насърчаване на инвестициите, предприемачеството и оползотворяване на местния потенциал и ресурси. Стратегическите цели и приоритети на ОПР на община Върбица за периода 2014-2020 г. като цяло са съгласувани и уместни по отношение на плановите и стратегически документи от по-високо ниво.

Трите стратегически цели за развитие на Върбица до 2020 г. са:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Развитие на местната икономика, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското, горското стопанство, туризма и съпътстващи дейности и услуги за намаляване на безработицата и повишаване на доходите.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Балансирано териториално развитие, чрез комплексно подобряване състоянието на техническата и социална инфраструктура и жизнената среда, съхраняване и опазване на природното богатство и културно-историческо наследство.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Повишаване и развитие на човешките ресурси, подобряване качеството и стандарта на живот, насърчаване на образованието и социалното включване.

Първата стратегическа цел е насочена към развитие на местната икономика и усвояване на местния човешки, природен и ресурсен потенциал за привличане на инвестиции, с цел намаляване на безработицата и повишаване на доходите.

Втората стратегическа цел предвижда балансирано териториално развитие, чрез подобряване на инфраструктурите и жизнената среда, опазване на природата и културно-историческото наследство.

Третата стратегическа цел касае развитието на човешките ресурси, насърчаване на образованието и социалното включване за подобряване качеството на живот.

Приоритетите в ОПР ще се използват за базови при оценката на първоначалните резултати от изпълнението на документа за периода 2014-2016 г.

Приоритет 1: Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм.

Приоритет 2: Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура и опазване на околната среда

Приоритет 3: Подобряване качеството на живот, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района.

Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, здравни, образователни, социални и културни услуги.

Първият и най-важен приоритет е насочен икономическото съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм за цялостно подобряване на жизнения стандарт на населението.

Вторият приоритет предвижда възстановяването и поддръжката на техническата инфраструктура, опазването на околната среда и природното богатство.

Третият приоритет касае подобряване качеството на живот, преодоляване на проблема с безработицата, повишаване на доходите и задържане на младите хора в района.

Четвъртият приоритет на ОПР на община Върбица 2014-2020 г. е насочен към подобряване качеството и достъпа до услуги във всички сфери на обществения живот.

В своята съвкупност така формулираните стратегически цели и приоритети и тяхната успешна реализация ще допринесат за изпълнение на визията и постигане целите на регионално, национално и европейско ниво.

Заложените в ОПР на община Върбица **13 специфични цели** детайлизират изпълнението на приоритетите, стратегическите цели, главната цел и визията:

Към Приоритет 1:

Специфична цел 1.1: Насърчаване на предприемачеството и инвестициите

Специфична цел 1.2: Развитие на селското и горското стопанство

Специфична цел 1.3: Насърчаване развитието на интегриран туризъм, чрез опазване, популяризиране и развитие на културното наследство и природното богатство

Към Приоритет 2:

Специфична цел 2.1: Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата

Специфична цел 2.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси

Към Приоритет 3:

Специфична цел 3.1: Подобряване достъпа до заетост и създаване на нови работни места

Специфична цел 3.2: Повишаване качеството на човешките ресурси и постигане на съответствие с изискванията на пазара на труда

Специфична цел 3.3: Насърчаване на трудовата активност и социалното включване на групи в неравностойно положение

Към Приоритет 4:

Специфична цел 4.1: Подобряване на административните услуги и повишаване на институционалния капацитет

Специфична цел 4.2: Осигуряване на качествено образование

Специфична цел 4.3: Повишаване достъпа до устойчиви и качествени здравни услуги

Специфична цел 4.4: Разширяване обхвата и вида на социалните услуги

Специфична цел 4.5: Развитие на културата, спорта и младежките дейности

В ОПР са заложили **42 мерки**, на етапа на настоящата последваща оценка те остават релевантни и адекватни на съществуващата социално-икономическа ситуация в Върбица, на приоритетите и целите за развитие и финансовите възможности на Общината.

Приоритетите и Специфичните цели в ОПР се използват за базови при извършване на последващата оценка. Те съчетават местния потенциал с целите и насоките за развитие на

регионално, национално и европейско ниво. Те са релевантни и адекватни на съществуващата социално-икономическа ситуация в община Върбица и на възможностите за развитие на общината. В своята съвкупност така формулираните стратегически цели, приоритети, специфични цели и тяхната успешна реализация допринасят за изпълнение на визията и постигане целите на регионално, национално и европейско ниво.

Постигането на целите на ОПР – Върбица за периода до 2020 г. допринася пряко за изпълнение целите на ОСР - Шумен, РПР на СИР, НСРР и реализира на практика общоевропейските цели на местно ниво.

Стратегията за реализация на ОПР обхваща и проследява взаимовръзката между формулираната визия за развитие, определените стратегически цели, приоритети за действие и техните специфични цели, които трябва да бъдат постигнати посредством изпълнението на конкретни мерки, проекти и предвидените в проектите дейности.

Оценката на степента на постигане на целите, приоритетите и устойчивостта на резултатите е разгледана по стратегически цели, като към всяка една стратегическа цел е проследено изпълнението на конкретните специфични цели и мерки. По този начин се откроява кои от тях са изпълнени, неизпълнени или текущи, съответно има или няма напредък по тях.

В извършената през 2017 г. междинна оценка за изпълнението на ОПР се съдържа подробна аналитична информация за дейностите, ресурсите и получените въздействия на плана от началото на неговата реализация. Анализът проследява изпълнението на приоритетите, като оценката е направена на база реализираните през периода 2014-2016 г. проекти, обекти и дейности и вложените финансови средства за изпълнението им. Прилага се следната методика за последваща оценка на количествено измеримите показатели:

Таблица 28: Методика за качествена оценка на количествени показатели

Процентно съотношение изпълнение (в %) към 31.12.2020 г.	Качествена оценка на изпълнението
0 (неизпълнение) - 15	слабо изпълнение
от 16 до 40	умерено изпълнение
от 41 до 60	добро изпълнение
от 61 до 80	много добро изпълнение
над 80	отлично изпълнение

За плановия период 2014-2020 г. в Индикативната финансова таблица на община Върбица за четирите основни приоритета на ОПР са заложили 87 проекта и дейности на обща стойност 294 549 000 лева.

На етапа на междинна оценка /МО/ а периода 2014-2016 г. е отчетено изпълнение на 44 проекта на обща стойност 15 204 840 лева.

Изводът е, че още на етапа на МО, в средата на програмния период е постигнат добър напредък в постигане целите и приоритетите на ОПР на общината с 84% техническо, но само 5,44% финансово изпълнение.

Настоящата последваща оценка използва за база заложените брой проекти и инвестиции в Общинския план за развитие на община Върбица като обобщава резултатите от междинната оценка и изследва в съвкупност въздействието на всички проекти и дейности за периода 2014-2020 г., за които има събрани данни и информация.

Реалните резултати от изпълнението на Общинския план за развитие на община Върбица за програмен период 2014-2020 г. по приоритети, специфични цели, мерки, проекти и дейности са представени в следващата таблица:

Таблица 29: Справка за проектите на Община Върбица през периода 2014-2020 г.

№ по ред	Приоритет, Специфична цел, <u>Мярка, Проект/Дейност</u>	Обща стойност лева	Период на изпълнение	Източник на средства – програма, фонд, бюджет	Резултати
	ПРИОРИТЕТ 1 Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм	1362013			
	Специфична цел 1.1. Насърчаване на предприемачеството и инвестициите	587028			
	Мярка 1.1.1. Стимулиране на местното предприемачество	587028			
1	Изграждане на цех за производство на замразени пици и закупуване на производствени машини	408224	2020-2023	ПРСР 2014-2020	Проект на фирма "Био - Пица" ЕООД, за изграждане на цех за производство на замразени пици, четири хладилни помещения, хладилен микробус за разнос на готовата продукция, линия за разточване на тесто, необходими за нуждите на предприятието
2	Финансирани 9 проекта за преодоляване недостига на средства и липсата на ликвидност, настъпили в	178804	2020	ОП „Иновации и конкурентоспособност” 2014-2020	Подпомагане на икономическата жизнеспособност на

	резултат от епидемичния взрив от COVID-19				микро и малки предприятия в община Върбица
	Мярка 1.1.2. Създаване на публично-частни партньорства и инициативи за икономическо развитие				
	Мярка 1.1.3. Стимулиране на сътрудничеството и партньорството				
	Специфична цел 1.2: Развитие на селското и горското стопанство	431347			
	Мярка 1.2.1. Разнообразяване на земеделските култури	194685			
3	Проект на ЗП Илмия Ахмед за създаване на ново земеделско стопанство	48000	2013-2014	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Насърчаване развитието на нови производствени дейности в сектора на селското стопанство
4	Създаване и отглеждане на овощни насаждения от сливи в с.Нова бяла река	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Насърчаване развитието на нови производствени дейности в сектора на селското стопанство
5	Създаване и отглеждане на овощни насаждения от сливи, както и зеленчукопроизводство в с.Маломир	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Насърчаване развитието на нови производствени дейности в сектора на селското стопанство
6	Стартиране и развитие на стопанство с трайни насаждения -сливи на млад земеделски стопанин, отглеждани по биологичен начин	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Насърчаване развитието на нови производствени дейности в сектора на селското стопанство
	Мярка 1.2.2. Развитие на животновъдството	95723			
7	Финансиране на проект на СП Орлин Асенов за модернизация на биволовъдно стопанство	46828	2013-2014	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Насърчаване развитието на нови производствени дейности в сектора на селското стопанство
8	Стартова помощ за развитие на стопанството на млад земеделски стопанин Хюлия Ердинчева Хюсеинова	48895	2019-2024	Програма за развитие на селските райони 2014-2020	Увеличение на икономическия размер на стопанството чрез увеличение броя на пчелните семейства
	Мярка 1.2.3. Подпомагане развитието на устойчиво и високоефективно селско стопанство	140939			
9	Финансиране на проект на ЕТ Стоян Георгиев Димитров – Мушев за модернизация на земеделско стопанство	140939	2013-2014	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Инвестиции в развитие и модернизация на съществуващо земеделско стопанство в община

					Върбица
	Мярка 1.2.4. Поддържане и съхраняване на горските ресурси и развитие на горското и ловно стопанство				
	Специфична цел 1.3: Насърчаване развитието на интегриран туризъм, чрез опазване, популяризиране и развитие на културното наследство и природното богатство	343638			
	Мярка 1.3.1. Подпомагане развитието на местния туристически продукт и маркетинг на дестинациите				
	Мярка 1.3.2. Подобряване на туристическата база, информационно и кадрово обезпечаване на туризма	343638			
10	Ремонтно-възстановителни работи на почивен дом „Еделвайс” в Курортен комплекс Върбица	343638	2014-2016	Общински бюджет	Цялостен ремонт, реконструкция, саниране и вътрешно оборудване на сградата
	Мярка 1.3.3. Развитие на природни, културни и исторически атракции				
	ПРИОРИТЕТ 2 Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура и опазване на околната среда	14487964			
	Специфична цел 2.1: Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата	12568532			
	Мярка 2.1.1. Подобряване състоянието на републиканската пътна мрежа				
	Мярка 2.1.2. Ремонт и реконструкция на общински пътища и улични мрежи	9394859			
11	”Асфалтиране на път № SHU 2045/Л-7, Иваново-Върбица/-Конево-Граница общ./Върбица –Търговище/ -Базиликата-Драгановец/TGV 1164”	300000	2014	Програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите”	Реконструкция на общински път с обща дължина 2050 м.
12	Рехабилитация /кърпежи/ на общински пътища р-н	11631	2014	Общински бюджет	Рехабилитация на общински път с обща

	Станянци - с. Крайгорци и р-н Маломир - с. Маломир				дължина 8600 м.
13	Подобряване уличните настилки на населените места в Община Върбица	1883840	2012-2015	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Реконструкция на улици в гр.Върбица и село Бяла река с обща дължина 4,1 км.
14	Паважна настилка по ул. „Балкан” в с.Тушовица	30000	2015	Общински бюджет	Ремонтирана улична мрежа в населените места на община Върбица с площ 144 м.
15	Аварийно възстановяване на улица „Петър Златев Груев” в гр.Върбица	30000	2015-2016	МРРБ	Реконструкция на асфалтова настилка с дължина 200 м. и средна широчина 5,5 м.
16	Рехабилитация на: ул.„Христо Ботев“в с.Маломир, ул. „Бузлуджа” в с.Нова бяла река и ул. „Панайот Волов“ в с.Бяла река	279340	2016	Републикански бюджет Постановление на МС	Ремонтирана улична мрежа в населените места на община Върбица с площ 9685 кв.м. – 1498 л.м.
17	Рехабилитация на ул. „Г.Димитров” в с. Методиево	291587	2016	Републикански бюджет Постановление на МС	Ремонтирана улична мрежа в населените места на община Върбица с площ 6000 кв.м. – 1090 л.м.
18	Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в населените места в община Върбица: ул. „Ал.Стамболийски“, ул. „Акация”, ул. „Милан Борисов” гр.Върбица	53973	2016	Републикански бюджет Постановление на МС	Ремонтирана улична мрежа в общинския център – град Върбица – 620 л.м.
19	Паважна настилка по ул. ул.„Ленин“ в с.Менгишево	29774	2016	Общински бюджет	Ремонтирана улична мрежа в населените места на община Върбица-251 л.м.
20	Реконструкция и рехабилитация на улична мрежа в населените места в община Върбица" - „Рехабилитация на улица „Аврора“1 в с.Тушовица „Рехабилитация на улица „Аврора“ 2 в с.Тушовица „Рехабилитация на улица “ Балкан“ и улица " Чапаев" в с. Тушовица „Рехабилитация на улица “ Васил Левски" в с. Тушовица „Рехабилитация на улица “Дружба" в с. Тушовица „Рехабилитация на улица “Камчия" в с. Тушовица „Рехабилитация на улица “Кишинев" в с. Нова бяла река „Рехабилитация на улица “Вапцаров" в с. Бяла река	390146	2017	Републикански бюджет	Ремонтирана улична мрежа в населените места на община Върбица - с. Тушовица, с. Бяла река и с. Нова Бяла река
21	Изграждане на паважна настилка на ул. „Ален Мак“ с. Ловец	8790	2017	Общински бюджет	Подобряване състоянието на общинска улична мрежа

22	Ремонт и рехабилитация на улици на територията на община Върбица	496529	2018	Републикански бюджет	Ремонтирана улична мрежа в населените места на община Върбица - с. Станянци и с. Чернооково
23	Ремонт и рехабилитация на улици на територията на община Върбица	350434	2018	Републикански бюджет	Ремонтирана улична мрежа в населените места на община Върбица - с. Менгишево, с. Иваново, с. Ловец и с. Крайгорци
24	Ремонт и рехабилитация на улици на територията на община Върбица	59682	2018	Републикански бюджет	Рехабилитация на улица „Баба Тонка“ в с.Бяла Река“, „Рехабилитация на улица „Георги Димитров“ в с.Бяла река
25	Реконструкция и/или рехабилитация на участъци от общински пътища на територията на община Върбица	1173354	2018-2020	ПРСР 2014-2020	Път SHU 1041 /I-7, Конево - Върбица/ - Станянци - Божурово - Чернооково - Крайгорци от км 0+000 до км 8+700; ПОДОБЕКТ 2: Път SHU 3042 / I-7, В.Преслав - Върбица/ - Кьолмен от км 0+000 до км 1+800.00 ПОДОБЕКТ 3: Път TGV 1161 /I-4, Омуртаг-Търговище/ - Стража - Драгановец - граница общ. (Търговище - Върбица)-Иваново - /I-7/ от км 24+400 до км 27+250"
26	Ремонт и рехабилитация на улици на територията на община Върбица	749996	2018-2019	Републикански бюджет	Рехабилитация на улици в с.Чернооково, с.Божурово, гр.Върбица, с.Станянци и с.Бяла река
27	Ремонт на улици и изграждане на повдигнати пешеходни пътеки на територията на община Върбица	594880	2019	Общински бюджет	Рехабилитация на улици в с.Бяла река, с.Тушовица, с.Маломир, с.Сушина, с.Нова Бяла река
28	Ремонт на улици на територията на община Върбица	599999	2019	Републикански бюджет	Рехабилитация на улици в с.Бяла река, с.Тушовица, с.Сушина, гр.Върбица, с.Божурово, с.Чернооково, с.Маломир
29	Реконструкция и/или рехабилитация на участъци от улици и тротоари на територията на Община Върбица	1160905	2019-2020	ПРСР 2014-2020	Реконструкция и рехабилитация на 11 улици в селата Нова бяла река, Тушовица, Бяла река и гр.Върбица с обща дължина 3 251,95 м.
30	Ремонт на улична мрежа на територията на община Върбица	899999	2020	Републикански бюджет	Рехабилитация на улици в гр. Върбица, с.Тушовица, с. Ловец, с.Бяла река, с.Маломир, с. Методиево, с.Крайгорци
	Мярка 2.1.3. Изграждане на нова и реконструкция на съществуваща водоснабдителна и				

	канализационна инфраструктура				
	Мярка 2.1.4. Предотвратяване и ограничаване на последиците от природни бедствия и аварии	327948			
31	Полагане на тръби на водосбора минаващ по ул. "Георги Димитров", ул. "Камчия", ул. "Николай Вапцаров" в с. Чернооково срещу наводняване на къщи, дворове и улични платна	52819	2015	Общински бюджет	Намаляване риска от наводнения в населените места на община Върбица
32	Полагане на бетонови тръби за отводняване от дъждовни води на улици "Калоян" и "Мир" в село Станянци срещу наводняване на къщи и дворове	15691	2015	Общински бюджет	Намаляване риска от наводнения в населените места на община Върбица
33	Полагане на бетонови тръби на водосбора минаващ през ул. "Балкан" в с. Крайгорци срещу наводняване на къщи, дворове и улични платна	3870	2016	Общински бюджет	Намаляване риска от наводнения в населените места на община Върбица
34	Полагане на бетонови тръби на улица граничеща с улица „Христо Ботев“ с.Нова бяла река	12786	2017	Общински бюджет	Положени бетонови тръби на улица граничеща с улица „Христо Ботев“ с.Нова бяла река
35	Увеличаване проводимостта на р. Елешница и изграждане на стоманенобетонна пасарелка в с. Тушовица, Община Върбица, област Шумен	242782	2017	Междуправителна комисия за възстановяване и подпомагане към Министерски съвет	Изграждане на облицовъчни стени и дъно при пасарелка. Изграждане на пасарелка. Изграждане на подпорна стена. Изграждане на отводнителни канавки. Изграждане на дънен праг.
	Мярка 2.1.5. Подобряване качеството и обхвата на телекомуникациите				
	Мярка 2.1.6. Повишаване на енергийната ефективност и ВЕИ				
	Мярка 2.1.7. Комплексно планиране и устройство на територията	73000			
36	Изработване проект на Общ устройствен план на Община Върбица	73000	2016-2020	МРРБ	Изработен проект на Общ устройствен план на Община Върбица
	Мярка 2.1.8. Благоустрояване и обновяване на населените места	2772725			
37	Реконструкция и благоустрояване на градски	1000000	2014	Програма „Растеж и	Изградена детска площадка, кът за спорт,

	площад и парк в гр.Върбица			устойчиво развитие на регионите”	модули за сядане, 45 бр.пейки, обновена зелена система, изградено водно огледало с фонтан пред сградата на читалището.
38	Реконструкция и благоустрояване на централен площад, парк и зелени площи в село Бяла река, общ.Върбица	299761	2014	Проект „Красива България” – 2014 МТСП	Обновени площадни пространства пред сградата на читалището и създадена паркова среда с богата растителност и алейна мрежа.Изградена нова детска площадка и елементи за отдих Изградено водно огледало с фонтан пред сградата на читалището
39	Благоустройство на площадно пространство в централната част на с.Сушина	120410	2016	Общински бюджет	Обновени площадни пространства пред сградата на читалището и създадена паркова среда с богата растителност и алейна мрежа.Изградена нова детска площадка и елементи за отдих Изградено водно огледало с фонтан
40	Строително-монтажни работи по изграждане на зала за общоселски мероприятия УПИ XIII-146,кв.29, с.Маломир, община Върбица	66661	2015	Общински бюджет	Ремонт и реконструкция на сватбена зала с размери 30 м. на 12 м. с два входа, тристранно остъклена
41	Строително-монтажни работи по изграждане на зала за общоселски мероприятия УПИ III, кв.50, с.Чернооково, община Върбица	66661	2015	Общински бюджет	Ремонт и реконструкция на сватбена зала с размери 30 м. на 12 м. с два входа, тристранно остъклена
42	Изграждане на общински комплекс за отдих, рекреация, търговия и услуги в гр.Върбица	365163	2015-2017	Общински бюджет	Изграждане на закрит пазар в гр.Върбица
43	Благоустройство и озеленяване на лесопарк с. Божурово, община Върбица“ община Върбица, област Шумен	96589	2017	Общински бюджет	Изградено е площадно пространство с паркова среда и водно огледало - фонтан
44	Благоустрояване на площадно пространство в централната част на с.Маломир, община Върбица	101396	2018	Общински бюджет	Изградено е площадно пространство с паркова среда и водно огледало - фонтан.
45	Благоустройство и озеленяване на централен площади парк в село Нова Бяла река	175260	2018-2019	Общински бюджет	Изграждане на фонтан, алейна мрежа, парково обзавеждане, пейки с пергола, беседка, осветителни тела
46	Благоустройство на централен парк в с.Станянци и прилежащите площадни пространства	171931	2019-2020	Общински бюджет	Изграждане на фонтан, алейна мрежа, парково обзавеждане, пейки с пергола, беседка, осветителни тела

47	Проект за благоустрояванена кметство с.Маломир	10000	2020	ПУДООС	Изграждане на зелени площи и детски кът в село Маломир
48	Изграждане на Гурме ресторант към Общински комплекс за отдих, рекреация, търговия и услуги в УПИ VIII, кв. 2а, по плана на гр.Върбица	298893	2020	Общински бюджет	Изграждане на ресторант към Общински комплекс за отдих, рекреация, търговия и услуги разположен в град Върбица. Проекта се явява следващ етап на реализация на комплекса след изградено слънцезащитно покритие над пазара - <i>Заведения за хранене в непосредствена близост до водната площ</i>
	Специфична цел 2.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси	1919432			
	Мярка 2.2.1. Укрепване и поддържане на изградената мрежа от защитени територии	928788			
49	Първоначално залесяване на неземеделски земи в Община Върбица	928788	2013-2016	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Залесяване на общо 1 194 дка в землищата на гр.Върбица, с.Тушовица, с. Маломир и с. Станянци
	Мярка 2.2.2. Подобряване управлението на отпадъците	990644			
50	Закриване и рекултивация на съществуващо общинско сметище, депо за отпадъци чрез повърхностно запечатване с горен изолиращ екран	990644	2015-2017	ПУДООС	Закриване на общинско депо- техническа рекултивация и биологична рекултивация
51	Изграждане и обслужване на система за разделно събиране на отпадъци в трите най-големите населени места: гр.Върбица, с.Бяла река и с.Тушовица.	-	2017	Екопак България АД	Разработена Програма за развиване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на община Върбица. Поставени са общо 16 комплекта цветни контейнери
	ПРИОРИТЕТ 3 Подобряване качеството на живот, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района	344736			
	Специфична цел 3.1: Подобряване достъпа до заетост и създаване на нови работни места				
	Мярка 3.1.1. Подобряване условията на труд и повишаване на доходите				
	Мярка 3.1.2. Насърчаване на работодателите за наемане на работа на младежи до 29 години				

	Мярка 3.1.3. Стимулиране на самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на нови предприятия				
	Мярка 3.1.4. Стимулиране на трудовата мобилност за увеличаване равнището на заетостта и доходите				
	Специфична цел 3.2: Повишаване качеството на човешките ресурси и постигане на съответствие с изискванията на пазара на труда	344736			
	Мярка 3.2.1. Повишаване професионалните умения и квалификацията на работната сила	344736			
52	„Активни за нашия регион” като партньор по Процедура BG05M9OP001-1.002 „Активни“	344736	2015-2016	ОП „Развитие на Човешките ресурси” 2014-2020	Провеждане на квалификационни курсове за следните специалности: - „Работник, озеленяване” 22 лица, - „Работник, строителство” 22 лица.
	Мярка 3.2.2. Превенция на отпадането от пазара на труда				
	Специфична цел 3.3: Насърчаване на трудовата активност и социалното включване на групи в неравностойно положение				
	Мярка 3.3.1. Повишаване на икономическата активност и намаляване равнището на безработица сред групи в неравностойно положение на пазара на труда				
	Мярка 3.3.2. Интегриране на маргинализираните общности в общественния живот				
	ПРИОРИТЕТ 4 Подобряване на качеството и достъпа до административни, здравни, образователни, социални и културни услуги	9979149			
	Специфична цел 4.1: Подобряване на административните услуги и повишаване на институционалния	236713			

	капацитет				
	Мярка 4.1.1. Повишаване на административния и институционален капацитет	72313			
53	Местни политики за устойчиво развитие и добро управление в Община Върбица	72313	2013-2014	ОП „Административен капацитет” (2007-2013)	Разработени планови и стратегически документи на Община Върбица: Социално-икономически и SWOT анализи, Последваща оценка за изпълнението на ОПР 2007-2013 г., Стратегия за привличане на инвестиции, Концепция за пространствено развитие а, Краткосрочна и дългосрочна Стратегии за развитие на туризма
	Мярка 4.1.2. Подобряване на квалификацията и уменията на служителите в администрацията	164400			
54	Компетентна и ефективна държавна администрация	86315	2013-2014	ОП „Административен капацитет” (2007-2013)	Преминали обучение 95 служители на Община Върбица
55	Общинска администрация Върбица- компетентна и съвременна	78085	2014	ОП „Административен капацитет” (2007-2013)	Проведени обучения от Института по публична администрация за 80 служители на Община Върбица
	Мярка 4.1.3. Повишаване информираността на гражданите за дейността и резултатите от работата на администрацията				
	Специфична цел 4.2: Осигуряване на качествено образование	1052123			
	Мярка 4.2.1. Подобряване достъпа до предучилищно и училищно образование				
	Мярка 4.2.2. Обновяване на материалната и техническа база на образователните институции	1052123			
56	Проект „ Активни сред природата-избор за свободно време”- ЦДГ”Детски свят” с.Иваново, община Върбица	4161	2014	ПУДООС „За чиста околна среда 2014 г.“	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
57	Проект „ Заедно в труд и игра-сред чиста зелена среда”- ЦДГ”Слънце” с.Станянци,община Върбица	4161	2014	ПУДООС „За чиста околна среда 2014 г.“	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки

58	Проект "Децата и вълшебният свят на природата"- ЦДГ „Мир” с.Маломир, община Върбица	4162	2014	ПУДООС „За чиста околна среда 2014 г.“	Подобряване на МТБ в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
59	Проект „Заедно в труд и игра сред чиста околна среда”- ЦДГ „Славейче”, гр.Върбица	4166	2014	ПУДООС „За чиста околна среда 2014 г.“	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
60	Проект „Построяване и озеленяване на детска площадка , създаване на кръг за отдих и връзка с природата” с.Бяла река, община Върбица	8270	2014	ПУДООС „За чиста околна среда 2014 г.“	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
61	Проект „Изграждане на детска площадка и създаване на зона за отдих „ с.Кьолмен, община Върбица	8295	2014	ПУДООС „За чиста околна среда 2014 г.“	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
62	Проект „Щастливо детство сред чиста природа”с.Менгишево, община Върбица	8333	2014	ПУДООС „За чиста околна среда 2014 г.“	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
63	Проект „Построяване и озеленяване на детска площадка , създаване на кът за отдих и връзка с природата” с.Тушовица, община Върбица	6631	2014	ПУДООС „За чиста околна среда 2014 г.“	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
64	Строително-ремонтни работи за саниране на Основно училище „Христо Ботев” с.Иваново, община Върбица	134998	2016	Националната програма „Оптимизация на училищната мрежа”	Изградена отоплителна инсталация, топлоизолация на външни стени - училищната сграда и физкултурен салон, ремонт на покривната част
65	Строително-ремонтни работи за саниране на Детска градина „Кокиче” с.Бяла река, община Върбица	79990	2017	Общински бюджет	Изградена отоплителна инсталация, топлоизолация на външни стени, ремонт на покривната част
66	Строително-ремонтни работи и саниране на Начално училище "Св.Св.Кирил и Методий" с.Бяла река,община Върбица	193149	2019	Общински бюджет	Изградена отоплителна инсталация, топлоизолация на външни стени, ремонт на покривната част, вътрешни ремонти в сградата
67	Проект „Чиста земя щастливи деца ”- ДГ „Щурче”, с.Тушовица	5000	2020	ПУДООС	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
68	Проект „Детелина нашата зелена детска градина ”- ДГ „Детелина”, с.Ловец	5000	2020	ПУДООС	Подобряване на материално-техническата база в учебните заведения, чрез изграждане на детски площадки
69	Реконструкция на заварен строеж „Физкултурен салон към СУ „Паисий	228255	2020	Общински бюджет	Реконструкция и доизграждане на физкултурния салон към

	Хилендарски“, гр.Върбица , УПИ V, кв.7				СУ „Паисий Хилендарски“ в град Върбица.
70	Преустройство и въвеждане на мерки за енергийна ефективност на сградата на ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“, с.Бяла река	357552	2020	Проект „Красива България”	Изолация на външни стени на сградата на ОУ "Св.Св.Кирил и Методий" с.Бяла река, строително-монтажни дейности на покривната част, изградени вътрешни санитарни възли, осигурена течаща топла вода, извършено е освежаване на помещения и сградата.
	Специфична цел 4.3: Повишаване достъпа до устойчиви и качествени здравни услуги	1282418			
	Мярка 4.3.1. Подобряване на материално- техническата база в здравеопазването	1282418			
71	Медицински център гр.Върбица-преустройство и реконструкция от работническа болница и поликлиника , УПИ-462 , кв.51, гр.Върбица	1282418	2018	Банков заем	Разкрит нов медицински център в гр. Върбица със стационар от 10 легла.
	Мярка 4.3.2. Повишаване качеството и подобряване достъпа до здравни услуги				
	Специфична цел 4.4: Разширяване обхвата и вида на социалните услуги	2400425			
	Мярка 4.4.1. Изграждане и обновяване на обекти на социалната инфраструктура	23393			
72	Закупуване на оборудване и обзавеждане за домашен социален патронаж в гр.Върбица	23393	2018	Фонд “Социална закрила”	Оборудване за Домашен социален патронаж гр. Върбица
	Мярка 4.4.2. Подобряване качеството и достъпа до социални услуги в общността	2377032			
73	“Право на независим живот в Община Върбица”	499750	2015-2017	Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2014-2020	Създаване на Център за услуги в домашна среда и назначаване на персонал: 75 лични асистенти, 1 социален работник и 1 медицински работник.
74	Осигуряване на топъл обяд в Община Върбица	1877282	2016-2020	ОП "Осигуряване на топъл обяд - 2016"	Осигуряване на топъл обяд на 825 потребители във всички населени места на община Върбица
	Специфична цел 4.5: Развитие на културата, спорта и младежките дейности	5007470			
	Мярка 4.5.1. Инвестиции,				

	свързани с опазване, възстановяване и използване на културното наследство				
	Мярка 4.5.2. Обновяване, ремонт и оборудване на културни институции				
	Мярка 4.5.3. Развитие на художествена самодейност и на културни събития				
	Мярка 4.5.4. Ремонт, модернизация и изграждане на спортна инфраструктура	5007470			
75	Подобряване достъпа на населението до услуги свързани със спорт, свободно време и отдих чрез изграждане на спортно тренировъчен комплекс на територията на Община Върбица	4584262	2012-2015	Програма за развитие на селските райони 2007-2013	Изграждане на спортна зала и обслужваща сграда, включително: плувен басейн, детски басейн, футболни игрища, графопост КТП, кабелни линии, пречиствателно съоръжение, пожароизвестяване, паркинг, парково осветление, алеи, ограда, закупуване на технологично обзавеждане
76	Строително-монтажни работи по изграждане на игрище за минифутбол и тенис на корт, УПИ IV, кв.2, гр.Върбица, община Върбица	120000	2014	Програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите”	Рехабилитация на съществуващата зелена система, изграждане на писта за бягане около футболният терен, оградяване на спортните съоръжения с ограда
77	Реконструкция и модернизация на стадион в УПИ I, кв.70, с.Бяла река, община Върбица	180000	2014	Програма „Растеж и устойчиво развитие на регионите	Подобряване състоянието на спортната инфраструктура в община Върбица
78	Изграждане на Игрище за минифутбол с.Нова Бяла река	11000	2015	Общински бюджет	Подобряване състоянието на спортната инфраструктура
79	Изграждане на Игрище за минифутбол с.Ловец	12500	2015	Общински бюджет	Подобряване състоянието на спортната инфраструктура
80	Изграждане на Игрище за минифутбол с.Станянци	12500	2015	Общински бюджет	Подобряване състоянието на спортната инфраструктура
81	Изграждане на комбинирана спортна площадка в УПИ VIII - училище, кв. 15 по плана на с. Бяла река"	87208	2020	Общински бюджет	Изграждане на комбинирана спортна площадка в двора на ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“, в село Бяла Река
	Мярка 4.5.5. Насърчаване дейността на спортните и младежки клубове				

ОБЩА СТОЙНОСТ НА ПРОЕКТИТЕ:
----

26 173 862

Обобщената справка показва, че за периода 2014-2020 г. на територията на община Върбица са изпълнени 81 проекти и дейности на обща стойност 26 173 862 лева.

За изпълнение на заложените цели и приоритети най-съществен принос има Общинска администрация – Върбица, която е привлекла най-много средства от европейските фондове през програмния период. Общината е изпълнявала проекти и дейности, както самостоятелно, така и в партньорство с учебни и детски заведения. Изпълнен е само един проект в условия на междуобщинско сътрудничество. Местният бизнес е реализирал проекти, финансирани от ПРСР и ОПИК, включително по мерките за преодоляване последиците от пандемията COVID-19 в края на отчетния период.

Изводът, който се налага от анализа на Таблица 29 е, че изпълнените 81 проекти за отчетния период на обща стойност 26 173 862 лева, допринасят за 93% техническо и 9% финансово изпълнение на ОПР.

Община Върбица се е справила много добре с реализацията на плана на база заложен и изпълнени проекти, обекти и дейности. По-слабото финансово изпълнение се дължи на надвишените прогнозни стойности на голяма част от мерките.

Местният бизнес и предприятия са изпълнили през отчетния програмен период 17 проекта на стойност 1 018 375 лева, с което са допринесли за 20% от техническото и 4% от финансовото изпълнение на плана. Бизнесът се справя добре и е много по-активен при кандидатстването с проекти пред европейските фондове спрямо периода 2007-2013 г.

Липсва информация за всички частни инвестиции на местния бизнес за периода 2014-2020 г., така че вероятно приноса му в общата реализация на плана е много по-голям. Към него трябва да прибавим и проектите на земеделските производители и фирми, финансирани по мерките на Програмата за развитие на селските райони за периода 2014-2020 г.

Реалното финансово и техническо изпълнение на плана е по-голямо, но не може да бъде измерено точно. В настоящата последваща оценка ще представим събраните данни и информация за проектите на частния сектор, за които има данни, за да оценим общия напредък и постигнатите резултати и въздействия върху целевата територия и нейното население.

По информация от Справки на ДФ „Земеделие” за отчетния период по ПРСР на територията на община Върбица са финансирани общо 62 проекти, за които са договорени субсидии на обща стойност 16 071 297 лева.

Проверка в ИСУН показва, че за периода 2014-2020 година за района на община Върбица са регистрирани 29 договори за финансиране на проекти с 23 различни бенефициенти на обща стойност 5 809 103 лева.

За база в последващата оценка на ОПР за степен на постигане на съответните цели и устойчивост на резултатите са взети четирите приоритета на плана и специфичните цели и мерки към тях. След направения подробен анализ на реализираните проекти по изпълнението на ОПР на Община Върбица за периода 2014-2020 г. бяха изведени следните конкретни данни за постигнатия напредък по приоритети и специфични цели, както следва:

Изпълнение на Приоритет 1: Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм

През периода 2014-2020 г. по Приоритет 1 са изпълнени 10 проекта за 1 362 хил. лева.

По Специфична цел 1.1. Насърчаване на предприемачеството и инвестициите са изпълнени 2 проекта за 587 хил. лева.

По Специфична цел 1.2: Развитие на селското и горското стопанство, отчитаме 7 изпълнен проект на стойност – 431 хил. лева.

По Специфична цел 1.3: Насърчаване развитието на интегриран туризъм, чрез опазване, популяризиране и развитие на културното наследство и природното богатство, е реализиран само 1 проект за 344 хил. лева.

Анализът показва 53% техническо и 6% финансово изпълнение на Приоритет 1 в края на периода. Тези данни са условни, тъй като няма информация за точния брой проекти, дейности и инвестиции на частния сектор. Вероятното изпълнение на Приоритет 1 е по-голямо, но трудно може да бъде измерено. Следва да се даде добра оценка за общия напредък по това направление на плана.

Изпълнение на Приоритет 2: Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура и опазване на околната среда

През периода 2014-2020 г. по Приоритет 2 са изпълнени 41 проекти и дейности на обща стойност 14 488 хил. лева.

По Специфична цел 2.1: Доизграждане и модернизиране на техническата инфраструктура и подобряване качествата на средата, отчитаме 38 проекта на обща стойност 12 569 хил. лева.

По Специфична цел 2.2: Опазване на околната среда и пълноценно използване на природните ресурси, на етапа на ПО са изпълнени 3 проекта за 1 919 хил. лева.

Анализът показва 164% техническо изпълнение спрямо заложеното в плана и 6% финансово изпълнение на Приоритет 2 в края на периода. На етапа на последваща оценка може да се обобщи, че в това направление е постигнато много добро общо изпълнение през програмния период 2014-2020 г.

Изпълнение на Приоритет 3: Подобряване качеството на живот, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района

През период 2014-2020 г. по Приоритет 3 е изпълнен само 1 проект на стойност 345 хил. лева.

По Специфична цел 3.1: Подобряване достъпа до заетост и създаване на нови работни места, няма информация за конкретния брой изпълнени проекти и дейности от Агенцията по заетостта и тяхната стойност и не може да бъде направена оценка на напредъка в това направление.

По Специфична цел 3.2: Повишаване качеството на човешките ресурси и постигане на съответствие с изискванията на пазара на труда, е изпълнен 1 проект за 345 хил. лева.

По Специфична цел 3.3: Насърчаване на трудовата активност и социалното включване на групи в неравностойно положение, няма информация за реализираните проекти и дейности.

Анализът показва 11% техническо и 15% финансово изпълнение на Приоритет 3 спрямо заложеното в ОПР. На етапа на последваща оценка може да се обобщи, че в това направление е постигнато най-слабо изпълнение, тъй като няма данни за точен брой проекти, дейности и усвоени средства по програмите и мерките на Агенция по заетостта и Агенция за социално подпомагане.

Изпълнение на Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, здравни, социални, образователни и културни услуги

През програмен период 2014-2020 г. по Приоритет 4 са приключени 29 проекти и дейности на обща стойност 9 979 хил. лева.

По Специфична цел 4.1: Подобряване на административните услуги и повишаване на институционалния капацитет, отчитаме 3 изпълнени проекта за 237 хил. лева.

По Специфична цел 4.2: Осигуряване на качествено образование, отчитаме 15 изпълнени проекта за 1 052 хил. лева.

По Специфична цел 4.3: Повишаване достъпа до устойчиви и качествени здравни услуги, са изпълнени 1 проекта за 1 282 хил. лева.

По Специфична цел 4.4: Разширяване обхвата и вида на социалните услуги, са изпълнени 3 проекта за 2 400 хил. лева.

По Специфична цел 4.5: Развитие на културата, спорта и младежките дейности са изпълнени 7 проекта за 5 007 хил. лева.

Анализът на напредъка по Приоритет 4 показва 85% техническо и 39% финансово изпълнение спрямо заложеното в плана. На етапа на последваща оценка може да се обобщи, че в това направление е постигнато най-добро общо изпълнение през програмния период 2014-2020 г.

ИЗВОДИ:

В общия си вид стратегията за развитие на община Върбица с приоритети – инвестиции в икономиката, обновяване на инфраструктурата, опазване на околната среда, подобряване качеството на обществените услуги и развитие на човешките ресурси е уместна по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район и не следва да се променя в програмен период 2021-2027 г.

За плановия период 2014-2020 г. в Индикативната финансова таблица на община Върбица за четирите основни приоритета на ОПР са заложили 87 проекта и дейности на обща стойност 294 549 000 лева., а в края на периода е отчетено общо изпълнение на 81 проекти и дейности на обща стойност 26 173 862 лева.

На тази база можем да обобщим, че има техническо изпълнение на плана в размер на 93% и финансово изпълнение на етапа на последваща оценка от 9%.

На база възприетата Методика за качествена оценка на количествените показатели може да се даде добра оценка за цялостното изпълнение на Общинския план за развитие на община Върбица за програмен период 2014-2020 г.

Обобщено можем да посочим **Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, здравни, социални, образователни и културни услуги** като най-успешен за Община Върбица за периода 2014-2020 г. със средно 85% техническо и 39% финансово изпълнение спрямо заложеното в плана.

На второ място по степен на постигане на целите в рамките на отчетния период се нарежда **Приоритет 2: Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура и опазване на околната среда** със 164% техническо преизпълнение спрямо заложеното в плана и 6% финансово изпълнение. Трети е **Приоритет 1: Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм** 53% техническо и 6% финансово изпълнение и добра обща оценка на напредъка. На последно място е **Приоритет 3: Подобряване качеството и стандарта на живот,**

повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района, с 11% техническо и 15% финансово изпълнение на етапа на ПО.

Добрите резултати от изпълнението на ОПР се дължат на съвместните усилия на Община Върбица, местния бизнес, образователни, културни и социални институции, които са били активни в изпълнението на проекти и са допринесли за привличане на инвестиции, подобряване качеството на живот на населението и средата на обитаване в целевата територия. Изпълнението на плана е много успешно и вероятно по-голямо, предвид липсващите данни и информация за всички проекти и дейности, които са трудно проследими и няма как да бъдат отчетени и включени в последващата оценка.

IV. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси

Стратегията за реализация на ОПР отразява логиката на интервенциите за постигане на конкретни резултати, ефект и въздействие от прилагането на общинския план за развитие. Ефектът от прилагането на плана се проявява в крайните видими и измерими резултати, продуктите и въздействието на съответните дейности и проекти върху целевата територия и нейното население. Наблюдението и оценката на изпълнението на плана следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината /настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции/. Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана.

4.1. Оценка за ефективност

Оценката за ефективност на ОПР се изготвя на база заложените в документа индикатори (показатели) за мониторинг и преглед на тяхната измеримост, актуалност, съгласуваност и отношение към напредъка в изпълнението на плана.

Ефектът от прилагането на плана се проявява в крайните видими и измерими резултати, продуктите и въздействието на съответните дейности и проекти върху целевата територия и нейното население. Наблюдението и оценката на изпълнението на плана следва да проследяват не само използването на финансовия и ресурсен потенциал, но активно да отчитат и физическия прогрес върху територията на общината /настъпващи промени в състоянието на средата в резултат от предприети интервенции/. Това изисква набор от специфични индикатори и възможност за алтернативност и адаптивност при оценяване изпълнението на плана.

За мониторинг и оценка на Общинския план за развитие на община Върбица са включени комплекс от индикатори, които оценяват напредъка в постигане на заложените Стратегически цели, Приоритети, Специфични цели и Мерки на плана.

Таблица 30: Оценка на постигнатия напредък по изпълнението на целите на Плана за развитие на община Върбица за периода 2014-2020 г. по индикатори за наблюдение

Стратегическа цел (СЦ) Приоритет (П)	Индикатор	Мярка	Базова стойност	Целева стойност	Отчетна стойност на етапа на ПО
	ИНДИКАТОРИ ЗА ВЪЗДЕЙСТВИЕ				
СЦ-3	Населението на община Върбица	Брой	10391	10525	10412
СЦ-3	Деца в детските градини	Брой	424	430	300
СЦ-3	Ученици в училищата	Брой	1059	1115	834
СЦ-1	Намаляване равнището на безработица	(%)	34,52	28	17,6
СЦ-1	Коефициент на заетост	(%)	24	30	22
СЦ-1	Коефициент на икономическа активност	(%)	37	40	42
СЦ-2	Население (жители) с подобро третиране на отпадъчните води	Брой	0	6017	0
СЦ-2	Население с подобро водоснабдяване	Брой	0	6612	0
СЦ-2	Население с осигурен широколентов достъп	(%)	0	7441	Няма данни
СЦ-2	Внедрени мерки за енергийна ефективност в общински сгради	Брой	0	10	11
	ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ				
П-3	Наети на работа безработни лица по програми за заетост	Брой	0	1000	3000
П-3	Разкрити свободни работни места	Брой	0	1000	764
П-1	Стопански единици (предприятия) в община Върбица	Брой	179	240	192
П-1	Нетни приходи от продажби на предприятията	Хил.лв.	16797	29546	45588
П-1	Произведена продукция в нефинансовите предприятия на общината	Хил.лв.	11448	20780	33061
П-1	Печалби в нефинансовите предприятия на общината	Хил.лв.	11046	12000	5296
П-1	Договори за реализиране на ПЧП	Брой	0	4	0
П-1	Реализирани проекти за междуобщинско сътрудничество	Брой	1	3	1
П-1	Съвместни проекти реализирани в партньорство с НПО	Брой	0	2	1
П-1	Леглова база в места за настаняване и/или средства за подслон	Брой	92	190	328
П-1	Реализирани нощувки в местата за подслон и настаняване	Брой	2432	4255	1928
П-2	Ремонтирани пътища	Км.	0	47	25
П-2	Подобрена улична мрежа в лошо състояние	Км.	0	32	33
П-2	Изградена нова канализационна мрежа	Км.	0	20	0

П-2	Изградени нови ПСОВ	Брой	0	2	0
П-2	Обновени водопроводни мрежи	Км.	0	27	0
П-2	Отпадни води, подложени на пречистване	%	0	57	0
П-1	Обработваеми земеделски земи	Дка.	83358	85000	56596
П-1	Размер поливни площи	Дка.	0	10000	0
П-1	Залесени горски територии	Дка	262853	280500	263222
П-4	Създадените "онлайн" административни услуги	Брой	0	1	0
П-4	Общински служители преминали курсове и обучения	Брой	0	30	50
П-4	Културни събития	Брой	1	3	3
П-4	Предоставяни социални услуги	Брой	3	5	5
П-2	Новосъздадени или благоустроени зелени площи	Брой	3	6	10
П-4	Подобрено състояние на религиозни храмове	Брой обекти	0	10	0
П-2, П-4	Новосъздадени или обновени детски площадки	Брой	0	7	12
П-2, П-4	Новосъздадени или обновени спортни площадки	Брой	0	7	8

Данните в Таблица 30 представят оценката за ефективността на ОПР на община Върбица като всеки от изброените индикатори допринася за постигане на определена стратегическа цел или приоритет на плана. Индикаторите се отчитат като са съпоставени целевите данни от ОПР с тези към края на 2020 г.

Резултатите от оценката за ефективност показват, че през програмния период 2014-2020 г. населението на община Върбица се увеличава, но застарява и демографските показатели се влошават. Броят на учениците в местните училища и децата в детските градини намалява. Почти всички деца са обхванати в образователната система и намалява броят на преждевременно напусналите училище. Развиват се успешно пет социални услуги. Предприети са мерки за повишаване на квалификацията и качеството на работната сила. Насърчават се местни инициативи за заетост и социално включване на хората в неравностойно положение. Данните за тези индикатори показват добър, но недостатъчен напредък и ефективност в постигането на *Стратегическа цел 3 на ОПР: Повишаване и развитие на човешките ресурси, подобряване качеството и стандарта на живот, насърчаване на образованието и социалното включване.*

В същото време безработицата в общината намалява значително спрямо началото на периода през 2014 г., но остава по-висока от показателите за област Шумен и за страната. Икономиката в община Върбица бележи ръст, въпреки че броят на предприятията намалява приходите от дейността, нетните приходи от продажби, ДМА и печалбите на местните фирми нарастват. Очаква се икономически спад в края на програмния период, който се задълбочава в резултат от пандемията от COVID 19, но реално статистиката ще го измери от отчетите на нефинансовите предприятия към

края на 2021 г. Земеделieto се развива устойчиво. Обработваемата земеделска земя се запазва относително постоянни декари, но броят на земеделските производители намалява. Като положителен ефект в това направление може да се отчете нарастналата предприемаческа активност на местния бизнес и земеделските производители за усвояване на средства от европейските фондове. Всичко това доказва сравнително добра ефективност и напредък в постигане на *Стратегическа цел 1 на ОПР: Развитие на местната икономика, чрез ефективно използване на ресурсите и привличане на инвестиции в селското, горското стопанство, туризма и съпътстващи дейности и услуги за намаляване на безработицата и повишаване на доходите.*

Анализът на индикаторите, съотнесими към *Стратегическа цел 2: Балансирано териториално развитие, чрез комплексно подобряване състоянието на техническата и социална инфраструктура и жизнената среда, съхраняване и опазване на природното богатство и културно-историческо наследство,* показва много добър напредък в постигането ѝ. За това допринасят дейностите по подобряване на пътната и улична мрежа в общината, ремонта на обществени и административни сгради, енергийна ефективност в жилищни сгради и производствени предприятия, благоустрояването на паркове, градинки, обществени площи, спортни и детски съоръжения и други обекти на техническата инфраструктура.

Индикаторите за резултат са съотнесими пряко към Приоритетите в ОПР и показват, че най-добра ефективност е постигната по показателите, измерващи Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, здравни, образователни, социални и културни услуги. На второ място се нарежда Приоритет 2: Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура и опазване на околната среда. Трети е Приоритет 1: Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм. Най-незадоволителни са резултатите за индикаторите, оценяващи напредъка по Приоритет 3: Подобряване качеството на живот, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района. Причината е най-вече в демографските проблеми, които не намират разрешение през програмен период 2014-2020 г.

ИЗВОДИ:

Мониторингът на изпълнението на ОПР на база индикаторите за наблюдение показва, макар и слабо подобряване на икономическото развитие на община Върбица. Безработицата намалява значително, средната годишна работна заплата се увеличава, селското стопанство се развива устойчиво, броят на населението също се увеличава, но застарява и демографската криза се задълбочава. Пандемията от коронавирус COVID 19 поставя на сериозни изпитания здравната и социалната система в общината.

Индикаторите отчитат обновяване на инфраструктурите, подобряване на жизнената среда, насърчаване на заетостта, грижа за опазването на околната среда и други положителни въздействия. Най-видимият ефект от прилагането на плана остават инвестициите в инфраструктурата - ремонт на пътища, улици, ремонти на обществени и жилищни сгради, детски и спортни площадки и др. На следващо място са инвестициите в развитие на социални услуги и в обучения и преквалификация на човешките ресурси.

Отчитайки видимите, реални резултати от изпълнението на ОПР и техния ефект върху населението и целевата територия можем да дадем много добра обща оценка в изпълнението на плана за развитие на община Върбица на база индикаторите за въздействие и резултат, въпреки пандемията, извънредните разходи и трудностите, в условията на извънредна обстановка в края на отчетния период.

Индикаторите са съотносими пряко към Стратегическите цели в ОПР и показват, че най-добър напредък е постигнат по показателите, измерващи изпълнението на Стратегическа цел 2 на ОПР: Балансирано териториално развитие, чрез комплексно подобряване състоянието на техническата и социална инфраструктура и жизнената среда, съхраняване и опазване на природното богатство и културно-историческо наследство.

На база индикатори ОПР на община Върбица бележи много добро изпълнение на етапа на последваща оценка /ПО/.

4.2. Оценка за ефикасността на използваните ресурси

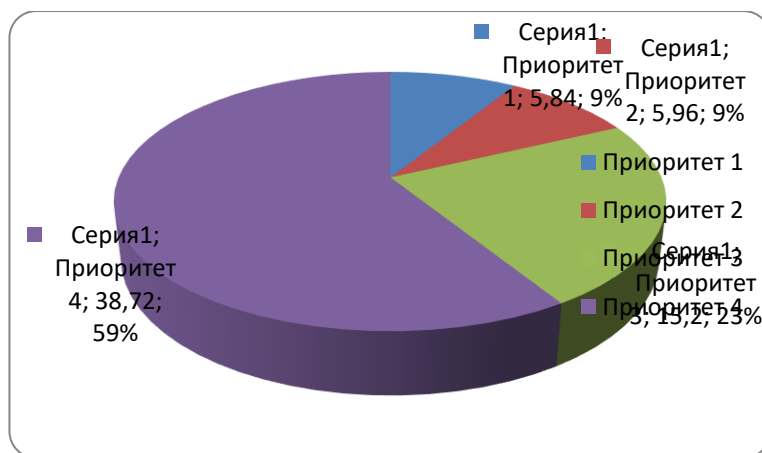
Ефикасността указва отношението на постигнатия резултат спрямо вложените разходи (финансови средства). Колкото вложените разходи са по-малки, а постигнатите резултати по-значими, толкова по-ефикасни са действията. Докато ефективността дава отговор на въпроса „дали са изпълнени нужните за подобряване състоянието на целевата територия и нейното население проекти и дейности“, ефикасността дава отговор на въпроса, дали проектите и дейностите са изпълнени по икономически изгоден за обществото начин.

Оценката на ефикасността на използваните ресурси се базира на сравнение между заложените и привлечени финансови средства за изпълнението на ОПР за целия период от време 2014-2020 г. Извършен е аналитичен преглед на проектите и дейностите, реализирани от община Върбица, други организации и частни компании, финансирани със средства от бюджета на общината, структурни фондове на ЕС, ЕЗФРСР, частни инвестиции и други източници. В тази част на последваща оценка ще разгледаме финансовото изпълнение на отделните приоритети на база сравнение между заложеното в Индикативната финансова таблица на ОПР и реално отчетените инвестиции, както и броя на изпълнените проекти.

Таблица 31: Обобщена оценка на изпълнението на ОНР на община Върбица за периода 2014-2020 г. по приоритети

Приоритет	Прогнозен брой проекти	Прогнозна стойност хил. лева	Отчетен брой проекти 2014-2020 г.	Отчетна стойност на изпълнените проекти за 2014-2020 г. хил. лева	Техническо изпълнение в % за 2014-2020 г.	Финансово изпълнение в % за 2014-2020 г.
Приоритет 1	19	23305	10	1362	52.63	5.84
Приоритет 2	25	243200	41	14488	164.00	5.96
Приоритет 3	9	2270	1	345	11.11	15.20
Приоритет 4	34	25774	29	9979	85.29	38.72
ВСИЧКО	87	294549	81	26174	93.10	8.89

Графика 4: Финансово изпълнение на ОНР на етапа на ПО по приоритети в %

На етапа на Последваща оценка /ПО/ най-високото финансово изпълнение от четирите приоритета на ОНР на община Върбица има Приоритет 4 – 38,72%. На второ място по степен на усвоени средства, спрямо заложените е Приоритет 3 – 15,20% финансово изпълнение на етапа на ПО. Следват Приоритет 1 и Приоритет 2 с по 6% финансово изпълнение.

Таблица 32: Индикативно разпределение на използваните финансови ресурси по стратегически цели на ОНР и източници

Приоритет	Прогнозна стойност хил. лева	Отчетна стойност хил. лева	Финансово изпълнение в %	Източници на финансови средства за изпълнените проекти за периода 2014-2020 г. хил. лева		
				Републикански бюджет	Общински бюджет	Оперативни и програми
Приоритет 1	23305	1362	5.84	0	344	1018
Приоритет 2	243200	14488	5.96	5668	2373	6447
Приоритет 3	2270	345	15.20	0	0	345
Приоритет 4	25774	9979	38.72	216	2086	7677
ВСИЧКО ЗА ОНР 2014-2020	294549	26174	8.89	5884	4803	15487

Данните в Таблица 32 показват същественият финансов принос на Европейските фондове за развитието на община Върбица, както по отношение на подпомагане на техническата и социална инфраструктура, така и за местната икономика. Общо 15 487 хил. лева или 59% от привлечените средства под формата на проекти и инвестиции са с източник фондовете на ЕС, чрез оперативни програми и ПРСР. Около 23% от вложените в проекти и дейности средства са под формата на субсидии и финансиране от Републиканския бюджет. От бюджета на Община Върбица за програмния период са вложени 4 803 хил. лева или 18% от финансовия ресурс за изпълнените дейности и проекти по ОПР.

Информацията за мерките, свързани с изпълнението на плана за развитие на община Върбица, в периода 2014-2020 г., реализирани със средства от републиканския бюджет и от бюджета на общината, е събрана чрез капиталови програми - уточнен годишен план и отчет за периода и Докладите за наблюдение на изпълнението на ОПР за отчетния период. Направено е аналитично обвързване на посочените в списъците проекти и дейности с приоритетите на ОПР на община Върбица. Данните позволяват разпределянето на вложения финансов ресурс по източници – републикански бюджет, общински бюджет и оперативни програми.

Ефикасността на вложените средства не може да бъде измерена точно, тъй като се предполага, че има още инвестиции (най-вече частни), за които няма информация и данни. Сравнението на привлечените средства по приоритети с тези, планирани в индикативната финансова таблица на ОПР показва значителен дисбаланс между планираните и привлечените средства. Това може да се обясни със завишените прогнозни стойности на някои проекти и дейности от една страна и от друга с факта, че в рамките на програмния период не са реализирани най-мощните проекти в областта на ВиК инфраструктурата. Тяхното изпълнение щеше да повишат значително размера на привлечения финансов ресурс. Въпреки това изпълнението на етапа на последваща оценка може да бъде оценено като много добро.

ИЗВОДИ:

Ефикасността най-общо се измерва със съответствието между разходите и очакваните ползи от направените инвестиции в различни проекти и дейности. Изпълнените проекти и оценката по индикатори показват висока резултатност в постигане целите на ОПР, обвързана с подобрените показатели за интегрирано и устойчиво местно развитие.

Реализираните проекти в Община Върбица са в пълно съответствие със стратегическата рамка, като допринасят за постигане на целите и мерките. За значителна част от мерките има преизпълнение на техническите стойности на реализираните проекти. Финансовите параметри

на плана също имат високо изпълнение, като по-ниските проценти по някои приоритети и мерки се дължат на завишените прогнозни стойности и ограничените източници на финансиране. Всичко това дава основание за положителна оценка относно съотношението между направените разходи и очакваните/постигнатите ползи от изпълнението на плана.

Отчитайки видимите, реални резултати от реализираните проекти и дейности и техния ефект върху населението и целевата територия можем да отчетем много добра обща ефективност и ефикасност на изпълнението на ОПР на община Върбица за периода 2014-2020 г.

Най-добра ефикасност на вложените средства е постигната при реализацията на Приоритет 4, а най-слаба при Приоритет 2.

Основните източници на средства за изпълнение на плана са частни инвестиции и фондовете на ЕС – ПРСР, ОПРЧР, ОПИК и др. по-малко финансиране е получено от национални фондове и програми на българската държава и средства от републиканския бюджет и общинския бюджет на Община Върбица.

V. Обобщени изводи и препоръки относно провеждането на политиката за регионално и местно развитие

Анализът на етапа на Последваща оценка показва добри резултати в изпълнението на Общинския план за развитие на община Върбица за периода 2014-2020 г.

В края на периода финансовото изпълнение на плана на база усвоени средства и инвестиции в целевата територия е 9% (26 173 862 лева), а техническото преизпълнение на база заложили и изпълнени проекти е 93% (81 проекти и дейности).

Отчитаме добър напредък в постигане целите на плана. Реалният ефект и въздействие върху целевата територия и нейното население вероятно е много по-голям, предвид липсващите данни и информация за всички проекти и дейности на частния сектор, които са трудно проследими и няма как да бъдат отчетени и включени в последващата оценка.

В общия си вид стратегията за развитие на община Върбица с приоритети – инвестиции в икономиката, обновяване на инфраструктурата, опазване на околната среда, подобряване качеството на обществените услуги и развитие на човешките ресурси е уместна по отношение на основните нужди и проблеми на целевия район и не следва да се променя в програмен период 2021-2027 г.

В Община Върбица е създадена много добра организация за прилагане и изпълнение на ОПР от гледна точка на планирани и реализирани проекти, вътрешен мониторинг и контрол. Общината е натрупала значителен опит в разработването и изпълнението на проекти, но все още няма достатъчен финансов капацитет за съфинансиране на по-големи инфраструктурни обекти. Съществен принос за

реализацията на плана имат инициативите на местния бизнес и изпълнените проекти и дейности с частни средства и финансиране от фондовете на ЕС.

Изпълнението на Общинския план за развитие на община Върбица през програмния период 2014-2020 г. е допринесло за подобряване живота на хората и на социално-икономическата ситуация като цяло, но не е решило демографските проблеми и не са изпълнени важните за района проекти в областта на ВиК инфраструктурата.

Основни изводи

По отношение на проектите

- значителен общ брой отчетени проекти, дейности и инициативи, включително от частния сектор;
- липса на баланс между изпълнението на отделните стратегически цели и приоритети;
- ниска степен на изпълнение за някои стратегически цели и приоритети поради липсата на приложим източник на финансиране през периода на действие на ОПР;
- привлечени средства от различни европейски източници за финансиране на проектите в ОПР - 59% от реализирания финансов ресурс;
- важна роля на собствените средства на община Върбица и централния бюджет, насочени приоритетно към техническата инфраструктура, вкл. изграждане на нова;
- висока активност на Общинска администрация - Върбица за кандидатстване с проекти.

По отношение на индикаторите

- висока степен на изпълнение на целите и приоритетите на ОПР според отчетените индикатори;
- подобро общо социално-икономическо състояние на общината в края на отчетния период;

Координация в изпълнението на плана

- Оценката на вътрешната съгласуваност и координацията на изпълнението на ОПР е много добра;
- Процесът на планиране, изпълнение и отчетност е бил координиран, всеобхватен и отворен/гъвкав;
- Йерархична съподчиненост и съответствие със сродни стратегически документ от по-високо ниво;
- Координацията със секторните политики и програми на общината е добра;
- Регионалното стратегическо планиране в общината е интегрирано с устройственото.

Мониторинг

- Планът не е актуализиран в рамките на програмния период;

- Извършена е междинна оценка през 2017 г.;
- Детайлно отчитане за изпълнението на общинските политики на годишна основа се осъществява чрез Годишните отчети за наблюдение изпълнението на ОПР, одобрявани от Общинския съвет.

Препоръки за следващия програмен период

Планът за интегрирано развитие на общината за периода 2021-2027 г. се изработва за цялата територия на общината, като се определят зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за коопериране със съседни общини. ПИРО, също както и ОПР се разработва за 7 – годишен период на действие, който съвпада с периода на действие на Интегрираната териториална стратегия за развитие на Североизточния район. Новият програмен период обхваща 2021 – 2027 г. Изведените препоръки са насочващи и нямат задължителен характер.

Общи препоръки

По отношение на съдържанието на проекти

- Да се включат партньорски проекти със съседни общини и други заинтересовани страни, които имат потенциал да се реализират чрез интегрирани териториални инвестиции;
- Необходимо е проектите, които се включват в ПИРО да бъдат с ясно определени партньори и конкретни ангажименти по тяхната реализация, като фокусът на вниманието следва да бъде върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проектни идеи с участието на публичния сектор, насочени към подобряване на физическата среда и на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;
- Да бъдат ясно описани проектите с готови инвестиционни проекти и да бъде прецизирана възможността за реализиране на проекти на инженеринг, съобразно тяхното местоположение, източници на финансиране и др.
- Проектите да бъдат групирани в съответствие с обхвата на мерките и приоритетните области с цел по-лесна проследимост на ефективността и ефикасността.

По отношение на наблюдението и изпълнението

- Да се приложи по-ясна система от индикатори, съдържащи изходни и целеви стойности, както и достъпни източници на достоверна информация. В ПИРО индикаторите да бъдат съобразени с общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост.
- Типът индикатор, за продукт или за резултат, следва да бъдат измерими и да обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и

приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни. Това ще създаде обективна база за отчитане на напредъка на изпълнение на плана.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Четири приоритета на ОПР на община Върбица за периода 2014-2020 г. доказват пълен обхват и адекватност спрямо потребностите и възможностите за финансиране. Същото не важи за по-ниските нива на стратегическия пакет – специфичните цели и мерки. Още в етапа на разработване е съществувал риска от неизпълнение на някой от мерките и дейностите. Част от тях не са обезпечени с конкретни отговорници и тъй като не са в правомощията на Общинската администрация, съществуват предпоставки за пасивност по отношение на ресурсното и финансовото им обезпечаване или липсва информация и адекватни финансови източници на средства.

В ОПР – Върбица 2014-2020 г. са идентифицирани правилно и пълно актуалните проблеми, нуждите и потенциалите на общината. Междувременно, в подкрепа на ОПР е разработен и приложен пакет от секторни стратегии и програми в различни области, чрез които Общината е реализирала различни проекти и инициативи.

Стратегическите цели и приоритети на ОПР разкриват висока степен на съответствие тези на Стратегията „Европа 2020“, което означава, че стратегическият пакет на този план с изтекло действие е все още актуален.

Общата оценка на изпълнението на стратегическите цели на Общинския план за развитие на община Върбица за периода 2014-2020 г. е много добра.

Обобщено можем да посочим Приоритет 4: Подобряване на качеството и достъпа до административни, здравни, социални, образователни и културни услуги като най-успешен за Община Върбица за периода 2014-2020 г. със средно 85% техническо и 39% финансово изпълнение спрямо заложеното в плана. На второ място по степен на постигане на целите в рамките на отчетния период се нарежда Приоритет 2: Подобряване и възстановяване на техническата инфраструктура и опазване на околната среда със 164% техническо преизпълнение спрямо заложеното в плана и 6% финансово изпълнение. Трети е Приоритет 1: Икономическо съживяване и развитие на района, насърчаване на предприемачеството и инвестициите с приоритети селско, горско стопанство и туризъм 53% техническо и 6% финансово изпълнение и добра обща оценка на напредъка. На последно място е Приоритет 3: Подобряване качеството и стандарта на живот, повишаване на заетостта, доходите и задържане на младите хора в района, с 11% техническо и 15% финансово изпълнение на етапа на ПО.

Добрите резултати от изпълнението на ОПР се дължат на съвместните усилия на Община Върбица, местния бизнес, образователни, културни и социални институции, които са били активни в

изпълнението на проекти и са допринесли за привличане на инвестиции, подобряване качеството на живот на населението и средата на обитаване в целевата територия.

Община Върбица е изпълнила успешно Общинския план за развитие за периода 2014-2020 г., както от гледна точка на предвидени и реализирани проекти и дейности, така и от гледна точка на привлечени инвестиции и преизпълнение на финансовата рамка на стратегическия документ. За реализацията на плана са работили активно всички заинтересовани страни – местната власт, общинската администрация, бизнеса, културни, образователни институции и др. Изграден е капацитет сред всички бенефициенти за успешно разработване, управление, изпълнение и приключване на проекти, финансирани от фондовете на ЕС и други източници. Последните тенденции в развитието на Върбица показват подобрене на социално-икономическото развитие на общината, което се нуждае от стимули за привличане на още инвестиции, ускоряване на икономическия растеж и устойчивост на развитието.

Потребностите от „коригиращи” и подкрепящи публични намеси в развитието на общината са се увеличили през последните години, в резултат на кризата от COVID 19. Необходимо е ново териториално насочване на мерките и подобрена координация, за да се постигнат трайни промени и успешно изпълнение на целите и приоритетите на Плана за интегрирано развитие на общината 2021-2027 г. На тази основа, стратегията за местно развитие следва да бъде агресивна по отношение на желаня териториален баланс и протичането на демографските процеси, подкрепяща по отношение на икономиката и стабилизираща по отношение изграждането и обновяването на инфраструктурите.

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АЗ – Агенция по заетостта

АСП – Агенция за социално подпомагане

ВЕИ – възобновяеми енергийни източници

ПСОВ - пречиствателна станция за отпадъчни води

ДМА – дълготрайни материални активи

ДБТ – Дирекция „Бюро по труда”

ДГС – Държавно горско стопанство

ДЛС – Държавно ловно стопанство

ЕИСУРР – Единна информационна система за управление на регионалното развитие

ЕО – екологична оценка

ЕСФ – Европейски социален фонд

ЕФРР – Европейски фонд за регионално развитие

ЗООС – Закон за опазване на околната среда

ЗРР – Закон за регионалното развитие

ЗТ – защитени територии

ИАОС – Изпълнителна агенция по околна среда

ИСУН – Информационна система за управление и наблюдение на средствата от Структурните инструменти на Европейския съюз

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МО – Междинна оценка

МОСВ – Министерство на околната среда и водите

МСП – малки и средни предприятия

НИРД – научно-изследователска и развойна дейност

НПО – неправителствени организации

НПРР – Национален план за регионално развитие

НСИ – Национален статистически институт

НСОРБ – Национално сдружение на общините в Република България

НСРР – Национална стратегическа референтна рамка

NUTS – обща класификация на териториалните единици за статистически цели, прилагана от ЕВРОСТАТ за регионите в Европейския съюз

ОДЗ – Областна дирекция „Земеделие“

ОП – Оперативна/и програма/и

ОПДУ – Оперативна програма „Добро управление“

ОПОС – Оперативна програма „Околна среда“

ОСР – Областна стратегия за развитие

ОСП – Обща селскостопанска политика

ОПР – Общински планове за развитие

ОПНОИР – Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“

ОПИК – Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“

ОПРР – Оперативна програма „Региони в растеж“

ОПМДР – Оперативна програма „Морско дело и рибарство“

ОПРЧР – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“

ОСЗ – Общинска служба по земеделие

ОУ – основно училище

ОУП – общ/и устройствен/и план/ове

ППЗРР – Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие

ПРСР – Програма за развитие на селските райони

ПСОВ - пречиствателни станции за отпадъчни води

ПЧИ – преки чужди инвестиции

ПЧП – публично-частни партньорства

РИОСВ -Регионална инспекция по околната среда и водите

РСЗ – Регионална служба по заетостта

СИР – Североизточен район

СУ – средно училище

СЦ – Стратегическа цел

СпЦ – Специфична цел

ТБО – твърди битови отпадъци

ТИЦ – туристически информационен център

УО – Управляващ орган

ДГ – детска градина

Препис!

РЕШЕНИЕ:№4

по протокол №28 от 30.11.2021 г. на заседание на Общинския съвет

ОТНОСНО: Докладна записка с вх. №136/19.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**, *относно:* План за действие на Община Върбица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация за периода 2021-2023 г.

Резултати от гласуването:

за - 16

против - 0;

въздържали се - 0, предложението се приема.

Общ брой присъстващи общински съветници – 16.

На основание с чл.21, ал.1, т. 12 от ЗМСМА

Общински съвет Върбица прие следното:

РЕШЕНИЕ:№4

1. Приема План за действие на Община Върбица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация за периода 2021-2023 г.

ОБЩИНА ВЪРБИЦА, ОБЛАСТ ШУМЕН
гр. ВЪРБИЦА, обл. ШУМЕН
 ул. "Септемврийско въстание" 40, тел/ факс 05391/ 20-05

П Л А Н

за действие на Община Върбица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация за периода 2021-2023 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият план за действие на Община Върбица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация / 2021 – 2023 /, наричан по-нататък План за действие, е неразделна част от Стратегията на Област Шумен за равенство, приобщаване и участие на ромите за периода 2021 – 2030 г. в изпълнение на Националната стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите / 2021 – 2030 /. Планът за действие задава основни принципи на цялостна общинска политика за равноправно интегриране на ромите и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация в Община Върбица. Той е резултат от съвместните усилия и партньорството между общинска администрация, общинските институции, институциите в областта на социалните услуги, неправителствените организации и ромската общност.

Стратегията съдържа визия, цели и приоритети за утвърждаване на интегриран подход при провеждане на политиките за приобщаване и участие на ромите: допринася за постигане на съответствие и взаимно допълване между секторните политики и стратегии, които спомагат за насърчаване равнопоставеността, приобщаването и участието. Стратегията обхваща шест приоритетни области на интеграционната политика: образование; здравеопазване; жилищни условия; заетост; върховенство на закона и недискриминация; култура и медии. Стратегията прилага общ и целенасочен интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход и не изключва оказването на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи.

Планът за действие цели очертаване на целите и задачите за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация при населението на Община Върбица. В практическата реализация на Плана за действие ще бъде прилаган интеграционният принцип на база равнопоставеност и равна отговорност, т. е. оказване на помощ не само на ромската етническа група и другите групи в неравностойно социално положение, но и на всички български граждани като цяло, които имат потребност от

определена помощ и съдействие при решаването на проблеми. В Община Върбица този процес на интегриране, равнопоставеност, приобщаване и участие на ромите, както и на други граждани в уязвимо социално положение, близко до това на ромите ситуация е непрекъснат. Пандемията от COVID – 19 засили уязвимостта на изолирани и маргинализирани ромски общности и показва спешната нужда от по – ефективен и всеобхватен политически отговор на национално, европейско ниво и най – вече на местно ниво.

При разработването на плана е взета предвид следната нормативна база:

- Конституцията на Република България;
- Закон за защита от дискриминация;
- Преброяване на населението от 2011 г., НСИ;
- Национална стратегия за интегриране на ромите в Република България (2012–2020 г.);
- Проект на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите / 2021 – 2030г. /.

АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В ОБЩИНА ВЪРБИЦА

Актуално състояние на ромската общност в община Върбица.

По данни на Националния статистически институт от преброяването на населението и жилищния фонд през 2011 година, ромите са третата по големина етническа група в България. В община Върбица 10,492 лица са отговорили на доброволния въпрос за етническа принадлежност, като 2434 са се самоопределили като роми:

По експертно наблюдение ромската общност в общината е доста по-голяма, една част се самоопределят като роми, а друга част се самоопределят в зависимост от обстоятелствата. Те носят социални характеристики, типични за мнозинството от ромското население, но не приемат да бъдат идентифицирани с тази етническа група. В тази група попадат семейства в неравностойно положение, чиито деца рискуват да повторят модела на социална изолация на своите родители. За да се разбие затворения цикъл, е необходима комплексна интервенция насочена срещу бедността, която да подпомогне семействата да осигурят шансове за социално включване и развитие на своите деца:

- Допълнителна професионална квалификация и образование за младежите, отпаднали от училище или с основно и по-ниско образование;
- Подкрепа на родителя в случаите на трайна безработица чрез допълнителна професионална квалификация и включване в програми за заетост, при липса на други възможности за заетост;
- Изграждане на родителски капацитет и увереност;
- Включване на децата от ранна възраст в детска градина с цел социализация и овладяване на български език;
- Мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система;
- Осигуряване на достъп до качествено образование за децата и конкурентно способност на пазара на труда;
- Директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение и за подпомагане на родителите и семейството при реинтеграция на децата, настанени в институции, както и превенция на изоставянето;
- Изграждане на механизъм на междусекторно партньорство между институциите за използване на техните ресурси в подкрепа на семействата при преодоляване на бедността и социалната изолация.

На 10.11.2018 година е сключено споразумение между Съвета на Европа, Европейска комисия и община Върбица за изпълнението на програма РОМАКТ. Тя цели увеличаване на капацитета на местните власти за разработване и прилагане на приобщаващи политики и планове за социалното включване на уязвими ромски общности. Със заповед на кмета на община Върбица е създадена Общинска работна група за реализиране на местната политика за интеграция на ромите с активното участие на ромите чрез Местната активна група – МАГ, създадена с подкрепата на програма РОМАКТ. Отговорните длъжностни лица осъществяват срещи с лидерите на малцинствените групи по места, запознават се със същността на проблемите им, обсъждат ги в екип и се набелязват конкретни мерки за изпълнението им.

ОБРАЗОВАНИЕ

Община Върбица разполага с училищна мрежа от учебни и детски заведения, която е оптимална за потребностите на населението на общината – 1 средно училище, 1 обединено училище, 1 основно училище, 1 защитено училище и 10 детски градини. Материално-техническата база на учебните заведения е значително подобрена, като са внедрени мерки за енергийна ефективност, подменена е системата за отопление, ремонтирани са помещенията изградени допълнително физкултурен салон в средното училище и тенискортно игрище в обединеното училище.

Всички деца на територията на общината имат равен достъп както за детските градини, така и за училищата. Приоритети са задържане на децата в училище, повишаване качеството на образованието, благоприятстване за установяване на една толерантна и мултикултурна среда в учебните заведения. Както и при училищата, създаването на мултикултурна и толерантна среда в ДГ е основен приоритет. Създадени са условия за осъществяване на приобщаващо образование, което се изразява в прилагането на диференциран и индивидуализиран подход към децата и учениците, включително от уязвими групи, в това число роми, чрез компенсиране на затрудненията при усвояването на учебното съдържание, липсата на мотивация и трудностите при завършване на клас, етап или степен на образование. Прилагат се мерки и за развитие потенциала на онези от тях, за които майчиният език е различен от българския и които не владеят добре български език. Заедно с работата по Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст приоритетно се осъществява и работа с родители от уязвими групи, в това число роми. Ситуацията с разпространението на COVID-19 изправи българската образователна система пред сериозно предизвикателство – да се модернизира по такъв начин, че да не задълбочи дистанцията в образованието, вкл. повишаване нивото на цифровите умения и въвеждането на цифровите технологии като ключов елемент на модерното училище. Във връзка това в образователната система е въведено обучение в електронна среда чрез използване на средствата на информационните и комуникационните технологии (ИКТ). Училищата успешно реализират проекти, в които се включват много деца от ромски етнос.

В четирите училища на територията на общината се осъществява целодневна организация на учебния процес.

В училищата на територията на община Върбица се реализират проектите: „Подкрепа за успех“, който е за подкрепа на всички деца, които имат затруднения с усвояване на учебното съдържание по различни предмети и „Образование за утрешния ден“, под формата на извънкласни дейности. Детските градини на територията на общината осъществяват дейности по проект ”Активно приобщаване в системата на предучилищното образование” за допълнително обучение по български език.

През 2020 е назначен 1 образователен медиатори в средното училище в града.

Отпадналите ученици за миналата учебна година са около 1,5 %. Причините за отпадане на учениците от училище са финансови проблеми в семейството, заминаване на родителите в чужбина,

незаинтересованост от страна на родителите, липса на мотивация за учене от страна на децата, затруднения при изучаването на преподавания материал, ранно сключване на бракове и др. Поради тези причини в училищата на територията на община Върбица се наблюдава засилване на мотивацията за учене, вземат се мерки, свеждащи до минимум напускането на учебните заведения.

Идентифицирани проблеми:

1. Нередовно посещение в училище, около 15% от ромските ученици не посещават училище редовно;
2. Слабо владеене на български език, както в детската градина, така и в училище;
3. Недостатъчна ангажираност и отговорност на някои от семейства към образованието на децата.
4. Трудности на голяма част от децата при подготовка на изпити с матури и външно оценяване в 4 клас, 7 клас и 12 клас;

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

Подобряването на здравето на всички граждани е в основата на политиките в областта на общественото здраве. Целите, свързани с този приоритет са насочени към активна промоция на здравето и превенция на хроничните незаразни болести и социално значими болести, и активното подпомагане на уязвими групи да получат ефектен достъп до здравни грижи и здравно обслужване. Повишаването на здравната култура и информираността на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е важна стъпка за осъзнаване на необходимостта от ползване на здравни грижи и услуги. По данни от Проекта на Национална стратегия на Република България за равенство, приобщаване и участие на ромите /2021 – 2030г./, рисковите фактори създават условия и повишават вероятността от възникване на заболявания. При лицата, принадлежащи към големите малцинствени общности в България, наблюдаваме посилно влияние на първичните (масово и дълбоко обедняване, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот, генетични заболявания) и вторичните рискови фактори (някои болестни състояния с хронично протичане, които от своя страна създават условия за усложнения или други заболявания). Община Върбица не прави изключение. Сериозен проблем представлява здравната неосигуреност сред ромското население. Уместни са мерките за провеждане на беседи, информационни кампании за хранене и отглеждане на деца, за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за семейно планиране и кампании за ползите от имунизациите и мотивирането им за редовното прилагане.

Здравното обслужване на населението на община Върбица се осъществява от регистрираните в РЗИ – гр.Шумен: Амбулатории за първична извънболнична помощ – 4 броя, Амбулатория за първична дентална помощ – 1 брой, Център за спешна медицинска помощ. Всички те са крайно недостатъчни и не са в състояние да осигуряват ефективно допълнително здравно обслужване, особено в по-малките населени места. Заболеваемостта е голяма, населението също и нарастващите здравни нужди не могат да бъдат посрещнати с наличния здравен персонал. При необходимост от специализирана медицинска помощ, болните са принудени да пътуват до здравните заведения в съседни по-близки или далечни градове. Пациентите се насочват за хоспитализация към “МБАЛ-Шумен”АД и „МБАЛ –Велики Преслав” ЕООД.

В училищата и детските учебни заведения има назначен медицински персонал. За осъществяване на дейността се използват оборудвани в учебните заведения медицински кабинети. Медицинските специалисти оказват първа долекарска помощ при спешни и неотложни състояния, организират и провеждат профилактични дейности за предотвратяване и ограничаване на рисковите фактори.

Населението в детска възраст боледува най-често от масовите инфекциозни заболявания – сезонни грипове и вируси, изкривявания на опорно-двигателната система, късогледство и

затлъстяване. Затлъстяването в ранна детска възраст неминуемо води след себе си тежки последствия, свързани със заболявания от диабет, хипертония и др.

В община Върбица има назначен експерт по етнически и интеграционни въпроси, както и 2 здравни медиатори, които изпълняват дейности свързани с посредничество в процеса на осигуряване на достъп до здравни услуги на уязвими малцинствени групи.

Община Върбица не разполага с информация за общия брой на здравно неосигурените лица и за брой раждания на майки под 18 годишна възраст.

Анализът на резултатите формира следните изводи:

- Сериозен проблем е здравната неосигуреност сред тази група население
- Проблемите на собственото здраве, здравето на семейството и на децата са особено болезнени за ромската общност, но затруднения достъп до здравни услуги води до здравна неинформираност
- Ранни бракове, ранни и чести раждания, висок процент необразованост и здравна неинформираност. Не се познават особеностите на полово предаваните инфекции –причините, начините на заразяване, клинично протичане и последствията от тях.

Предложенията в тази връзка са:

1. Провеждане на информационни кампании, последвани от текущи дейности сред представителите на ромската общност за повишаване на осведомеността относно:

- здравноосигурителните права,
- майчино и детско здраве,
- превенция на онкологични заболявания,
- превенция на ранни раждания, семейно планиране и предпазване от нежелана бременност.

2. Провеждане на профилактични прегледи сред здравно неосигурени лица;

- провеждане на мобилни АГ прегледи;
- провеждане на профилактични прегледи за превенция на социално-значими заболявания – инфаркти, инсулти, диабет и други;

ЖИЛИЩНИ УСЛОВИЯ

В община Върбица жилищата на значителна част от ромите са сравнително благоустроени, притежават стандартните елементи – електричество и вода. Голяма част от ромското население живее и работи извън страната. Завърналите се роми видимо подобряват и благоустрояват жилищата си и може да се твърди, че около 90% от ромите поддържат жилищата си в много добро състояние и обръщат особено внимание на санитарно-хигиенните условия в домовете си. Около 10% от тази група обитават примитивни жилища с изключително лоши материално-битови и санитарно-хигиенни условия.

ЗАЕТОСТ

Голям дял на безработни в общината се наблюдава сред ромското население. Това се дължи основно на ниска конкурентоспособност, поради ниска образователна степен и/или липса на професионална квалификация. Безработицата и ниските доходи при тази общност обуславя рискована група социално слаби лица и семейства, подпомагани с месечни социални помощи.

Основната алтернатива за реализация на лицата от ромски етнос остава включването им в програми и мерки за обучение и заетост, финансирани от държавния бюджет или със средства от Европейския социален фонд.

Идентифицирани проблеми:

1. Безработица се определя като основен проблем сред ромската общност, поради ниско образование и липса на квалификация;
2. Липса на информираност и разбиране сред общността за възможностите за заетост и програмите на БТ.

ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ

Един от главните приоритети в дейността на общинското ръководство е гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защитата на обществения ред и недопускане на прояви на нетолерантност и дискриминация на етническа основа.

В тясна връзка с РУП на МВР гр. Върбица работи и МКБППМН. Разглеждат се възпитателни дела и се налагат възпитателни мерки съгласно ЗБ ППМН, с оглед поправяне и превъзпитание към спазване на законите и добрите нрави, и с цел предупредително въздействие и отнемане на възможността на непълнолетните и малолетните да участват в други последващи противообществени прояви.

Общински съвет - Върбица е приел Наредба № 1 за поддържане и опазване на обществения ред на територията на Община Върбица, която има за цел да осигури спокойствие на гражданите, спазване върховенството на закона, зачитане на правата и собствеността на гражданите. Във връзка с различни сезонни или кампанийни мероприятия и събития се издават съответните заповеди от кмета на общината, гарантиращи опазването на обществения ред.

Върховенството на закона се прилага ефективно без оглед етнически произход или други идентифициращи различията между хората белези.

Ежегодно се провеждат разяснителни лекции в училищата, чиято цел е запознаване на децата с различните форми на дискриминация: зачитане на идентичността, произхода, религията и етническата принадлежност на всяко дете и др.

КУЛТУРА И МЕДИИ

На територията на Община Върбица развиват дейността си 10 читалища, които задоволяват потребностите на населението, свързани с развитие и запазване на обичаите и традициите на българския народ. Дейностите, които се развиват в читалищата са насочени към уреждане и поддържане на библиотеки, читални; развиване и подпомагане на любителското художествено творчество; организиране на кръжоци, курсове, клубове; организиране, провеждане и участия в празненства, концерти, чествания; предоставяне на компютърни и интернет услуги.

В малките населени места в общината, където няма училища, читалищата се превръщат в единствените източници за информация. В Народно читалище „Просвета-1930” гр. Върбица с доставените през 2010 година 7 нови компютъра по Програма „Глобални библиотеки - България”, финансирана от фондация „Мелинда и Бил Гейтс”, младежите имат възможност да ползват Интернет ресурси, пряко свързани с образователните и информационните им потребности. Традиционно се отбелязват селищни, национални и религиозни празници. Етническите групи на принципа на равнопоставеност вземат активно участие в културните събития.

Ромската култура е част от европейското културно пространство и част от културното многообразие в страната. Опазването на културното наследство на ромите, насърчаването на творческото развитие, културното взаимодействие и участието в културния живот на страната имат решаваща роля за социалното сближаване. Целите в приоритета са насочени към подобряване на условията и разширяване на възможностите за социализация чрез културен диалог. В Община Върбица дейностите в областта на културата и спорта се осъществяват от самата община, училищата и читалищата на територията на общината. Ромските деца участват активно в културния живот на общината и обичат да се изявяват.

МЕХАНИЗМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ

Политиките за приобщаване на ромите представляват неразделна част от общонационалните политики за повишаване благосъстоянието на българския народ. За тяхното постигане ще допринесат взаимно подсилващи се цели – равенство, приобщаване и участие. Постигането на справедливост и приобщаване изисква повишено използване и по-добро насочване на ресурсите, както и участието и партньорството на ромските общности, всички правителствени нива, сектори и заинтересовани страни.

Намаляване на бедността и социалното изключване и премахване на социално – икономическите различия между българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е една от важните цели в Областната стратегия. Интеграцията на ромите и на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация е активен двустранен процес на социално включване.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Изграждането на ефективно сътрудничество и партньорство между местните институции, малцинствената общност, нестопанските организации и лидери са гаранция за решаването на конкретни проблеми на населението и активни действия за реализиране на съвместни програми допринасящи за процеса на интеграция на малцинствата.

В края на периода на Плана за действие на Община Върбица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация очакваме:

- Разширен фокус върху равноправието, участието и приобщаването на ромите;
- Засилване на политиките на социално включване;
- Намаляване броя на отпадналите от училище ученици;
- Повишена посещаемостта на учебни занятия;
- Намалена неграмотността сред 18 – 29 годишните млади хора;
- Получена професионална квалификация от младежи;
- Намалена безработицата сред малцинствата;
- Подобен достъп на етническите малцинства в община Върбица до здравни услуги и намалена заболяемост;
- Съхранена идентичност на малцинствените общности;
- Повишена осведоменост на целевите групи;
- Включване на целевите групи при изпълнение на дейностите по НПД;
- Повишена осведоменост на целевите групи за ролята на ЕС и по-специално за популяризиране на добри практики и примери от реализирани проекти в областта на интеграцията на ромите.

МЕХАНИЗЪМ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

Оценката на изпълнението на Плана за действие в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация се осъществява от Общински съвет за сътрудничество по етнически и интеграционни въпроси /ОССЕИВ/ чрез мониторинг и прилагане на различни форми за наблюдение и оценка. Целта на мониторинга е чрез систематично събиране и анализиране на информация, да следи за постигането на измерими резултати от дейностите по

изпълнението на мерките по плановия документ, както и активно да включи заинтересованите страни в осъществяването на оценката и наблюдението.

Наблюдението на изпълнението на стратегията ще се извършва от Общинско звено за мониторинг и оценка, в което се включват:

- Общински съветници;
- Общинска администрация Върбица
- представители на Обществения съвет за социално включване
- представители на Местната Активна Група (МАГ)
- училища и детски градини
- РУО Шумен
- РЗИ Шумен
- Дирекция Бюро по труда
- Дирекция Социално подпомагане

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Плана за действие на община Върбица в изпълнение на областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация от съществено значение е сътрудничеството на всички пряко ангажирани институции на местно ниво с представители на неправителствени организации и на ромската общност. Постигането на равенство, приобщаване и участие на ромите изисква сътрудничество на всички пряко ангажирани институции на национално, регионално и местно ниво в партньорство с гражданското общество и пълноценно участие на ромите в този процес.

За да се реализира реален напредък до 2030 г., в който ромските общности в цялото си многообразие имат равни възможности и равно участие във всички сфери на живота се изискват съвместни действия от всички участници в процеса.

ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА В ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ОБЛАСТНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ ГРАЖДАНИ ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД И ДРУГИ ГРАЖДАНИ В УЯЗВИМО СОЦИАЛНО ПОЛОЖЕНИЕ, ЖИВЕЕЩИ В СХОДНА НА РОМИТЕ СИТУАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА 2021-2023 Г.

ПРИОРИТЕТ „ОБРАЗОВАНИЕ“

Оперативна цел: Създаване на условия за осъществяване на качествено и приобщаващо образование, както и за образователна интеграция и интеркултурно образование за деца и ученици, в т.ч. за уязвими групи, включително роми.

Цел 1. Повишаване на обхвата на децата и учениците в предучилищното и училищното образование и намаляване на дела на отпадналите и преждевременно напусналите училище								
Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.	
1.1. Повишаване на обхвата на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст по	Текущ		МОН, РУО МТСП, ДАЗД Образователни		Брой деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, обхванати трайно в образователната система	Неприложимо	Неприложимо	
1.2. Осигуряване на приобщаваща среда за деца, които не владеят добре български език, в предучилищна възраст чрез осъществяването на	Текущ	2021 - 2023 г.	МОН, ИА ОП НОИР Образователни институции	Средства по ОП; НОИР; Средства по национални програми; Проекти на	Брой деца от уязвими групи, които не владеят добре български език, включени в модули за допълнително обучение	Неприложимо	Неприложимо	
1.3. Осигуряване на допълнително обучение по учебни предмети с акцент върху изучаването на български език за ученици, за които	Текущ	2021 - 2023 г.	МОН, ЦОИДУЕМ ИА ОП НОИР Образовател	Средства по национални програми; Проекти на ЦОИДУЕМ; Средства по	Брой ученици от уязвими групи, включени в допълнително обучение	Неприложимо	Неприложимо	

1.4.	Повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти за прилагане на диференциран подход при обучението на учениците, които имат пропуски или срещат затруднения при овладяването на учебното	Текущ	2021 - 2023 г.	МОН ЦОИДУЕМ Образователни институции	Средства по ОП НОИР	Брой педагогически специалисти, преминали обучение за прилагане на Инструментариум за ранно идентифициране на ученици в риск от преждевременно напускане на образователната система	Неприложимо	Неприложимо
------	--	-------	----------------	--	---------------------	---	-------------	-------------

1.5	Реализиране на интегрирани дейности за образователна интеграция на деца и ученици от етническите общности в уязвимо положение чрез осигуряване на ефективен процес на обхват, включване и реинтеграция в образователната система.	Текущ	2021 - 2023	МОН, ЦОИДУЕМ	Проекти на ЦОИДУЕМ Образователни институции	<p>1. Брой дейности за връщане на отпадналите ученици в училище и подобряване на образователните им резултати</p> <p>2. Брой обхванати деца в детски градини, в които се изпълняват мерки за по-пълно обхващане и задържане в образователната система от етническите общности</p> <p>3. Брой педагогически специалисти, включени в изпълнение на дейности за ефективна реинтеграция на деца и ученици, върнати в образователната система</p> <p>4. Брой деца и ученици, реинтегрирани в образователната система</p> <p>5. Брой ученици, кандидатствали и приети във ВУ.</p>	<p>1. Брой дейности за връщане на отпадналите ученици в училище и подобряване на образователните им резултати - 10</p> <p>2. Брой обхванати деца в детски градини, в които се изпълняват мерки за по-пълно обхващане и задържане в образователната система от етническите общности - 274</p> <p>3. Брой педагогически специалисти, включени в изпълнение на дейности за ефективна реинтеграция на деца и ученици, върнати в образователната система - 30</p> <p>4. Брой деца и ученици, реинтегрирани в образователната система - 18</p> <p>5. Брой ученици, кандидатства ли и приети във ВУ - 15.</p>	<p>1. Брой дейности за връщане на отпадналите ученици в училище и подобряване на образователните им резултати - 15</p> <p>2. Брой обхванати деца в детски градини, в които се изпълняват мерки за по-пълно обхващане и задържане в образователната система от етническите общности - 300</p> <p>3. Брой педагогически специалисти, включени в изпълнение на дейности за ефективна реинтеграция на деца и ученици, върнати в образователната система - 35</p> <p>4. Брой деца и ученици, реинтегрирани в образователната система - 15</p> <p>3. Брой ученици, кандидатства ли и приети във ВУ - 18.</p>
-----	---	-------	-------------	--------------	---	---	--	--

1.6.	Реализиране на добри практики, свързани с повишаване качеството на образователния процес за деца и ученици от	Текущ	2021 2023 г.	МОН ЦОИДУЕМ Образователни институции	Проекти на ЦОИДУЕМ;	Брой реализирани мерки, инициативи, добри практики	Мерки, инициативи, добри практики	Мерки, инициативи, добри практики
1.7.	Провеждане на обучения за образователни медиатори и/или социални работници.	Текущ	2021 2023	МОН ЦОИДУЕМ		Брой обучени образователни медиатори и/или социални работници	Брой обучени образователни и медиатори и/или социални работници- 1	Брой назначени назначени образователни медиатори и/или социални работници-2
1.8.	Осъществяване на психологическа и социална подкрепа на деца и ученици от уязвими групи, включително роми чрез назначаване на	Текущ	2021 2023	МОН ЦОИДУЕМ Образователни институции	От бюджета на МОН Средства по ОП НОИР	Брой назначени образователни медиатори и/или социални работници в системата на предучилищното и училищното образование	Брой назначени образователни и медиатори и/или социални работници- 1	Брой назначени назначени образователни медиатори и/или социални работници-2

Цел 2. Повишаване компетентностите на педагогическите специалисти и на непедagogическия персонал за работа в мултикултурна среда и за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи

Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
2.1. Преодоляване на дискриминационните нагласи чрез провеждане на различни инициативи	Текущ	2021 - 2023 г.	МОН ЦОИДУЕМ Образователни	Проекти на ЦОИДУЕМ	Брой проведени инициативи	Поради пандемията няма текуща стойност	Поради пандемията няма текуща стойност

Цел 3. Системно взаимодействие с родителите за осъзнаване и осъществяване на техните отговорности за възпитанието, развитието, образованието и отглеждането на децата, както и за сътрудничество с детската градина/училището. Съвместна работа с образователни медиатори и други специалисти с отношение и влияние върху образователните постижения на децата и учениците

Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
-------	--------	------	----------------------	--	------------	-----------------	---

3.1.	Осъществяване на дейности за повишаване на осведомеността на родителите от уязвими групи относно ползите от	Текущ	2020-2023	МОН РУО Образователни институции	Средства от държавния бюджет	Брой информационни кампании за ролята на образованието на децата и учениците сред родителите и общността	Неприложимо	Неприложимо
3.2.	Осъществяване на дейности за приобщаване на родители от уязвими групи към училищния живот и мотивирането им за образованието на	Текущ	2020-2023	МОН РУО Образователни институции	Средства от държавния бюджет	Брой дейности за приобщаване на родители към училищния живот и мотивирането им за образованието на техните деца	5 дейности за приобщаване на родители към училищния живот	Неприложимо

Цел 4. Подкрепа на образователни практики, иновативни идеи и дейности, насочени към трайно приобщаване и образователна интеграция, включително за повишаване на дигиталните умения

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
4.1.	Обучение на ученици, вкл. от уязвими групи, за придобиване на умения за обучение от разстояние в електронна среда.	Текущ	2021-2023	МОН	ОП НОИР	Брой ученици, които изпитват затруднения при преминаване към обучение от разстояние в електронна среда, в това число на учениците от първи клас, които трябва да	Неприложимо	Неприложимо
4.2.	Обучение на педагогически специалисти за усъвършенстване на уменията им за преподаване/провеждане на занимания от	Текущ	2021-2023	МОН Образователни институции	ОП НОИР	Брой педагогически специалисти, които ще участват в обучения за подобряване на уменията им за работа с електронни образователни платформи и усъвършенстване на уменията им за преподаване от разстояние в електронна среда.	Неприложимо	Неприложимо
4.3.	Обучение на образователни медиатори и родители за придобиване на умения за работа в електронна среда (в т.ч. образователни платформи, търсене на	Текущ	2021-2023	Образователни институции	ОП НОИР	Брой родители и образователни медиатори, които ще участват в обучения за придобиване на умения за работа в електронна среда	25 възрастни	30 възрастни

4.4.	Осъществяване на допълнително синхронно обучение от разстояние в електронна среда за ученици от I-ви до XII-ти, в това число от уязвими групи.	Текущ	2021-2023	МОН Образователни институции	ОП НОИР	Брой ученици от I-ви до XII-ти клас за периода, в който те не посещават дневна присъствена форма на обучение или не се обучават във форма на синхронно обучение от разстояние в електронна среда за повече от 10 учебни дни по уважителни причини	Неприложимо	Неприложимо
4.4.	Осъществяване на допълнително синхронно обучение от разстояние в електронна среда за ученици от I-ви до XII-ти, в това число от уязвими групи.	Текущ	2021-2023	МОН Образователни институции	ОП НОИР	Брой ученици от I-ви до XII-ти клас за периода, в който те не посещават дневна присъствена форма на обучение или не се обучават във форма на синхронно обучение от разстояние в електронна среда за повече от 10 учебни дни по уважителни причини	Неприложимо	Неприложимо

Цел 5. Разширяване на възможностите за учене през целия живот, включително чрез неформално и информално образование; включване във форми за образование и обучение на лица, които не са завършили средно образование; популяризиране на ученето сред всички слоеве на населението за участие във форми на учене през целия живот.

Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
5.1. Ограмотяване на възрастни	Предстоящ	2021-2023	МОН Образователни институции	ОП НОИР		Неприложимо	Неприложимо

ПРИОРИТЕТ „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ“

Оперативна цел: Равнопоставеност на достъпа до качествено обществено здравеопазване и подобряване на здравословното състояние на населението в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност.

Цел 1: Подобряване на майчиното и детското здравеопазване в обособените уязвими общности, с концентрация на бедност								
Мерки	Статус на мярката	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго - млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.	

1.1	Провеждане на беседи с подрастващи и млади хора и техните родители за предпазване от нежелана и ранна бременност с граждани от ромското население.		2021-2023	Община, Лични лекари, ЦОП, Училища	Средства не са необходими.	Брой осъществени беседи и брой консултирани лица.		
1.2	Повишаване на сътрудничеството между институциите.		2021-2023	Община, Лични лекари, ЦОП, ДСП, РЗИ, МБАЛ.	Средства не са необходими.	Брой проведени кампании.		
1.3.	Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на ромското население.		2021-2023	МЗ, РЗИ, Лични лекари, Здравни медиатори	В рамките на държавния бюджет.	Брой проведени беседи годишно по посочената тема.		
1.4	Провеждане на разяснителни кампании за профилактични прегледи сред ромското население.			МЗ, РЗИ, Лични лекари в сътрудничество със Здравни медиатори.	В рамките на държавния бюджет.	Брой проведени беседи по посочената тема.		
1.5	Провеждане на разяснителни кампании за необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните имунизации по Националния имунизационен календар и за ползите от препоръчителните имунизации.		2021-2023	Община, РЗИ, Здравни медиатори	В рамките на държавния бюджет.	Брой проведени кампании за разясняване на необходимостта от ваксиниране на населението със задължителните		

Цел 2: Подобряване на достъпа до качествено обществено здравеопазване на лица, намиращи се в ситуация на бедност и социална уязвимост

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго - (млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
2.1.	Провеждане на разяснителни кампании за запознаване с начините за предпазване от най-Разпространените инфекциозни, онкологични сърдечносъдови и наследствени болести.		2021-2023	МЗ, РЗИ, Лични лекари, Здравни медиатори.	В рамките на държавния бюджет	Брой кампании		

2.2.	Периодично провеждане на беседи от здравни специалисти и медиатори за вредата от най - разпространените рискови фактори - тютюнопушене, злоупотреба с		2021-2023	МЗ, РЗИ, Здравни медиатори.	В рамките на държавния бюджет	Брой беседи.		
2.3.	Обучение на лица от ромска общност за техните задължения и права като пациенти.		2021-2023	МЗ, РЗИ, Здравни медиатори	Средства не са необходими.	Брой беседи .		
Цел 3: Намалване на стигмата и дискриминацията на хора от уязвими групи								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго -	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023г.
3.1	Осъществяване на информационни кампании и кампании за предоставяне на превенция за ХИВ/СПИН,		2021-2023	МЗ, РЗИ, Здравни медиатори.	Средства не са необходими.	Брой проведени кампании.		
3.2	Обучение на здравни медиатори за придобиване на необходимите знания и умения		2021-2023	МЗ, РЗИ Община	Община	Брой обучени здравни медиатори		

ПРИОРИТЕТ „ЗАЕТОСТ“

Оперативна цел: Равнопоставен достъп и подобряване реализацията на ромите на пазара на труда и повишаване на дела на заетите сред тях; намаляване на социалните неравенства и активното им социално приобщаване

Цел 1. Насърчаване на заетостта чрез мотивиране, професионално ориентиране и обучение на безработни лица

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго - млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност За 2020 г.	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.²
1.1.	Мотивиране за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа	Изпълнява се	2023	АЗ	ДБ	Брой лица мотивирани за активно поведение на пазара на труда/за търсене на работа	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	
1.2	Професионално развитие и организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация	Изпълнява се	2023	АЗ	ДБ	Брой лица включени в професионално ориентиране	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	
1.3	Организиране на обучение за придобиване на професионална квалификация и/или на ключова компетентност	Изпълнява се	2023	АЗ	ДБ и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица, включени в обучение за придобиване на професионална квалификация и/или ключова компетентност	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	

Цел 2: Насърчаване на социалния и гражданския диалог в подкрепа на трудовата реализация на ромите

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго - млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност За 2020 г.	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
2.1	Подкрепа за провеждане на инициативи и кампании с ромски организации на местно и национално ниво	Изпълнява се	2023	АЗ	ДБ и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой срещи на представители на ДБТ с ромски лидери и организации по места	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Цел 3: Осигуряване на заетост чрез стимулиране на работодателите да наемат на работа лица от ромски произход, вкл. чрез субсидирана заетост

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго - млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност За 2020 г.	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
3.1.	Насърчаване на заетостта на безработни самоопределили се като роми, чрез включване в програми и мерки по реда на ЗНЗ, в рамките на НПЛЗ и ПРЧР 2021-2027	Частично се изпълнява	2023	АЗ	ДБ и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица с осигурена субсидирана заетост	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	
3.2.	Осигуряване на заетост на първичния пазара на труда (извън мерки и програми)	Изпълнява се	2023	АЗ	ДБ	Брой лица с осигурена заетост на първичния пазар на труда	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	

Цел 4: Подкрепа на заетостта в дейности, свързани с опазване на околната среда

	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго - млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
4.1.	Обучение и насърчаване на заетостта в дейности по опазване на околната среда	Частично се изпълнява	2030	МТСП АЗ	ДБ и ПРЧР 2021-2027 г.	Брой лица вкл. в обученията и заетост по ПРЧР 2021-2027, вкл. с осигурена заетост по ЗНЗ за насърчаване на заетостта на „зелени работни места“	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	

ПРИОРИТЕТ „ЖИЛИШНИ УСЛОВИЯ“

Оперативна цел: Подобряване на жилищните условия, включително и на прилежащата техническа инфраструктура и инфраструктура за публични услуги

Цел 2: Създаване на кадастрална карта и кадастрални регистри на територии, включващи зони с компактно ромско население								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго - млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1.1.	Изработване на кадастрална карта и кадастрални регистри (КККР) на територии, включващи зони с компактно ромско население			МРРБ община		Брой населени места с одобрени КККР на територии, включващи зони с компактно ромско население	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	
Цел 2: Осигуряване на общински жилища за настаняване на уязвими групи от населението								
2.1.	Обновяване на квартали/специфични територии от населените места с неблагоприятни социално-икономически характеристики.“			МРРБ община	ОПРР 2021-2027	Население (брой лица), обхванато от проекти в рамките на стратегиите за интегрирано териториално развитие	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	
Цел 3: Изграждане/реновиране на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи								
3.1.	Развитие на инфраструктура за предоставяне на интегрирани здравно-социални и социални услуги в общността за уязвими групи			МРРБ община	ОПРР 2021-2027	Брой на лицата, които използват нова или реновирана инфраструктура за интегрирани здравно-социални и социални	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	
Цел 4 : Реконструкция на обекти на социалната инфраструктура за целите на образованието, културата и др.								
4.1.	Подкрепа при развитието на образователна, културна, спортна инфраструктура и насърчаване на публично-частното партньорство			МРРБ община		Брой на лицата, които използват нова или реновирана инфраструктура в сферата на образованието,	В рамките на утвърдения бюджет на отговорните институции	

ПРИОРИТЕТ „ВЪРХОВЕНСТВО НА ЗАКОНА И НЕДИСКРИМИНАЦИЯ“

Оперативна цел: Гарантиране правата на гражданите, с акцент върху жените и децата, защита на обществения ред, недопускане и противодействие на проявите на нетолерантност и на “език на омразата”.

Цел: Подобряване на ефективността на работа на полицейски служители в мултиетническа среда при спазване на стандартите по правата на човека.								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране (преки бюджетни разходи, друго - млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1	Повишаване на квалификацията за ефективна дейност на полицейски служители в мултиетническа среда.		2021-2023	РУ Върбица	Средства не са необходими.	Брой работни срещи.		
2	Превантивна работа на полицията и обществеността, съвместно планиране, работни срещи срещу разпространението на наркотици в кварталите със смесено население.		2021-2023	Община, РУ Върбица и представители на общността	Средства не са необходими.	Брой работни срещи и лица участвали в тях .Конкретни резултати.		
3	Обучение по правата на човека и права на детето в училище.		2021-2023	МКБППМН Училища, детски градини	Средства не са необходими.	Брой проведени обучения.		

ПРИОРИТЕТ „КУЛТУРА“

Оперативна цел: Подобряване на условията за равнопоставен достъп на ромската общност до обществения културен живот, съхранение и популяризиране на ромската традиционна култура, развитие и популяризиране на творчеството като фактори за културна интеграция и социално сближаване.

Цел: Съхраняване и популяризиране на традиционната култура на ромската общност, насърчаване на творческото развитие на представители на стимулиране на ромската общност за активно участие в обществения културен живот и насърчаване на межкултурния диалог								
	Мерки	Статус	Срок	Отговорна институция	Източник на финансиране преки бюджетни разходи, друго - млн. евро)	Индикатори	Текуща стойност	Целева стойност с натрупване 2021-2023 г.
1.	Създаване на проекти с участие на представители на ромската общност, насърчаващи междукултурния диалог. Създаване на кръжоци по интереси и самодейни състави и групи в читалищата за етнически фестивал	Текущ	2021 - 2023	МК, читалища, Представители на общността Училища Община	В рамките на бюджета на МК	Брой проекти и брой кръжоци.		
2.	Организиране и провеждане на празници извън рамките на районите с етническо население, участие на етническите групи в празниците на Общината	Текущ	2021 - 2023	МК, читалища, Представители на общността Училища Община	В рамките на бюджета на МК	Брой проведени мероприятия и брой обхванати лица.		
3.	Подкрепа на творчески проекти в областта на сценичните изкуства (професионални и любителски) за създаване и разпространение на културен продукт, насочени към ромската общност, с участие на представители на ромската общност	Текущ	2021 - 2023	МК, читалища, Представители на общността Училища Община	В рамките на бюджета на МК	Брой проекти в областта на сценичните изкуства за създаване и разпространение на културен		

Изготвил:
Дж. Кюлюмова
Началник отдел „ОЗСП“

Одобрил:
инж.МЕРДИН БАЙРЯМ
КМЕТ НА ОБЩИНА ВЪРБИЦА

МОТИВИ: Интеграцията изразява шансовете и възможностите на всички български граждани в различните области на живота, издига тяхната активност и реализацията на демократичните процеси в България, активизира процеса на единението без значение от етнически произход и вероизповедание. Тя е процес, който е насочен към активното включване на различни социални и етнически групи в управлението на общината, икономическия живот, културата, образованието, промяната на условията на живот и нова жилищна политика. Планът за действие на Община Върбица в изпълнение на Областната стратегия за приобщаване на българските граждани от ромски произход и други граждани в уязвимо социално положение, живеещи в сходна на ромите ситуация трябва да се приеме от Общински съвет – Върбица

Препис!

РЕШЕНИЕ:№5

по протокол №28 от 30.11.2021 г. на заседание на Общинския съвет

ОТНОСНО: Докладна записка с вх. №138/24.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**, *относно:* Одобряване на ПУП-план схема за елементи на техническата инфраструктура – водопровод, в границите на урбанизираната територия, на с. Ловец, общ. Върбица, засягащ имоти общинска публична собственост.

Резултати от гласуването:

за - 16;

против - 0;

въздържали се - 0, предложението се приема.

Общ брой присъстващи общински съветници – 16

На основание с чл. 21, ал. 1, т. 11 и чл.27 ал.3 от ЗМСМА,

Общински съвет Върбица прие следното:

РЕШЕНИЕ:№5

На основание чл.129, ал.1 и чл.134, ал.2, т.8, във връзка с чл.108, ал.2 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), положително становище по т.3 на ОБЕСУТ, протокол № 20/01.11.2021г.,

ОДОБРЯВА:

Проект за подробен устройствен план (ПУП) – план –схема, за елементи на техническата инфраструктура – водопровод, в границите на урбанизираната територия, на с. Ловец, общ. Върбица, засягащ имоти общинска публична собственост.

Проекта за подробен устройствен план (ПУП) – план –схема, за елементи на техническата инфраструктура – водопровод, се одобрява съгласно приложените графични материали и обяснителни записки на приложените проекти, неразделна част от настоящата заповед.

МОТИВИ: Във връзка с постъпило заявление с вх.№ 94-М-181/29.04.2021г, от Минчо Стоянов Минчев, заинтересовано лице на основание сключен договор от 25.05.2021г., между Община Върбица и заявителя на инвестиционното намерение за изграждане на техническа инфраструктура публична собственост от името и за сметка на трето лице; инвестиционно намерение за изграждане на жилищна сграда; становище на ВиК-Шумен за възможностите за захранване на имота; и в качеството на Община Върбица на

заинтересовано лице на основание чл.131, ал.1 от ЗУТ и §7, ал.1, т.1и т.7 от Закона за местното самоуправление и местната администрация.

С входираният ПУП – специализирана план – схема на уличен водопровод (съгласуван от ВиК Шумен на 08.04.21г.), се предвижда трасе на новопредвиден уличен водопровод по улица с о.т.15 – о.т. 21 - .т. 22, с. Ловец. С плана се определя в цифров и графичен вид новопредвиденото трасе и техническия сервитут на предвидения водопровод, засягащ общински имот – публична собственост.

Засегнатите поземлени имоти сав границите на населеното място, обхвата е повече от един квартал и одобряването на ПУП-план схема, следва да се даде от Общински съвет на община Върбица, съгласно чл. 129, ал.1 от ЗУТ

Препис!

РЕШЕНИЕ:№6

по протокол №28 от 30.11.2021 г. на заседание на Общинския съвет

ОТНОСНО: Докладна записка с вх. №139/24.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**, *относно:* Изменение на ПУП на осн. пар.8, ал.2, т.1 и ал.3 от ПР на ЗУТ относно общински имот и УПИ III кв.25а по плана на с.Менгишево, общ. Върбица, собственост на ЕТ „Мелиса-Реджеб Реджебов - Джемал Мустафов и продажба от общината на ЕТ на придадена реална част от общинския имот.

Резултати от поименно гласуване.

за - 16

1. Кадир Хасан
2. Бирсен Елманов
3. Мехмед Юсуф
4. Руфи Чуфадар
5. Мехмед Юсуфов
6. Севдалин Алдинов
7. Ердинч Исмаилов
8. Мустафа Хюсеинов
9. Исуф Газинов
10. Мехмед Мехмед
11. Енвер Исуф
12. Емил Димов
13. Стоян Димитров
14. Мустафа Еминов
15. Басри Басриев
16. Радослав Чалъков

*против - 0;
въздържали се - 0, предложението се приема.*

Общ брой присъстващи общински съветници – 16.

На основание с чл. 21, ал.1, т.8 чл.27, ал. 3, 4 и 5 от ЗМСМА

Общински съвет Върбица прие следното:

РЕШЕНИЕ:№6

1. На основание § 8, ал.2, т.1 от ПР на ЗУТ Общински съвет Върбица дава съгласие да бъде приложен ДРП относно придадена част с площ 184 кв.м от общински имот към УПИ Ш, кв.25а по плана на с.Менгишево.

2. На основание чл.21, ал.1 т.8 от ЗМСМА и чл.41, ал.2 от ЗОС одобрява пазарната оценка, изготвена от лицензиран оценител на стойност 1251,60 лв / хиляда двеста и петдесет и един лева шестдесет ст/ лв, с включен ДДС, която да бъде продажната цена на придадената част.

Данъчната оценка на придадената част е 384,20лв.

3. След влизане в сила на Решението на общ. съвет Върбица, Кметът на Община Върбица да сключи договор за продажба на гореописаната реална част от УПИ Ш кв.25а по плана на с.Менгишево с ЕТ „Мелиса-Реджеб Реджебов-Джемал Мустафов” срещу цената, определена от Общинския съвет, както и да издаде Заповед по силата на която в изменения ДРП/дворищно регулационния план/ на с.Менгишево да бъде отразено прилагането му, относно придадената част, която да бъде заличена като такава и включена в границите на УПИ Ш.

МОТИВИ: Постъпило е заявление вх.№ 26-00-231/09.11.2021г. от ЕТ „Мелиса-Реджеб Реджебов-Джемал Мустафов от с.Менгишево за прехвърляне на собственост чрез покупка на реална част от урегулиран поземлен имот, която част е собственост на Община Върбица и е предадена по регулация към имота на заявителя по силата на влязъл в сила ПУП – ПРЗ план за регулация и застрояване със Заповед № 1769/18.10.2021г. на Кмета на Община Върбица.

Съгласно пар.8, ал.2, т.3 и ал.3 от ПР на ЗУТ, заинтересованите собственици - заявителите и Община Върбица могат да поискат да бъде приложен същия в кв. 25а, УПИ Ш по плана на с.Менгишево, относно предадената част към имота, като бъде сключен договор с Община Върбица за покупко-продажбата по пазарна цена, определена от лицензиран оценител.

Препис!

РЕШЕНИЕ:№7

по протокол №28 от 30.11.2021 г. на заседание на Общинския съвет

ОТНОСНО: Докладна записка с вх. №140/24.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**, *относно:* Одобряване на ПУП-план схема за елементи на техническата инфраструктура – водопровод, в границите на урбанизираната територия, на с. Ловец, общ. Върбица, засягащ имоти общинска публична собственост.

Резултати от гласуването:

за - 16;

против - 0;

въздържали се - 0, предложението се приема.

Общ брой присъстващи общински съветници – 16

На основание с чл. 21, ал. 1, т. 11 и чл.27 ал.3 от ЗМСМА,

Общински съвет Върбица прие следното:

РЕШЕНИЕ:№7

На основание чл.129, ал.1 и чл.134, ал.2, т.8, във връзка с чл.108, ал.2 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), положително становище по т.4 на ОБЕСУТ, протокол № 20/01.11.2021г.,

ОДОБРЯВА:

Проект за **подробен устройствен план (ПУП) – план –схема, за елементи на техническата инфраструктура – водопровод, в границите на урбанизираната територия, на с. Ловец, общ. Върбица, засягащ имоти общинска публична собственост.**

Проекта за **подробен устройствен план (ПУП) – план –схема, за елементи на техническата инфраструктура – водопровод**, се одобрява съгласно приложените графични материали и обяснителни записки на приложените проекти, неразделна част от настоящата заповед.

МОТИВИ: Във връзка с постъпило заявление с вх.№94-М-167/27.04.2021г, от Мехмед Хасанов Мехмедов, заинтересовано лице на основание сключен договор от 15.03.2021г., между Община Върбица и заявителя на инвестиционното намерение за изграждане на техническа инфраструктура публична собственост от името и за сметка на трето лице;

инвестиционно намерение за изграждане на къщи за гости; становище на ВиК-Шумен за възможностите за хранване на имота; и в качеството на Община Върбица на заинтересовано лице на основание чл.131, ал.1 от ЗУТ и §7, ал.1, т.1 и т.7 от Закона за местното самоуправление и местната администрация,

С входяраният ПУП – специализирана план – схема на уличен водопровод (съгласуван от ВиК Шумен на 22.10.2020г.), се предвижда трасе на новопредвиден уличен водопровод по улица „Цар Калоян“, с. Ловец. С плана се определя в цифров и графичен вид новопредвиденото трасе и техническия сервитут на предвидения водопровод, засягащ общински имот – публична собственост.

Засегнатите поземлени имоти са в границите на населеното място, обхвата е повече от един квартал и одобряването на ПУП-план схема, следва да се даде от Общински съвет на община Върбица, съгласно чл. 129, ал.1 от ЗУТ

Препис!

РЕШЕНИЕ:№8

по протокол №28 от 30.11.2021 г. на заседание на Общинския съвет

ОТНОСНО: Докладна записка с вх. №141/24.11.2021 г. от Мердин Байрям – кмет на **Община Върбица**, *относно:* Разрешаване изработване на подробен устройствен план /ПУП/ - план за регулация /ПР/, одобрен със Заповед №448,1442/1927г., частичноизменена със Заповед №769/09.06.2017г., на Кмета на община Върбица, в обхват УПИ VI – за пионерски дом, VII – парк, културен дом и партиен дом, VIII – здравен дом, X– народен съвет и поща, прилежащото площадно пространство (площад) заключено между о.к. 48- о.к. 5 – о.к. 1 и съседните им УПИ, в кв.41 по плана на село Иваново, общ. Върбица.

Резултати от поименно гласуване.

за - 16

1. Кадир Хасан
2. Бирсен Елманов
3. Мехмед Юсуф
4. Руфи Чуфадар
5. Мехмед Юсуфов
6. Севдалин Алдинов
7. Ердинч Исмаилов
8. Мустафа Хюсеинов
9. Исуф Газинов

10. Мехмед Мехмед
11. Енвер Исуф
12. Емил Димов
13. Стоян Димитров
14. Мустафа Еминов
15. Басри Басриев
16. Радослав Чалъков

против - 0;

въздържали се - 0, предложението се приема.

Общ брой присъстващи общински съветници – 16.

На основание с чл. 21, ал.1, т.8 чл.27, ал. 3, 4 и 5 от ЗМСМА

Общински съвет Върбица прие следното:

РЕШЕНИЕ:№8

На основание чл. 6, ал.1 и ал.3, чл. 21, ал.1 и ал. 7 от ЗОС, чл.135, ал.1 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), във връзка с чл. 21, ал.1 и 2 от ЗОС, чл. 124а и предвид наличието на основанията по чл.134 ал.1 т.1, и чл.134 ал.1 т.2 от ЗУТ, становище на главния архитект на общ. Върбица, положително становище по т.2 на ОБЕСУТ, протокол № 20/01.11.2021г.

1. Обявява на основание чл.6, ал.1 и ал.3 от ЗОС и чл.21, ал.1, т.8 от ЗМСМА, част от УПИ VII – парк, площад и здравен дом, явяващ се парк – публична общинска собственост с площ 1844 кв.м. и видоизменения УПИ VI – за 63 с площ от 1616 кв.м., съгласно изготвената скица – предложение за изменение на плана, за частна общинска собственост.
2. Разрешава изготвяне на проект за изменение на подробен устройствен план /ПУП/ - план за регулация /ПР/, одобрен със Заповед №448,1442/1927г., частично изменена със Заповед №769/09.06.2017г., на Кмета на община Върбица, в обхват УПИ VI – за пионерски дом, VII – парк, културен дом и партиен дом, VIII – здравен дом, X – народен съвет и поща, прилежащото площадно пространство (площад) заключено между о.к. 48- о.к. 5 – о.к. 1 и съседните им УПИ, в кв.41 по плана на село Иваново, общ. Върбица.

С настоящото решение, на основание чл.124б ал.1 от ЗУТ се одобрява и заданието за изработване на проект за изменение на действащ ПУП - ПР, съставено съгласно изискванията на чл.125 от ЗУТ, придружено от Скица – предложение.

МОТИВИ: Във връзка с нова общинска инициатива за възстановяване и благоустрояване на съществуващия парк в село Иваново и прилежащите му публични пространства и след като се запознах с действащия на основание §6 ал.1 от ПР на ЗУТ

Дворищно регулационен план на населеното място, одобрен със Заповед №448,1442/1927г., установих следното:

Настъпили са съществени изменения в обществено – икономическите и устройствени условия, при които е бил съставен действащия ПУП на населеното място, част от

предвидените с плана дейности са с отпадна необходимост и следва да се създаде подходяща планова основа с цел възстановяване и благоустрояване на парковото пространство в село Иваново.

Попадащи в границите на съществуващия парк са УПИ VI – за пионерски дом, VII – парк, културен дом и партиен дом, VIII – здравен дом, X – народен съвет и поща, част от УПИ IX – 78, църква и прилежащото площадно пространство в кв.41 по плана на населеното място.

С проекта се предвижда:

Да се обособи общ УПИ за територията на парка, като се видоизмени УПИ VII – парк, културен дом и партиен дом, така че да включи и VIII – здравен дом, X – народен съвет и поща. Наименованието на така видоизменения УПИ VII, се променя във **УПИ VII – парк, площад и здравен дом.**

Северната част на съществуващия УПИ VII, в която се намира съществуващ строеж явяващ се пустееща и опасна сграда, се отделя в самостоятелен **новообразуван УПИ XIII – 64**, предвид ограничения финансов ресурс за поддържане на обекти публична собственост и осигуряване на възможност за разпоредителна сделка с имота в бъдеще време се предвижда промяна на вида собственост в частна общинска собственост.

Видоизменят се регулационните граници на УПИ VI – за пионерски дом, като се запазват трайните оградни граници и отчитат изградената на място алейна мрежа, шкарпи и друга инфраструктура, в съответствие с графичната част на скицата предложение. Предвид факта че е налице отпадна необходимост от изграждане на такъв вид обекти, ограничения финансов ресурс за поддържане на обекти публична собственост и осигуряване на възможност за разпоредителна сделка с имота в бъдеще време се предвижда промяна на вида собственост в частна общинска собственост. Наименованието на така видоизменения УПИ VI – за пионерски дом, се променя във **УПИ VI – 63.**

С оглед факта че изменението по отношение на новообразуван УПИ XIII – 64 и видоизменения УПИ VI – за пионерски дом засяга имоти публична общинска собственост, общински съвет Върбица, следва да вземе Решение за смяна на предназначението и за обявяване на частта от засегнатия общински имот на основание чл. 6, ал. 1, и ал. 3 във връзка с чл. 3, ал. 2 от Закона за общинската собственост, от публична общинска собственост в частна общинска собственост, поради отпадане на необходимостта му от трайно задоволяване на обществените потребности от местно значение.

Видоизменят се регулационните граници на УПИ IX -78 – Църква, като се запазват трайните оградни граници и отчитат изградената на място алейна мрежа.

Видоизменят се регулационните граници на УПИ I – Детска градина, по съществуващите материализирани на място граници. Не се променят границите към УПИ V и УПИ XI.

Във видоизменения **УПИ VII – парк, площад и здравен дом**, се запазват съществуващите сгради на Кметството/Пощата и на сградите на Здравния дом и се запазва устройственият им статут.

За постройката на тоалетните към здравния дом, не се предвижда запазване/установяване на устройствен статут и **се предвижда за премахване.**

Постройка - масивна сграда (бивша автобусна спирка), разположена на общата граница с УПИ IX 78 – Църква, не се предвижда запазване/установяване на устройствен статут и **се предвижда за отчуждаване и премахване.**

Изложеното представлява достатъчен аргумент за наличието на изпълнените условия по чл.134 ал.1 т.1 и чл.134 ал.1, т.2 от ЗУТ, за изменение на ПУП – ПР.

Протоколчик:.../П/.....
Джемиле Ниязиева

Председател на ОбС:.../П/.....
Кадир Хасан